REVISION YEARY COMPLITION

ADHIKARI ACADEMY

An Institute for Competitive Exams

IAS AND KAS PRELIMS

Target ADHIKARI

BASIC

www.adhikari.academy

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

1 ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಕಾಲ–ಲಿಖಿತ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.3000ರ ಮೊದಲು)

2 ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲ – ಲಿಖಿತ ಆಧಾರಗಳಿವೆ (ಕ್ರಿ. ಪೂ.3000ರಿಂದ)

ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಕಾಲ:

ವರ್ಗೀಕರಣ

ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲ	
ಶಿಲಾಯುಗ	ಲೋಹಯುಗ
ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗ	■ ತಾಮ್ರಯುಗ
ಮಧ್ಯಶಿಲಾಯಗ	■ ಕಂಚುಯುಗ
ನವಶಿಲಾಯುಗ	■ ಕಬ್ಬಿಣಯುಗ

■ ಕೆಳ ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗ

■ ಮೇಲು ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗ

ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗ– ಪ್ಯಾಲಿಯೋಲಿಥಿಕ್ ಎಂದರೆ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಳೇ ಶಿಲೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇದರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಪೂ.2 ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 10,000 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ.

ಆಯುಧಗಳು: ಕೈ ಕೊಡಲಿ, ಕಡುಗತ್ತಿ, ಮಚ್ಚುಗತ್ತಿಗಳು, ಈಟಿ ಭರ್ಜಿ.

ನೆಲೆಗಳು:

- ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗಸೂರು ಇಲ್ಲಿ 1843ರಲ್ಲಿ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲೆಗಳು ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ.
- ಸೋನ್ ಕಣಿವೆ
- ಶಿವಾಲಿಕ್ ಬೆಟ್ಟಗಳು
- ಭೀಮ್ ಬೆಟ್ಟ (ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ)
- ಆ್ಯಡಮ್‌ಪುರ್

ಸಮಾಜ

- ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಜನರು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.
- ಬೇಟೆ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು, ಹಸಿಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಕೈಗೂಡಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಯುಧವಾಗಿತ್ತು.
- ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗದ ಜನರು ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಲಖುದಿಯಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ADHIKARI ACADEMY

ಮಧ್ಯ ಶಿಲಾಯುಗ: ಕ್ರಿ.ಪೂ.10000 ರಿಂದ 6000ದವರೆಗೆ

ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳು: ಭಿಂಬೇಟ್ಕಾ, ಫೋಟಾನಾಗಪುರ, ಸಾಲ್‌ಲೇಕ್, ದಿಲ್ವಾನ್, ರಂಗಪುರ, ನರ್ಮದಾ, ಕೃಷ್ಣ, ತುಂಗಾಭದ್ರ ನದಿ ದಂಡೆಗಳು.

ಸಮಾಜ:

- ಬೇಟೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಕ್ರಿ.ಪೂ. 10,000ದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಆರಂಭ
- ಭಗೂರ್ (ರಾಜಸ್ಥಾನ) ಆದಂಗರ್ (ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ)ಗಳಲ್ಲಿ ಪಶುಪಾಲನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಕೆ ಕುರುಹುಗಳು ದೊರೆತಿದೆ.

ಆಯುಧಗಳು:

ಬೆಚುಕಲ್ಲಿನ ಬದಲು ಚಕಮಕಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಯವಾದ, ಹರಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನವಶಿಲಾಯುಗ: (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 6000 – 4000)

ನಲೆಗಳು–ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನದ ಮೆಹರ್‌ಗರ್, ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬುರ್ಜಾಹೋಂ, ಮಿರ್ಜಾಪುರ, ಅಲಹಾಬಾದ್, ಚಿರಾಂದ್ (ಬಿಹಾರ)

ಸಮಾಜ:

- ನಿರ್ದಿಷ್ಟ, ನಾಗರೀಕತೆಯತ್ತ ಸಾಗಿದ ಕಾಲ.
- ಬೆಂಕಿಯ ಬಳಕೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯ ಆರಂಭ ಜನರು ಅಲೆಮರಿ ಜೀವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೆಡೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- ಪಶುಪಾಲನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು.
- ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಧಾನ್ಯದ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಮಡಿಕೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ– ಕ್ರಿ.ಪೂ. 4300ರಲ್ಲಿ ಕುಂಚಾರ ಚಕ್ರ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೊಂಡಿತು.

ಆಯುಧಗಳು:

ನಯವಾದ, ಹರಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಹೊಳಪುಳ್ಳ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ತಾಮ್ರಯುಗ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 4000 ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.1500)– ಶಿಲೆ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರ ಲೋಹದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಸಲು, ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಹರಪ್ಪ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ನೆಲೆಗಳು– ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಆಹಾರ್, ಗಿಲುಂಡ್, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಗಂಜೇರಿಯಾ, ಎರಾವ್, ಮಾಳ್ವ, ದೈಮಾಬಾದ್, ಕರ್ನೂಲ್, ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಳ್ಳೂರು, ಬನಹಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಮಸ್ಕಿ, ಸಂಗನಕಲ್ಲು.

ಆಯುಧಗಳು: ತಾಮ್ರದ ಕೊಡಲಿಗಳು, ಕತ್ತಿ, ಭರ್ಜಿ, ಈಟಿ

ADHIKARI ACADEMY

ಬೆಳೆಗಳು: ಗೋಧಿ, ಬಾರ್ಲಿ, ಉದ್ದು, ಹತ್ತಿ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಧಾನ್ಯ, ಕಾಳುಗಳು

ಕಂಚಿನಯುಗ: ಕ್ರಿ.ಪೂ.1000ದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿನ ಬಳಕೆ.

ನೆಲೆಗಳು: ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ ಯುಗ: ಕ್ರಿ.ಪೂ.1000 ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.200.

ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿ.

ನೆಲೆಗಳು– ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಗುಜರಾತ್, ಪಂಜಾಬ್, ಕಾಶ್ಮೀರ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಮಸ್ಕಿ, ಹಳ್ಳೂರು (ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ, ಬನಹಳ್ಳಿ, ಕೋಲಾರ– ಇಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕುಲುಮೆ ದೊರೆತಿದೆ)

ಸಿಂಧೂ ಬಯಲಿನ ನಾಗರಿಕತೆ:

ಕಾಲ: ಕ್ರಿ.ಪೂ. 2500 – ಕ್ರಿ.ಪೂ.1500. "ಹರಪ್ಪ" ಸಿಂಧೂ ನಾಗರೀಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಮೊದಲ ನೆಲೆಯಾದುದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು "ಹರಪ್ಪ ನಾಗರೀಕತೆ" ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಕಂಚಿನ ಬಳಕೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು "ಕಂಚಿನ ಯುಗದ ನಾಗರೀಕತೆ" ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತಾರ (13,00,000 ಚ.ಕಿ.ಮೀ)

(ಉತ್ತರ) ಮಾಂಡು

ಸುಟ್ಕಜೆಂಡರ್ (ಪಶ್ಚಿಮ)–(ಪೂರ್ವ) ಆಲಂಗಿರ್‌ಪುರ್

(ದಕ್ಷಿಣ) ದೈಮಾಬಾದ್

ಸಮಕಾಲೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು:

1. ಮೆಸಪೊಟೋಮಿಯ/ಸುಮೇರಿಯನ್ ನಾಗರೀಕತೆಗಳು: ಯೂಫ್ರೆಟಿಸ್ ಮತ್ತು ಟೈಗ್ರಿಸ್ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವು.
2. ಈಜಿಪ್ಟ್ ನಾಗರೀಕತೆ: ನೈಲ್ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವು.
3. ಚೀನಾದ ನಾಗರೀಕತೆ: ಹ್ವಾಂಗ್ ಹೋ ನದಿ ದಂಡೆಯ ನಾಗರೀಕತೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರೀತೆಗಳಿಗಿಂತ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದಾಗಿದೆ.

ನೆಲೆಗಳು:

I. ಹರಪ್ಪ
II. ಮೆಹೆಂಜೋದಾರೊ
III. ಲೋಥಾಲ್
IV. ಧೊಲವಿರಾ
V. ರಾಖಿಘರಿ
VI. ಚಾನ್ಹೋದಾರೊ

ADHIKARI ACADEMY

VII. ಕಾಲಿಬಂಗನ್

I. ಹರಪ್ಪ:

- 1921ರಲ್ಲಿ ದಯಾರಾಂ ಸಾಹನಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು.
- ಹರಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ರಾವಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

1. ಉಗ್ರಾಣಗಳು
2. ಮಣ್ಣಿನ ಆಟಿಕೆಗಳು
3. ಶವಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೂಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
4. ಮಾತೃ ದೇವತೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿ.

II. ಮೆಹೆಂಜೋದಾರೊ

ಲಕ್ಷಣಗಳು:

a. ನೃತ್ಯಭಂಗಿಯ ತರುಣಿಯ ಕಂಚಿನ ಮೂರ್ತಿ
b. ಸ್ನಾನದ ಕೊಳ
c. ಬೃಹತ್ ಉಗ್ರಾಣ
d. ಪಶುಪತಿ ಮಹಾದೇವನ ಮುದ್ರೆ
e. ಗಡ್ಡದ ಮನುಷ್ಯನ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲಿನ ಆಕೃತಿ.

III. ಲೋಥಾಲ್:

1959ರಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಎಸ್.ಆರ್.ರಾವ್‌ರವರು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಕ್ಯಾಂಬೆತೀರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು.

ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

a. ಬಂದರುಗಳು
b. ಮಣಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು
c. ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು

IV.ಧೋಲವಿರಾ:

1991ರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್ ಕಛ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು.

ಲಕ್ಷಣಗಳು:

a. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಂಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.
b. ಮಳೆ ನೀರಿನ ಕೊಯ್ಲು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಶೇಷ.

V. ರಾಖಿಘರಿ:

ADHIKARI ACADEMY

(ಹರಿಯಾಣ) (1990ರಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ)

ಸಿಂಧೂ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

VI. ಚಾನ್ಹೋದಾರೊ

a. ಮಣಿ/ಆಭರಣ ತಯಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಖಾನೆ.

b. ಇದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಏಕೈಕ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರೀಕತೆಯ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

VII. ಕಾಲಿಬಂಗನ್:

(ರಾಜಸ್ಥಾನ) (1960–69ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು)– ಇಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಕುಂಡಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

1. ನಗರ ಯೋಜನೆ:

- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರವೂ ಏಕರೂಪ ವಿನ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದೆ.
- ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಿಡ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುವಂತೆ ಒಳ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಟ್ಟಲು ಮನೆಯ ನೀರನ್ನು ಪೈಪ್‌ಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ ಒಳಚರಂಡಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಚರಂಡಿಗಳ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.

ನಗರಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

- ಮೇಲಿನ ಪಟ್ಟಣಗಳು
- ಕೆಳ ಪಟ್ಟಣಗಳು

ಮೇಲ್ಭಾಗದ ನಗರಗಳು ಕೋಟೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು.

- ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಕೆಳಭಾಗದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಉದ್ದ, ಅಗಲ, ಎತ್ತರ ಹೊಂದಿದ್ದವು.

2. ಸಮಾಜ:

- ವರ್ಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.
- ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

3. ಆರ್ಥಿಕತೆ:

- ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ
- ಬಾರ್ಲಿ, ಗೋಧಿ, ಹತ್ತಿ, ಭತ್ತ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಎತ್ತು, ನಾಯಿ, ಆಡು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು.

ಕೈಗಾರಿಕೆ:

- ಹಡಗುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಹತ್ತಿ, ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು
- ಆಭರಣ ತಯಾರಿಕಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು

ವ್ಯಾಪಾರ:

- ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ– ರಾಜಸ್ಥಾನದಿಂದ ತಾಮ್ರವನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ– ಮೆಸಪಟೋಮಿಯಾ, ಪರ್ಷಿಯಾ, ಆಫಘಾನಿಸ್ತಾನ

4. ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಲಿಪಿಗಳು

ಚಿತ್ರಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

5. ಧಾರ್ಮಿಕತೆ:

ಮುದ್ರೆಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆಯ ಜನರು ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಾತೃ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧಕರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

- ಪಶುಪತಿ ಮಹಾದೇವ– ಪ್ರಮುಖ ಪುರುಷ ದೇವರು (ಮೆಹಂಜೋದಾರೋ ಮುದ್ರೆ)
- ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆ– ಮಾತೃ ದೇವತೆ (ಹರಪ್ಪ ಮಣ್ಣಿನ ಆಕೃತಿ)
- ಇವರು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

6. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ:

- ಅಂಶಿಕ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ
- ಹೂಳುವ ಪದ್ಧತಿ
- ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ

ಹೂಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು.

ಸಿಂಧೂ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಅವನತಿ:

- ನೆರೆ ಹಾವಳಿ ಮತ್ತು ಭೂಕಂಪ–ಭುಜ್, ನೇಪಾಳದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಭೂ ಕಂಪನ ವಲಯಗಳು
- ಯಮುನಾ, ಗಂಗಾ ಪ್ರವಾಹದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಿಸಿದರು.
- ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ ಬತ್ತಿ ಹೋದದ್ದು.
- ವ್ಹೀಲರ್ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರೀಕತೆ ನಾಶವಾಗಿದೆ (ಇದನ್ನು ಈಗ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ)

ADHIKARI ACADEMY

ವೇದಗಳ ಕಾಲ: ವೇದಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಆರ್ಯಯುಗ ಆರ್ಯನ್ನರ ಕಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆರ್ಯರ ಮೂಲ:

- ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರನ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಯರು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ಬಂದವರು.
- ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶ ಆರ್ಯರ ಮೂಲ (ಇವರು The Arcti the Home of Vedas) ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದರು.
- ಆರ್ಯರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಲೂ ಗೊಂದಲಗಳಿವೆ.
- ಆರ್ಯನ್ನರು ಸಿಂಧೂ ಭಾಗದಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಆರ್ಯರ ಮೂಲ:

1. ಋಗ್ವೇದದ ಕಾಲ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.1500 ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.1000)
2. ವೇದಗಳ ನಂತರದ ಕಾಲ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.1000 ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.600)

ಋಗ್ವೇದವು ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಮೂರು ವೇದಗಳು ವೇದಗಳ ನಂತರದ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ (Vedic Literature)

1. ವೇದಗಳು: ವೇದ ಎನ್ನುವ ಪದವು "ವಿದ್" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಅದು ಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ 4 ವಿಧಗಳಿವೆ:

a). ಋಗ್ವೇದ

b). ಯಜುರ್ವೇದ

c). ಸಾಮವೇದ

d). ಅಥರ್ವಣವೇದ

a). ಋಗ್ವೇದ:

- ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ವೇದವಾಗಿದೆ.
- ಇದು 1028 ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹತ್ತು ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 3 ಮತ್ತು 10ನೇಯ ಮಂಡಲ ಪ್ರಮುಖವಾದವು.
- 3ನೆಯ ಮಂಡಲವು ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತವು 10ನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ADHIKARI ACADEMY

- ಋಗ್ವೇದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.

b). ಯಜುರ್ವೇದ:

ಇದು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಯಜುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ಶುಕ್ಲ ಯರ್ಜುವೇದ ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ.

c). ಸಾಮವೇದ:

- ದೇವರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡಿದ ಇಂಪಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು/ಸಂಗೀತ
- ಇದನ್ನು ಸಂಗೀತದ ಪುಸ್ತಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತವು ಸಾಮವೇದದಿಂದ ಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿದೆ.

d). ಅಥರ್ವಣವೇದ:

ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣ, ಮಾಟ, ಮಂತ್ರಗಳ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳು:

- ಇವುಗಳು ವೇದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು
- ಏಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಥ, ಜೈಮನಿ, ಶತಪಥ, ಛಂದೋಗ್ಯ, ಐತ್ರೇಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

ಅರಣ್ಯಕಗಳು: ಇವು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು:

- ಇವುಗಳನ್ನು ವೇದಾಂತಗಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಉಪನಿಷತ್ ಎಂದರೆ "ಗುರುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊ" ಎಂದರ್ಥ.
- 108 ಉಪನಿಷತ್‌ಗಳಿದ್ದು, ಮಂಡಕ, ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಕೇನ, ಬೃಹದರಣ್ಯಕ ಪ್ರಮುಖವಾದವು.
- ಮಂಡಕೋಪನಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ "ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ" ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ದರ್ಶನಗಳು – 6 (ಷಟ್‌ದರ್ಶನಗಳು):

1. ಸಾಂಖ್ಯ–ಕಪಿಲ
2. ಯೋಗ–ಪತಂಜಲಿ
3. ನ್ಯಾಯ–ಗೌತಮ
4. ವೈಶೇಷಿಕ – ಕನಾದ
5. ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸೆ– ಜೈಮಿನಿ
6. ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸೆ – ಬಾದರಾಯಣ

ವೇದಾಂಗಗಳು – 6 ವೇದಾಂತಗಳು:

ADHIKARI ACADEMY

1. ಕಲ್ಪ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು
2. ಶಿಕ್ಷ–ಉಚ್ಚರಣೆ
3. ವ್ಯಾಕರಣ
4. ನಿರುಕ್ತ – ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರ
5. ಛಂದಸ್ಸು
6. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ

ಉಪ ವೇದಗಳು :

ವೇದಗಳು	ಉಪವೇದಗಳು	ಅರ್ಥ
ಋಗ್ವೇದ	ಆಯುರ್ವೇದ	ಜೀವನ ತಿಳುವಳಿಕೆ
ಯಜುರ್ವೇದ	ಧನುರ್ವೇದ	ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆ
ಸಾಮವೇದ	ಗಂಧರ್ವ ವೇದ	ಸಂಗೀತ
ಅಥರ್ವಣವೇದ	ಶಿಲ್ಪ ವೇದ	ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪ

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು:

1. ರಾಮಾಯಣ (ವಾಲ್ಮೀಕಿ)
2. ಮಹಾಭಾರತ (ವ್ಯಾಸಮುನಿ)

ವೇದಗಳ ಆರಂಭದ ಕಾಲ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1500 – ಕ್ರಿ.ಪೂ.1000)

ಆರ್ಯರ ನೆಲೆಗಳು, ಸಮಾಜ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆರ್ಯರ ನೆಲೆಗಳು:

ಸಿಂಧೂ ಬಯಲಿನ ಪ್ರದೇಶ/ಸಪ್ತಸಿಂಧೂವಲಯ/ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತ

ರಾಜಕೀಯ:

ಜನ/ಬುಡಕಟ್ಟು

ವಿಸ್–ವಿಸ್ಪತಿ

ಗ್ರಾಮ – ಗ್ರಾಮಿಣೆ

ಗ್ರಾಮವು ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಥಮ ಘಟಕ, ಗ್ರಾಮಿಣೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಹಲವು ಗ್ರಾಮಗಳು ಸೇರಿ ವಿಸ್‌ಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಸ್ಪತಿ ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಹಲವು ವಿಸ್‌ಗಳು ಸೇರಿ ಜನಪದಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಪ ಅವರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಭೆಗಳು:

1. ಸಭಾ–ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರ ಸಭೆ

ADHIKARI ACADEMY

2. ಸಮಿತಿ – ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಸಭೆಗಳು

3. ವಿಧಾತ– ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು:

ಜನರು ಮತ್ತು ಪಶುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ : (ಭೂಮಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಖಾಸಗಿ ಜಮೀನು ಎಂಬುದು ಇರಲಿಲ್ಲ)

ಸಮಾಜ:

- ಸಮಾಜವು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ, ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯನನ್ನು ಕುಲಪತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
- ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
- ಕ್ಷತ್ರಿಯ
- ವೈಶ್ಯ
- ಶೂದ್ರ
- ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಟಿಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಜಾರಿಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.
- ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು.
- ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯಿತ್ತು.
- ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಪರ್ದಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆರ್ಥಿಕತೆ:

ಪಶುಪಾಲನೆ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿತ್ತು.

- ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ನಂತರ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದವು.
- ನಿಷ್ಕ–ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಹಿರಣ್ಯ, ರಜತ, ಶತಮಾನ–ಇತರೆ ನಾಣ್ಯಗಳು
- ವರ್ತಕರನ್ನು ಪಣಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧಾರ್ಮಿಕತೆ: ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರಾಗಿದ್ದರು:

ಪ್ರಮುಖ ದೇವರುಗಳು:

ADHIKARI ACADEMY

1. ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವರುಗಳು – ವರುಣ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಉಷಾ, ಸೂರ್ಯ, ಮಿತ್ರ, ಸಾವಿತ್ರಿ
2. ಭೂ ದೇವರು – ಪೃಥ್ವಿ, ಅಗ್ನಿ, ಸೋಮ, ಸರಸ್ವತಿ
3. ವಾಯು ದೇವರುಗಳು – ರುದ್ರ, ಮಾರುತ, ವಾಯು, ಪರ್ಜನ್ಯ

ವೇದಗಳ ನಂತರದ ಕಾಲ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.1000–600)

ವೇದಗಳ ನಂತರದ ಕಾಲದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥರ್ವಣವೇದಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳು, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಆಕರಗಳು.

ಆರ್ಯಾವರ್ತ– ಗಂಗಾನದಿ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ.

ರಾಜಕೀಯ:

- ಜನ/ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸೇರಿ ಜನಪದಗಳಾದವು.

  ಉದಾ: ಭರತ ಮತ್ತು ಪರು ಸೇರಿ "ಕುರು"ಗಳಾದರು.
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.
- ಭೂಮಿ/ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ
- ರಾಜನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ
- ರಾಜನ್ ರಾಜತ್ವವು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಯಿತು.
- ಸಭಾ, ಸಮಿತಿ, ವಿದಾತ್ತಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.
- ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯವು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಆಗಿತ್ತು.

ಸಮಾಜ:

- ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ)
- ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಟಿಲವಾಗತೊಡಗಿತು. ಹುಟ್ಟಿನ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ನಿರ್ಧಾರವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.
- ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಬೇಕಾಯಿತು.
- ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿತ್ತು.
- ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ, ಅಭಿಭಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಆರ್ಥಿಕತೆ:

- ಕೃಷಿಯು ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬಾಗಿತ್ತು.
- ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೂಳಲು ಮರದ ನೊಗವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- "ಬಲಿ" ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತೆರಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ಬಾಗದೂತ– ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿ

ADHIKARI ACADEMY

• ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿತ್ರಿ ಎಂಬ ಖಜಾನೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಧಾರ್ಮಿಕತೆ:

ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವರುಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ದೇವರೆಂದರೆ,

ಪ್ರಜಾಪತಿ–ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ

ವಿಷ್ಣು– ರಕ್ಷಕ

ರುದ್ರ – ವಿನಾಶಕ

ರಾಜನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು, ಯಾಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉದಾ: ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ, ರಾಜಸೂಯಯಾಗ, ವಾಜಪೇಯಯಾಗ.

ಮಹಾಜನಪದಗಳು:

ಕ್ರಿ.ಪೂ.6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನಪದಗಳು, ಇತರೆ ಜನಪದಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದವು. ಇವುಗಳನ್ನು "ಮಹಾ ಜನಪದಗಳು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ "ಅಂಗುಟರ ನಿಕಾಯ"ದಲ್ಲಿ 16 ಮಹಾಜನಪದಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಮಹಾಜನಪದಗಳು:

ಮಹಾಜನಪದ	ರಾಜಧಾನಿ
ಮಗಧ	ರಾಜಗೃಹ (ಪಾಟಲೀಪುತ್ರವನ್ನು ಮೌರ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು)
ಕೋಸಲ	ಅಯೋಧ್ಯೆ
ಅವಂತಿ	ಉಜ್ಜಯಿನಿ
ವತ್ಸ	ಕೋಸಂಬಿ

ಮಗಧ: ಮಗಧವನ್ನು ಮೂರು ರಾಜವಂಶಗಳು ಆಳಿದವು.

1. ಹರ್ಯಾಂಕ
2. ಶಿಶುನಾಗ
3. ನಂದ

ಹರ್ಯಾಂಕ ರಾಜವಂಶದ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆಗಳೆಂದರೆ:

• ಬಿಂಬಸಾರ

• ಅಜಾತ ಶತ್ರು

ಶಿಶುನಾಗ ರಾಜವಂಶದ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆಗಳು:

ADHIKARI ACADEMY

- ಶಿಶುನಾಗ
- ಕಾಲಾಶೋಕ

ನಂದ ರಾಜವಂಶದ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆಗಳು

- ಮಹಾಪದ್ಮಾನಂದ
- ಧನನಂದ

ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನು ಕೌಟಿಲ್ಯ/ಚಾಣಕ್ಯನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಧನನಂದನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಮತ್ತು ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ.

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿಯನ್ನರ / ಗ್ರೀಕರ ದಾಳಿಗಳು:

ಪರ್ಷಿಯನ್ನರ ದಾಳಿ:

1. ಸೈರಸ್ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 558–530)

- ಪರ್ಷಿಯಾದ ಅರಸ, ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು.

  (ಭಾರತವು ಅನೇಕ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡನೆಗೊಂಡಿತ್ತು).
- ಹಿಂದುಕೂಷ್ ಮತ್ತು ಕಾಬೂಲ್ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಗಾಂಧಾರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ

2. ಡೇರಿಯಸ್ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 522–486)

ಬೆಹಿಸ್ತಾನ್, ಪರ್ಸೆಪೊಲಿಸ್ ಮತ್ತು ನಕ್ಷ–ಐ ರುಸ್ತು– ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು

3. ಕ್ಸರ್‌ಕ್ಸಸ್ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 486–465)

ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿಯನ್ನರ ದಾಳಿ / ಗ್ರೀಕರ ದಾಳಿ:

- ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿಯಾ –ಎರಡನೇ ಫಿಲಿಪ್ಪನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು.
- ಇವನು ಗ್ರೀಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಪರ್ಷಿಯಾವನ್ನು ಮುತ್ತುವ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕೊಲೆಯಾದನು. ಅವನ ಮಗ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್‌ನು ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿಯಾದ ರಾಜನಾದನು.
- ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್‌ನು ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು.
- ಕ್ರಿ.ಪೂ.330ರಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು.
- ಕ್ರಿ.ಪೂ.327ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಕುಷ್ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಪರ್ಷಿಯನ್ನರ ಭಾರತದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಬಂದನು.
- ಕ್ರಿ.ಪೂ.326ರಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್‌ನು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಪೊರಸ್‌ನನ್ನು ಹೈಡಸ್‌ಪಸ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಪೊರೆಸ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮಗಧ ರಾಜವಂಶದ ಭಯದಿಂದ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಭಾರತದ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರನು ಹಿಂತಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಗ್ರೀಕರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಮಿಲಿಂದ/ಮೆನಂದರ್ ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ.
- ಕ್ರಿ.ಪೂ. 323ರಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್‌ನು ಗ್ರೀಕ್‌ಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.
- ಗ್ರೀಕರಿಂದ ಭಾರತೀಯರು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಕುದುರೆ ಸವಾರಿಗಳು, ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು.

ಹೊಸ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯ: ಕ್ರಿ.ಪೂ.6ನೇ ಶತಮಾನವು ಜಾಗತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಪರಿವರ್ತನಾ ಯುಗ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ನಡೆದು, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕರು, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸುಧಾರಕರು ಹುಟ್ಟಿ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದರು.

ಹೊಸ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:

1. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವು ಅತ್ಯಂತ ಜಟಿಲ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿತ್ತು.
2. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ
3. ವೆಚ್ಚದಾಯಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ದುಬಾರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
4. ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
5. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
6. ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯಿಂದಾಗಿ ಪಶು ಸಂಪತ್ತು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಜೈನಧರ್ಮ:

ಸ್ಥಾಪನೆ: 23ನೇ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ

ಕಾಲ: 8ನೇ ಶತಮಾನ

ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳು– ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ (ಕದಿಯದಿರುವುದು), ಅಪರಿಗ್ರಹ (ಸಂಪತ್ತಿನ ವ್ಯಾಮೋಹ ಹೊಂದದಿರುವುದು)

ವರ್ಧಮಾನ ಮಹಾವೀರ–

ಸ್ಥಳ – ವೈಶಾಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕುಂಡಲೀವನ

ಕಾಲ – ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 599

ತಂದೆ – ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ತಾಯಿ–ತ್ರಿಶಲಾ

ಮರಣ –ರಾಜಗೃಹದ 'ಪಾವಾ' – 72ನೇಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಋಜುಪಾಲಿಕಾ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು.

43ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯ ಜ್ಞಾನ

ಮಹಾವೀರನ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವ ಶಾಸನ – ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿ ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಶಾಸನ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.468)

ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವಗಳು:

ADHIKARI ACADEMY

1. ಅಹಿಂಸೆ
2. ಸತ್ಯ
3. ಅಸ್ತೇಯ (ಕದಿಯದಿರುವುದು),
4. ಅಪರಿಗ್ರಹ (ಸಂಪತ್ತಿನ ವ್ಯಾಮೋಹ ಹೊಂದದಿರುವುದು)
5. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ (ಮಹಾವೀರನಿಂದ ಸೇರ್ಪಡೆ)

ಜೈನ ಧರ್ಮದ ತ್ರಿರತ್ನಗಳು:

1. ಸರಿಯಾದ ನಂಬಿಕೆ
2. ಸರಿಯಾದ ನಡತೆ
3. ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ

- ಜೈನಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪು –ಸರ್ಮಿಣಿ ಮತ್ತು ಸರವಿಕರು
- ಜೈನ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು–ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರು, ಶ್ರವಕರು ಮತ್ತು ಶ್ರವಿಕರು
- ಮಹಾವೀರನ 2 ನಿಷ್ಟ ಅನುಯಾಯಿಗಳು “ಗಾಂಧಾರ”ರು.
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ –ಭದ್ರಬಾಹು (ಈತನು ಮುಂದೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು)

ಜೈನಧರ್ಮದ ಎರಡು ಪಂಥಗಳು:

1. ಶ್ವೇತಾಂಬರರು
2. ದಿಗಂಬರರು

ಶ್ವೇತಾಂಬರರು

- ಶ್ವೇತಾಂಬರರು ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು
- ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತವರು

ದಿಗಂಬರರು

- ದಿಗಂಬರರು ನಗ್ನರಾಗಿದ್ದು, ದೇಹದಂಡನೆಗೆ ಆಧ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.
- ಮಹಾವೀರನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಸಲ್ಲೇಖನ ವ್ರತ: ಜೀವನದಲಿ ಇನ್ನೇನೂ ಆಸೆಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ಕಠಿಣ ಉಪವಾಸಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು.

ಇದು ದಿಗಂಬರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ADHIKARI ACADEMY

ಜೈನ ಮಹಾಸಭೆಗಳು

	ಕಾಲ	ಸ್ಥಳ	ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ	ಕೃತಿ ರಚನೆ
1ನೇ ಮಹಾಸಭೆ	ಕ್ರಿ.ಪೂ.300	ಪಾಟಲಿಪುತ್ರ	ಸ್ಥೂಲಭದ್ರ	ಮಹಾವೀರನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು 12 ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸ ಲಾಯಿತು.
2ನೇ ಮಹಾಸಭೆ	ಕ್ರಿ. ಶ. 512	ಗುಜರಾತಿನ ವಲ್ಲಭಿ	ಭದ್ರಬಾಹು	12 ಅಂಗಗಳು 12 ಉಪಾಂಗಗಳು 10 ಪ್ರಕಿರಣಗಳು 6 ವೇದ ಸೂತ್ರಗಳು 4 ಮೂಲ ಸೂತ್ರಗಳು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತಿತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃತಿ.

ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ಜೈನ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ– ತತ್ವಾರ್ಥಾನಿಗಮ – ಸೂತ್ರ–ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕರ್ತೃ– ಉಮಾಸ್ವಾತಿ.
- ಜೀವಿಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ – ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃತಿ
- ಛೇದ ಸೂತ್ರದ ಕಲ್ಪಸೂತ್ರ, ಭದ್ರಬಾಹುವಿನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಜೈನ ಸಂಘಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 3ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ) ಹೊಂದಿದೆ.
- ತಿರುವಳ್ಳುವರನ "ತಿರುಕ್ಕುರಳ್" ಗ್ರಂಥ–ರಾಜನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇರು ಕೃತಿ.
- 12 ಅಂಗಗಳು– ಜೈನಧರ್ಮದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- 12 ಉಪಾಂಗಗಳು – ಸಾಹಿತ್ಯಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳವಲ್ಲ.
- 10 ಪ್ರಕಿರಣಗಳು – ಪದ್ಯ ಪಂಕ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ.

ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

- ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವ– ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮೂಲಭೂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಒತ್ತು

ಸ್ಮಾರಕಗಳು:

ಬಸದಿ– ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳು

ADHIKARI

- ಇಲ್ಲಿ ಜೈನ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ.
- ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಬಾಹುಬಲಿ (58 ಅಡಿ) ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.
- ಇದನ್ನು ಗಂಗರಾಜರ ಮಂತ್ರಿ ಚಾವುಂಡರಾಯನು ಕೆತ್ತಿಸಿದನು.
- ಕಾರ್ಕಳ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ ಮತ್ತು ವೇಣೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿಯ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ.
- ಮೂಡಬಿದ್ರೆ– 'ಜೈನರ ಮೆಕ್ಕಾ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
- ಉದಯಗಿರಿಯ ಹುಲಿಗುಹೆ, ಎಲ್ಲೋರಾದ ಇಂದ್ರಸಭೆ ಗುಹೆ, ಪಿತಾನ, ಮೌಂಟ್ ಅಬು ಪರ್ವತ, ಬುಂದೇಲ್‌ಖಂಡದ ಖಜುರಾಹೋ, ಚಿತ್ತೂರಿನ ಬಳಿಯಿರುವ ಆದಿನಾಥ ದೇಗುಲ, ಒರಿಸ್ಸಾದ ಹಾಥಿಗುಂಫಾ ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯ
- ಜೈನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅಮೋಘ ಕೊಡುಗೆಗಳು.

ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:

- ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಮತ್ತು ದಿಗಂಬರ ಎಂಬ 2 ಪಂಥಗಳಾಗಿ ಒಡೆದುದು.
- ಜೈನ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ, ಉಂಟಾದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕತೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಅನೈತಿಕತೆಗಳು ಅದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿದವು.
- ಕಠಿಣವಾದ ದೇಹದಂಡನೆ, ಅಹಿಂಸಾ ನೀತಿ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಆಚರಿಸಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.
- ರಾಜಾಶ್ರಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು.
- ಮುಸ್ಲಿಂ ದಾಳಿಗಳು, ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಗುಜರಾತ್ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ ಅನೇಕ ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳು ನಾಶಗೊಂಡವು
- ಜೈನ ಧರ್ಮ ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಈಗ ಸುಮಾರು 43 ಲಕ್ಷ ಜೈನರಿದ್ದಾರೆ.
- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು 2014ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ:

ಸ್ಥಾಪಕ – ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 567–487)

ತಂದೆ – ಶುದ್ಧೋದನ, ತಾಯಿ– ಮಾಯಾದೇವಿ, ಮಲತಾಯಿ–ಪ್ರಜಾಪತಿ ಗೌತಮಿ.

ಜನ್ಮಸ್ಥಳ – ಲುಂಬಿನಿ ವನ (ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಂದು ಜನಿಸಿದನು)

ಪತ್ನಿ– ಯಶೋಧರಾ

ಮಗ – ರಾಹುಲ

ಮಹಾಪರಿತ್ಯಾಗ – ಕ್ರಿ.ಪೂ.537 (29ನೇ ವಯಸ್ಸು)

ರೋಗಿ, ವೃದ್ಧ, ಸನ್ಯಾಸಿ, ಸಾವು– ಬದುಕಿನ ನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು.

ADHIKARI ACADEMY

ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ:

- ಅಲರಾ ಕಲಮನೆಂಬ ದಾರ್ಶನಿಕನ ಬಳಿ 2 ವರ್ಷ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು.
- ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಉದ್ರಕ ಎಂಬುವನ ಬಳಿ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತತೆ.
- ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಉರುವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು
- ಈಗ ಲೀಲಾಜನ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ನಿರಂಜನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ಬೋಧಗಯಾ (ಬುದ್ಧಗಯಾ) ಬಳಿಯ ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಯ ದಿನ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಹೊಂದಿದನು.
- ಬುದ್ಧನು ತನ್ನ 35ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಹೊಂದಿದನು.
- ಬುದ್ಧನ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಬೌದ್ಧರು ಎನ್ನುವರು.
- ಬುದ್ಧನು ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪಡೆದ ಸ್ಥಳ – ಬೋದ್–ಗಯಾ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಅರಳಿ ಮರ– ಮಹಾಬೋಧಿ ವೃಕ್ಷ.
- ಬುದ್ಧನ ಮೊದಲ ಪ್ರವಚನ – ಸಾರಾನಾಥದ ಜಿಂಕೆವನ (5ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ) :ಧರ್ಮಚಕ್ರ ಪ್ರವರ್ತನ" ಎಂದು ಹೆಸರು.
- ಮೊದಲ 5 ಜನ ಶಿಷ್ಯರು – ಕೊಂಡಣ್ಣ, ಏಪ್ಪ, ಭವ್ವಾಜಿ, ಮಹಾನಾಮ, ಅನ್ಸಾಜಿ.
- ಆನಂದ ಮತ್ತು ದೇವದತ್ತ (ಬುದ್ಧನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳು) ಬುದ್ಧನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು.
- ಬುದ್ಧನು ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ –ಪಾಲಿ
- ಸ್ತ್ರೀ ಭಿಕ್ಷು ಸಂಘ– ವೈಶಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ.
- ನಿರ್ವಾಣ – ಗೋರಖ್‌ಪುರದ (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ) ಕುಶೀನಗರ (80ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ)
- ಕೊನೆಯ ಪ್ರವಚನ – ಆನಂದ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರರಿಗೆ.

ಆರ್ಯಸತ್ಯಗಳು:

1. ಪ್ರಪಂಚವು ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
2. ಆಸೆಯೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೂಲ.
3. ಆಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದರಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು.
4. ಆಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ಅಷ್ಟಾಂಗ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ.

ಅಷ್ಟಾಂಗ ಮಾರ್ಗಗಳು:

- ಒಳ್ಳೆಯ ನಂಬಿಕೆ
- ಒಳ್ಳೆಯ ಆಲೋಚನೆ
- ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು

ADHIKARI ACADEMY

- ಉತ್ತಮ ನಡತೆ
- ಉತ್ತಮ ಜೀವನ
- ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ
- ಉತ್ತಮ ವಿಚಾರ
- ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯ ಧ್ಯಾನ.

ಬೌದ್ಧ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘಟನೆ:

- ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿ, ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರ ಗುಂಪು–ಸಂಘ
- "ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ" "ಉಪಸಂಪದಾ" – ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಿದ್ದ ದೀಕ್ಷೆ.

  (ಜನರು ಸಮಾಜದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ, ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷುಗಳ ಸಂಘ ಜೀವನದ "ಒಳಗೆ ಬರುವ" ದೀಕ್ಷೆಗಳು)

ಬೌದ್ಧ ಯತಿಗಳ ಮಂತ್ರ

ಬುದ್ಧಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ

ಸಂಘಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ

ಧರ್ಮಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ

ತ್ರಿರತ್ನಗಳು:

ಬುದ್ಧ (ಜ್ಞಾನೋದಯ)

ಧಮ್ಮ

ಸಂಘ

ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರು:

- ಥೇರಿಗಾಥಾ(ಸೋದರಿಯರ ಕವನಗಳು) ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಆಮ್ರಪಾಲಿ– ವೈಶಾಲಿಯ ವೇಶ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಬುದ್ಧನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದಳು. ಮುಂದೆ ಆಕೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದಳು.
- ಖೇಮ, ಉಪ್ಪಾಲವನ್ನ, ಪಟಚಾರ, ಬದ್ಧಕುಂಡಲ – ಕೇಶ, ಕಿಸಾಗೊತಮಿ, ಧಮ್ಮದಿನ್ನ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖ–ಸಪ್ತಸ್ತ್ರೀಯರು.
- ವಿಶಾಖ – ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ, ಉಳಿದ 6 ಜನರು ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರು.
- ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರ:

- ನಾಲ್ಕು ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಸಭೆಗಳು, ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ

ADHIKARI ACADEMY

ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

- ಅಶೋಕ, ಕಾನಿಷ್ಕರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕೃತ ಧರ್ಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಅಶೋಕನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಮಾತ್ರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದನು.
- ಕಾಶ್ಯಂಗ ಮಾತಂಗನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಚೀನಿ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದನು.
- ಕ್ರಿ.ಶ. 372ರಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು, ಕೊರಿಯಾಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ.ಶ. 538ರಲ್ಲಿ ಜಪಾನಿಗೆ, ಕ್ರಿ.ಶ.640ರಲ್ಲಿ ಟಿಬೆಟಿಗೆ ಪ್ರಸರಣೆಗೊಂಡಿತು.
- ನಳಂದ, ವಿಕ್ರಮಶೀಲ, ತಕ್ಷಶಿಲ ಮುಂತಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಬೌದ್ಧ ಮಹಾ ಸಭೆಗಳು:

ಸ್ಥಳ	ಕಾಲ	ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ	ರಾಜ	ಗ್ರಂಥಗಳು/ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು
ರಾಜಗೃಹ	ಕ್ರಿ.ಪೂ.483	ಮಹಕಶ್ಯಪ	ಅಜಾತಶತ್ರು	ದಮ್ಮಪಿಟಕ, ವಿನಯ ಪಿಟಕ
ವೈಶಾಲಿ	ಕ್ರಿ.ಪೂ.383	ಸಬಕಮಿ	ಕಾಲಾಶೋಕ	ಮಹಾಸಂಘಕರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವಿರವಾದಿಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾದವು.
ಪಾಟಲಿಪುತ್ರ	ಕ್ರಿ.ಪೂ.250	ಮೊಗಲಿ ಪುತ್ತತಿಸ್ಸ	ಅಶೋಕ	ಅಭಿದಮ್ಮ ಪಿಟಕ ಕೃತಿ
ಕಾಶ್ಮೀರ	1ನೇ ಶತಮಾನ	ವಸುಮಿತ್ರ ಅಶ್ವಘೋಷ	ಕನಿಷ್ಕ	ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ, ಮಹಾಯಾನ ಮತ್ತು ಹೀನಯಾನಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ,ತ್ರಿಪಿಟಕಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಯಿತು.
ಕನೌಜ್	ಕ್ರಿ.ಶ.643	ಹ್ಯೂಯನ್ ತ್ಸಾಂಗ್	ಹರ್ಷವರ್ಧನ	

ಬೌದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು:

- ಅಶ್ವಘೋಷ–ಕನಿಷ್ಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದನು.
- ನಾಗಾರ್ಜುನ–ಶಾತವಾಹನರ ಸಮಕಾಲೀನ
- ಅಸ್ಸಂಗ ಮತ್ತು ವಸುಬಂಧು–ಅಭಿಧರ್ಮಕೋಶ
- ಬುದ್ಧಘೋಷ–ಪಾಳಿ ವಿದ್ವಾಂಸ – ವಿಶುದ್ಧಿ ಮಾರ್ಗ.
- ದಿನ್ನಗ – ಬೌದ್ಧ ತರ್ಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದನು.

- ಧರ್ಮಕೀರ್ತಿ – ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತಕ.

ಹೀನಯಾನ ಮತ್ತು ಮಹಾಯಾನ ಪಂಥಗಳು: ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ 4ನೇ ಮಹಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು 2 ಪಂಥಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಗೊಂಡಿತು.

ಹೀನಯಾನ:

- ಬುದ್ಧನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸುವುದು.
- ಕಮಲ, ಆನೆ, ಧರ್ಮಚಕ್ರ ಮುಂತಾದ ಲಾಂಛನಗಳ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಪಾಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.
- ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ಸ್ಥಾವಿರವಾದ
- ಅಶೋಕನು ಹೀನಯಾನಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದನು.

ಮಹಾಯಾನ:

- ಬುದ್ಧನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು.
- ಬುದ್ಧನ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲಾರಂಭೀಸಿದರು.
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ
- ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಯೋಗಾಚಾರ
- ಕನಿಷ್ಕನು ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದನು.

ವಜ್ರಾಯನ ಪಂಥ:

- ಮಹಾಸಿದ್ಧರು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು.
- ವಜ್ರ–ಗುರುತು
- ಬೌದ್ಧ ತಂತ್ರಗಳು / ತರ್ಕ
- ಮಂತ್ರ, ಮುದ್ರೆಗಳು, ಮಂಡಲಗಳು, ಧರಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಟಿಬೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯ:

1. ಪಿಟಕಗಳು

ಮೂರು ಪಿಟಕಗಳಿವೆ – ತ್ರಿಪಿಟಕಗಳು

- ಸುತ್ತಪಿಟಕ – ಬುದ್ಧನ ಬೋಧನೆಗಳು

ADHIKARI ACADEMY

- ವಿನಯ ಪಿಟಕ– ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗಿರುವ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು
- ಅಭಿದಮ್ಮ ಪಿಟಕ– ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳು

2. ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು:

- ಬುದ್ಧನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಅಜಂತಾ ಗುಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಜಾತಕ ಕತೆಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿವೆ.

3. ಮಿಲಿಂದ ಪನ್ಹೊ :

- ಬೌದ್ಧ ಮುನಿ ನಾಗಸೇನ ಮತ್ತು ಮಿಲಿಂದ/ಮಿನಂದರ್‌ನ ನಡುವಿನ ಚರ್ಚೆ.
- ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರ ಮಿಲಿಂದನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

ಬುದ್ಧನ ಜೀವನದ ಐದು ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಲಾಂಛನಗಳು:

1. ಬುದ್ಧನ ಜನನ – ತಾವರೆ ಹೂ ಮತ್ತು ಎತ್ತು.
2. ಮಹಾಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ – ಕುದುರೆ
3. ನಿರ್ವಾಣ (ಜ್ಞಾನೋದಯ) – ಬೋಧಿವೃಕ್ಷ
4. ಧರ್ಮಚಕ್ರ ಪರಿವರ್ತನ – ಚಕ್ರ
5. ಪರಿನಿರ್ವಾಣ – ಸ್ತೂಪ

ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.321–184):

- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಪಾಟಲಿಪುತ್ರ (ಬಿಹಾರ) ಇದರ ರಾಜಧಾನಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಚಕ್ರ ಇದರ ಲಾಂಛನ.

ಆಧಾರಗಳು:

1. ಸಾಹಿತ್ಯ:

- ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ: ಇದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಂಗ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ 7 ಅಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ: ಇದನ್ನು ವಿಶಾಖದತ್ತನು ರಚಿಸಿದನು. ಇದು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನು ನಂದರ ದೊರೆ ಧನನಂಧನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.
- ಮೆಗಾಸ್ತನೀಸನ ಇಂಡಿಕಾ: ಈತ ಗ್ರೀಕ್‌ದೊರೆ ಸೆಲ್ಯೂಕಸ್ ನಿಕೇಟರ್‌ನ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 5 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇದ್ದನು.
- ಈತನ ಕೃತಿಯ ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ, ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ADHIKARI ACADEMY

ಪುರಾತತ್ವ ಮೂಲಗಳು

- ಶಾಸನಗಳು– ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು. ಇವು ಪ್ರಾಕೃತ, ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ.
- ಲಿಪಿ– ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಕರೋಷ್ಠಿ, ಗ್ರೀಕ್
- ಬಹುತೇಕ ಶಾಸನಗಳು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿಲಿಪಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಮೂರು ರೀತಿಯ ಶಾಸನಗಳು:

1. ಶಿಲಾಶಾಸನ
2. ಸ್ತಂಭಶಾಸನ
3. ಗುಹಾಶಾಸನ

1.ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು:

ಪ್ರಮುಖ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು–14

ಉದಾ: ಧೌಲಿ (ಒರಿಸ್ಸಾ)

ಗೌಣ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು–7

ಉದಾ: ಮಸ್ಕಿ – ರಾಯಚೂರು

ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನ–7

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿವೆ.

ಉದಾ: ಸಾರಾನಾಥದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನ.

ಗುಹಾ ಶಾಸನಗಳು: ಬಿಹಾರದ ಬರಾಬರ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನಗಳು.

(ಈ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಅಶೋಕನು ಅಜೀವಿಕಾ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ)

ಗಮನಿಸಿ.

ಅಜೀವಿಕಾ ಪಂಥ: 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನಧರ್ಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಪಂಥಗಳು ಉದಯಿಸಿದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಜೀವಿಕಾ ಪಂಥವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಮಕ್ಕಲಿ ಘೋಷಲ– ಅಜೀವಿಕಾ ಪಂಥದ ಪ್ರಮುಖ. ಇದು ವಿಧಿಯೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತದೆ.

ಬೌರ್ವಾಕ ಪಂಥ:

- ಅಜಿತ ಕೇಸಕಂಬಾಲಿ ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕ
- ಇದು ಲೌಕಿಕ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಇವರೆಡೂ ಪಂಥಗಳನ್ನು ನಾಸ್ತಿಕ ಪಂಥಗಳೆನ್ನುವರು.

ADHIKARI ACADEMY

ಮೌರ್ಯರ ರಾಜಕೀಯ:

ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.321–297)

- ಗ್ರೀಕರು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನಿಗೆ "ಸ್ಯಾಂಡ್ರೋಕೊಟ್ಟಾಸ್" ಎಂಬ ಬಿರುದು ನೀಡಿದರು.
- ಸೆಲ್ಯೂಕಸ್ ನಿಕೇಟರ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇವನು ಜೈನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.
- ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮಂತ್ರಿ, ಪುಷ್ಯಗುಪ್ತನು ಸುದರ್ಶನ ಕೆರೆಯನ್ನು ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ.

ಬಿಂದುಸಾರ : (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 297–272)

- ಇವನು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನ ಮಗ
- ಇವನನ್ನು ಗ್ರೀಕರಯ "ಅಮಿತೊಕ್ರೇಟ್ಸ್" ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಮಿತ್ರಘಾತ (ಶತ್ರು ವಿನಾಶಕ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಶೋಕ: (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 269–232)

- ಇವನು ಬಿಂದುಸಾರನ ಮಗ
- ಕ್ರಿ.ಪೂ. 261ರಲ್ಲಿ ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದನು.
- 13ನೇ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ.
- ಮಷ್ಕಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕನನ್ನು ದೇವನಾಂಪ್ರಿಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧವು ಅಶೋಕನ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಯುದ್ಧದ ಸಾವು ನೋವು ರಕ್ತಪಾತ ಅಶೋಕನ ಮೇಲೆ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು.

ಅಶೋಕನ ನೀತಿಗಳು:

- ದಿಗ್ವಿಜಯ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ನೀತಿ
- ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ದಿಗ್ವಿಜಯ ನೀತಿಯು "ಧರ್ಮ ವಿಜಯ"ವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು.
- ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೊಲದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ.

ಆಡಳಿತ:

ಆಡಳಿತವನ್ನು 3 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

1. ಕೇಂದ್ರ ಆಡಳಿತ

ADHIKARI ACADEMY

2. ಪ್ರಾಂತೀಯ

3. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಆಡಳಿತ

ಕೇಂದ್ರ ಆಡಳಿತ:

- ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- ರಾಜತ್ವವು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
- ರಾಜನಿಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ–"ಮಂತ್ರಿಪರಿಷದ್"ನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.
- ನಾಗರಿಕ ಸೇವಕರನ್ನು (ಮಂತ್ರಿಗಳು) ಅಮಾತ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಅಶೋಕನು "ಧರ್ಮ ಮಹಾಮಾತ್ರ" ರೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು "ಧರ್ಮ"ದ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದ.
- ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಗೂಢಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.

ಪ್ರಾಂತೀಯ ಆಡಳಿತ– ಪ್ರಾಂತೀಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು "ಕುಮಾರ" ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜಿಲ್ಲಾ/ಗ್ರಾಮ ಆಡಳಿತ: ಆಡಳಿತವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನವರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

- ಪ್ರದೇಶಿಕಾ
- ರಾಜುಕ – ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ
- ಯುಕ್ತ

ಪ್ರದೇಶಿಕರು: ಪೂರ್ತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜುಕ– ತೆರಿಗೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಯುಕ್ತ– ಖಾತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗ್ರಾಮ:

1. ಗೋಪ
2. ಸ್ಥಾನಿಕ

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

ಮೌರ್ಯರ ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

1. ಅರಮನೆಗಳು
2. ಕಂಬಗಳು
3. ಸ್ತೂಪಗಳು
4. ಗುಹಾಲಯಗಳು

ADHIKARI ACADEMY

1. ಅರಮನೆಗಳು – ಮರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

- ಸ್ತಂಭಗಳು– ಇವು ತಳಭಾಗ, ನಡುಭಾಗ, ಶಿರೋಭಾಗ ಎಂಬ 3 ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಶಿರೋ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.
- ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ಮರಳು ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸ್ತಂಭದ ಏಕಶಿಲಾ ನಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಜನರಿಗೆ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಸ್ತಂಭಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶ.
- ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮುನ್ನ ಸ್ತಂಭದ ಭಾಗವನ್ನು ನುಣುಪುಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಸಾರನಾಥದ ಸ್ತಂಭವು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ (ಸಿಂಹ ಶಾಸನ)
- ಸಾರನಾಥದ ಶಿರೋಭಾಗದ ಬೋದಿಗೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ 4 ಸಿಂಹಗಳು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.
- ಪೀಠದ ಸುತ್ತ 4 ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ, 4 ಧರ್ಮಚಕ್ರಗಳು, ಪ್ರತಿ ಚಕ್ರಗಳ ನಡುವೆ, ಆನೆ, ವೃಷಭ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಹದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಾಗಿದೆ.
- ಪೀಠದ ಕೆಳಗೆ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.
- ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವು 24 ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದು ಕಾಲ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ.
- ಸಾರನಾಥ ಅಶೋಕ ಸ್ತಂಭವು ಭಾರತೀಯತೆಯ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯ ಮೇವ ಜಯತೇ' ಎಂಬ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ತೂಪಗಳು:

ಇವು ಬುದ್ಧನ ಅವಶೇಷಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಸ್ಮಾರಕಗಳು. ಸಾಂಚಿ ಸ್ತೂಪವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತೂಪ. ಇದು ಅಶೋಕನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಗುಹಾಲಯಗಳು:

ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಿಸಲು ಗಯಾ ಸಮೀಪದ ಬರಾಬರ್ ಮತ್ತು ನಾಗಾರ್ಜುನ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಗುಹಾಲಯಗಳನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ.184ರ ವೇಳೆಗೆ ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅವನತಿ ಹೊಂದಿತ್ತು. ನಂತರ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಹವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ನಂತರ ವಿದೇಶಿ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಮನೆತನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಿದೇಶಿ ರಾಜವಂಶಗಳು:

1. ಇಂಡೋ – ಗ್ರೀಕ್/ಬ್ಯಾಕ್ಟ್ರಿಯನ್ನರು/ಯವನರು

- ಇವರು ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ಥಾನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ಅಕ್ರಮಿಸಿದವರು.
- ಗ್ರೀಕರ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆ– ಮಿಲಿಂದ/ಮಿನೆಂದರ್
- ಇವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದರು.
- ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಚಿತ್ರಗಳು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ನಾಟಕ ಇವನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

1. ಶಕರು

- ಇವರು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದವರು.
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ – ಮೌಯೆಸ್
- ರುದ್ರದಾಮನ್ ಶಕರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿ ದೊರೆ.
- ಕ್ಷತ್ರಪ ಶೈಲಿಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ದರು.

3. ಪಾರ್ಥಿಯನ್ನರು:

ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆ– ಒಂದನೇ ಮಿತ್ರ ಡೇಟಸ್

- ಸ್ಥಾಪಕ– ಕುಲಜ ಕಾಡಾಫಿಸೆಸ್
- ಕನಿಷ್ಕ ಕುಶಾಣರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. 78ರಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದನು)
- ಕನಿಷ್ಕನು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆಯುಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.
- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ನಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ(1957)
- ಚೈತ್ರ– ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆಯ ಮೊದಲ ತಿಂಗಳು
- ಪಲ್ಗುಣ –ಕೊನೆಯ ತಿಂಗಳು
- ಕನಿಷ್ಕನ ರಾಜಧಾನಿ – ಪುರುಷಪುರ (ಪೇಶಾವರ)
- ಕನಿಷ್ಕನು ಮಹಾಯಾನ ಬುದ್ಧಿಸಂನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದನು.
- ಕುಶಾಣರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಾರ ಮತ್ತು ಮಥುರಾ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದವು.

ಗಾಂಧಾರ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ:

- ಇದು ಗಾಂಧಾರದಲ್ಲಿ ಉಗಮಗೊಂಡಿತ್ತು.
- ಇದನ್ನು ಇಂಡೋ–ಗ್ರೀಕ್ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತ, ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ನರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಗಾಂಧಾರ ಶೈಲಿಯು ಬೌದ್ಧರ ಕಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬುದ್ಧನನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಯಿತು.
- ಕಂದು–ಮರಳು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಗಾಂಧಾರ ಬುದ್ಧನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಗ್ರೀಕರ "ಅಪೊಲೋ" ದೇವರಂತೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.

ಉದಾ: ಬಮಿಯನ್ ಬುದ್ಧ (ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ಥಾನ)

ಮಥುರಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ:

ADHIKARI ACADEMY

- ಇದು ಮಥುರಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿತು/ಉಗಮಗೊಂಡಿತು.
- ಇದನ್ನು ದೇಶೀಯ ಶೈಲಿ ಎನ್ನುವರು.
- ಇದು ಹಿಂದೂ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಕೆಂಪು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.
- ಬುದ್ಧನನ್ನು "ಸಂತೋಷ ಭಾವ"ದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.

ಉದಾ: ಮಥುರಾದಲ್ಲಿರುವ ಕನಿಷ್ಕನ ಮೂರ್ತಿ.

ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಮನೆತನಗಳು:

1. ಶುಂಗರು:

- ಸ್ಥಾಪಕ–ಪುಶ್ಯಮಿತ್ರ ಶುಂಗ. ಈತನು ಮೌರ್ಯರ ದೊರೆ ಬೃಹದ್ರತನನ್ನು ಕೊಂದು ಶುಂಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ.
- ಇವರು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮೀಯರು
- ಅಗ್ನಿಮಿತ್ರ ಪುಶ್ಯಮಿತ್ರನ ಮಗ
- ಕಾಳಿದಾಸನ "ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ" ಕೃತಿಯು ಮಾಳವಿಕ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಮಿತ್ರರ ಪ್ರೇಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

2. ಕಣ್ವರು:

ವಸುದೇವ ಕಣ್ವ ಇದರ ಸ್ಥಾಪಕ. ಈತನು ಕೊನೆಯ ದೊರೆ ದೇವಭೂತಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಕಣ್ವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ.

3. ಶಾತವಾಹನರು:

- ಇದರ ಸ್ಥಾಪಕ ಸಿಮುಖ.
- ಇವರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ಆಳಿದರು.
- ಹಾಲನು ಶಾತವಾಹನರ 15ನೆಯ ದೊರೆ ಈತನು "ಗಾಥಾಸಪ್ತಪತಿ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಶಾತವಾಹನರ 23ನೆಯ ದೊರೆ ಗೌತಮಿಮಿತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿ. ಇವನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ.
- ನಾಸಿಕ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನವು ಗೌತಮಿ ಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಗೌತಮಿ ಬಾಲಶ್ರಿಯ ಬರೆಯಿಸಿದರು.
- ಗೌತಮಿ ಮಿತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿಯು ತಾಯಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಮೊದಲು ಹೆಸರಾಗಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ.
- ಶಾತವಾಹನರು ಅಮರಾವತಿ ಸ್ತೂಪ, ಕಾರ್ಲೆ ಚೈತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ: ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜಮನೆತನಗಳನ್ನು ತಳಿಳಕ್ಕಮ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ADHIKARI ACADEMY

ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಮನೆತನಗಳೆಂದರೆ

1. ಚೋಳರು – ತಮಿಳುನಾಡು
2. ಪಾಂಡ್ಯರು – ತಮಿಳುನಾಡು
3. ಚೇರರು – ಕೇರಳ

ರಾಜಧಾನಿಗಳು:

ರಾಜಮನೆತನ	ರಾಜಧಾನಿ	ಚಿಹ್ನೆ	ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ
ಚೋಳರು	ಉರೈಯೂರು, ಕಾವೇರಿಪಟ್ಟಣಂ	ಹುಲಿ	ಕರಿಕಾಳ ಚೋಳ
ಪಾಂಡ್ಯರು	ಮಧುರೈ	2 ಮೀನುಗಳು ನೆಡು ಚೆಳಿಯನು	
ಚೇರರು	ವಂಜಿ/ಕರುಸ್	ಬಿಲ್ಲು ಮತ್ತು ಬಾಣ	ಸೆಂಗೂಟ್ಟುವೆನ್

ಸಂಘಂಯುಗ: (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 300ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.300) – ತಮಿಳು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಕವಿಗಳ ಸಭೆಯನ್ನು "ಸಂಘಂ" ಎನ್ನುವರು.

ಮೊದಲ ಸಂಘಂ:

- ಇದು ಮಧುರೈನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.
- ಸಂತ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಎರಡನೇ ಸಂಘಂ:

- ಇದು ಕಾಪದಪುರಂನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.
- ತೋಳ್ಕಪಿಯರ್ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ
- ಇದರಲ್ಲಿ ತೋಳ್ಕಷಿಯರ್ ತೋಳ್ಕಷಿಯಂನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇದು ತಮಿಳು ವ್ಯಾಕರಣದ ಮೊದಲ ಕೃತಿ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಘಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೇ ಸಂಘಂ:

- ಇದು ಮಧುರೈನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.
- ನಕ್ಕಿರಾಯ್ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತಮಿಳು ಕವಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ –ತಿರುಕ್ಕುರಳ್‌ನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇದೊಂದು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಬಂಧಿ ಕೃತಿ.
- ಐದು ತಮಿಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವು.
- 2 ಪ್ರಮುಖ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು– ಶಿಲ್ಪಾದಿಕರಂ – ಇಳಂಗೋವಡಿಗಲ್ ರಚಿಸಿದರು.
- ಇದು ಕೋವಲನ್, ಕನ್ನಗಿ, ಮಾಧವಿ ಇವರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

- ಕೋವಲನ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಗಿ – ಪತಿ ಪತ್ನಿ, ಕೋವಲನ್ –ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಮಾಧವಿ – ನೃತ್ಯಗಾರ್ತಿ.
- ಮಣಿಮೇಘಲೈ / ಮಣಿಮೇಘಲೈಯ ಕಥೆ, ಇವಳು ಕೋವಲನ್‌ನ ಮಗಳು
- ಇದು "ಸಿತ್ತಾಲೈ ಸತ್ತಾನರ"ನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಗುಪ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ (ಕ್ರಿ.ಶ. 320–550):

- ಶ್ರೀಗುಪ್ತನು ಗುಪ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪಕ
- ಮಯೂರರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಗುಪ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು.
- ಗುಪ್ತರು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜವಂಶಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ, ತಾವು ಸರ್ವೋಚ್ಚರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರಗಳು ಗುಪ್ತರ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿ, ಗಣಿ, ಅರಣ್ಯ, ನೀರಾವರಿಯ ಲಭ್ಯತೆ.
- ಗುಪ್ತಯುಗದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪರಂಪರೆಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರಗಳು:

1. ಸಾಹಿತ್ಯ – ಶೂದ್ರಕನ ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ
2. ಪುರಾತತ್ವ ಮೂಲಗಳು: ಶಾಸನಗಳು

1. ಮೆಹ್ರೌಲಿ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನ: ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. (ಇಂದಿಗೂ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ)

- ಇದನ್ನು "ಲೋಹಶಾಸ್ತ್ರದ ಅದ್ಭುತ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಇದು 2ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

2. ಅಲಹಾಬಾದ್ ಸ್ತಂಭಶಾಸನ :

- ಇದನ್ನು "ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಅಲಹಾಬಾದ್‌ನ್ನು ಪ್ರಯಾಗ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಪ್ರಶಸ್ತಿ – ಹೊಗಳಿಕೆ/ಸನ್ಮಾನ
- ಇದನ್ನು ಹರಿಸೇನ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನ ಕುರಿತು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

3. ಭಿತ್ರೈ: ಭಿತ್ರೈ ಶಾಸನವು ಹೂಣರು ಗುಪ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

4. ವಿದೇಶಿ ಯಾತ್ರಿಕರು: ಫಾಹಿಯಾನ್‌ನು 2ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದನು.

5. ನಾಣ್ಯಗಳು: ಚಿನ್ನದ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಪ್ತರು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು "ದಿನಾರ್" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ADHIKARI ACADEMY

ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ರುಪಿಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

6. ಪುರಾಣಗಳು: ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಒಟ್ಟು 18 ಪುರಾಣಗಳಿವೆ.

ಉದಾ: ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ.

ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ:

1ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ – ಕ್ರಿ.ಶ. 320ರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದನು.

- ಇದನ್ನು ಗುಪ್ತ ಯುಗದ ಆರಂಭ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.
- ಇವನು ಲಿಚ್ಛವಿಗಳೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಒಕ್ಕೂಟ ಆರಂಭಿಸಿದ ಈ ಮೂಲಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಯಿತು.
- 1ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನು ಲಿಚ್ಛವಿ ರಾಣಿ ಕುಮಾರದೇವಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು.

ಸಮುದ್ರ ಗುಪ್ತ:

- ಇವನು ಗುಪ್ತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ
- ಇವನನ್ನು "ಭಾರತದ ನೆಪೋಲಿಯನ್" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಇವನನ್ನು ನೂರು ಯುದ್ಧಗಳ ದೊರೆ ಎಂದು ವಿ.ಎ.ಸ್ಮಿತ್‌ರವರು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಈತನು ಆಕ್ರಮಣ ಶೀಲ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು.
- ಹರಿಸೇನನನ ಅಲಹಾಬಾದ್ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನವು ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನು ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಾಳಿ ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜರನ್ನು ಸಾಮಂತರನ್ನಾಗಿಸಿದನು.

ಎರಡನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ:

- ಎರಡನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನೂ ಸಹ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬಲಪಡಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು.
- ಮೆಹ್ರೌಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನವು ಎರಡನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಚೀನಾದ ಯಾತ್ರಿಕ ಫಾಹಿಯಾನ್ ಎರಡನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
- 2ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನನ್ನು ಶಕಾರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (ಶಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದುದರಿಂದ)
- "ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ" ಎಂಬುದು ಈತನ ಇನ್ನೊಂದು ಬಿರುದು.
- 2ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನವರತ್ನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ, ಹರಿಸೇನ ಪ್ರಮುಖರು.

ADHIKARI ACADEMY

ಕುಮಾರ ಗುಪ್ತ:

- ಕುಮಾರಗುಪ್ತ ನಳಂದಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಮಾಂಡ್ಸರ್ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನವು ಕುಮಾರಗುಪ್ತನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಗುಪ್ತರ ಆಡಳಿತ:

- ರಾಜತ್ವವು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.
- ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದನು.
- ಮಂತ್ರಿಪರಿಷದ್– ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವು ರಾಜನಿಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು.
- ಕಾನೂನು ಪಾಲನೆ ರಾಜನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ಕಾನೂನನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ

1. ನಾಗರೀಕ ಕಾನೂನುಗಳು

2. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ / ಅಪರಾಧ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾನೂನುಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸಲಾಯಿತು.

- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು "ಭುಕ್ತಿ"ಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಭುಕ್ತಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು "ಉಪಾರಿಕ"ರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಭುಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಷಯ/ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ವಿಷಯವನ್ನು "ವಿಷಯಪತಿ"ಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ವಿಷಯವನ್ನು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ನಗರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಗರ ಶೇಷ್ಟಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಗ್ರಾಮದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗ್ರಾಮಪತಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ		ಆಡಳಿತ
ಭುಕ್ತಿ	–	ಉಪಾರಿಕ
ವಿಷಯ	–	ವಿಷಯಪತಿ
ನಗರ	–	ನಗರಪತಿ
ಗ್ರಾಮ	–	ಗ್ರಾಮಪತಿ

ಗುಪ್ತರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಸಮಾಜ:

- ಚತುರ್ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಜಟಿಲ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿತ್ತು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಪುರುಷರು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ/ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ದೊರೆಯಿತು.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ, ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥ ಮತ್ತು ಶೈವ ಪಂಥಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆರ್ಥಿಕತೆ:

- ಕೃಷಿಯು ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬಾಗಿತ್ತು.
- ಗುಪ್ತರು ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದರು. ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಗುಪ್ತರು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಾಮ್ರಲಿಪಿ ಬಂದರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ಮಧ್ಯಏಷ್ಯಾ, ರೋಮ್ ಜೊತೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ಹೂಣರ ಆಕ್ರಮಣದ ನಂತರ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ :

- ಗುಪ್ತರು ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದವು.

ದೇವಾಲಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ :

ಮುಖ್ಯವಾದ ದೇವಾಲಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು:

1. ನಾಗರ ಶೈಲಿ
2. ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿ
3. ವೇಸರ ಶೈಲಿ

ನಾಗರ ಶೈಲಿ :

- ಇದು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಶೈಲಿಯಾಗಿದೆ.
- ನಾಗರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ವಿಂಧ್ಯಾ ಪರ್ವತದ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

  ಉದಾ: ಕೋನಾರ್ಕನ ಸೂರ್ಯದೇವಾಲಯ.

  ಪುರಿ ಜಗನ್ನಾಥ ದೇವಾಲಯ

ADHIKARI ACADEMY

ಖುಜರಾಹೋ ದೇವಾಲಯಗಳು–

ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತರದ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಪಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು.
- ಇವು ಪಂಚಾಯತನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು – ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲೂ 4 ಸಣ್ಣ ದೇವಾಲಯಗಳು
- 5 4

  1

  2 3
- ಕಲ್ಯಾಣಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
- ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೂ ಗೋಡೆಗಳು / ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿ :

- ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಶೈಲಿಯಾಗಿದೆ.
- ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
- ಉದಾ: ಕಂಚಿಯ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯ, ತಂಜಾವೂರಿನ ಬೃಹದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೂ ಗೋಡೆಗಳಿವೆ(ಕಾಂಪೌಂಡ್).
- ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವನ್ನು ಗೋಪುರ ಎನ್ನುವರು.
- ಕಲ್ಯಾಣಿಯು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
- ಎತ್ತರವಾದ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ ಪಥವಿರುತ್ತದೆ.
- ಪಂಚಾಯತನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೇಸರ ಶೈಲಿ:

- ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಶೈಲಿ/ ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶೈಲಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಇದು ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ವಿಂಧ್ಯಾ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

  ಉದಾ: ಬೇಲೂರು, ಹಳೇಬೀಡು ದೇವಾಲಯಗಳು

"ಬಾದಾಮಿ, ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ದೇವಾಲಯಗಳು

ADHIKARI ACADEMY

ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ದೇವಾಲಯಗಳು :

- ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಜಂತ, ಉದಯಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.
- ಅಜಂತಾ ಯುನೆಸ್ಕೋದ ವಿಶ್ವ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಾಣಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ.
- ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಔರಂಗಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ 31 ಗುಹೆಗಳಿವೆ, ಈ ಗುಹೆಗಳು ಮುರಾಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ.
- ಅಂಜನಾ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ ಬೋಧಿಸತ್ವ, ಬುದ್ಧನ ಜೀವನ ಸಂಬಂಧಿ ಘಟನೆಗಳು, ಜಾತಕ ಕತೆಗ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬುಹುದು.
- ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು ಅಂಜನಾ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಉದಯಗಿರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ : ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವರಾಹಾವತಾರದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮುಕ್ತ ದೇವಾಲಯಗಳು

ಉದಾ: ದೇವಗರ್–ದಶಾವತಾರ ದೇವಾಲಯ – ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ 10 ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

- ಇವುಗಳನ್ನು ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕಾನ್ಪುರದ ಬಿತ್ತರ್‌ಗಾನ್ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಬಿಹಾರದ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಗಂಜ್ ನಲ್ಲಿರು ಬುದ್ಧನ ಕಂಚಿನ ಪ್ರತಿಮೆ (ಇದು ಈಗ ಇಂಗ್ಲೇಡ್‌ನ ಬರ್ಮಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಮ್‌ನಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ:

- ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಹಾಸ್ಯ ನಾಟಕಗಳು/ಪ್ರಹಸನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಯಿತು.

ಕಾಳಿದಾಸ

ಈತನ ಕೃತಿಗಳು– ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿ ಮಿತ್ರ
ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲೇ ವಿಕ್ರಮ ಊರ್ವಶಿ

ಪುರಾಣಗಳು

- ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳು ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲಿ ರಚಿತವಾದವು.
- ವಿಷ್ಣು ಶರ್ಮನು ಪಂಚತಂತ್ರ ಕತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಮೆಹ್ರೌಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸ್ತಂಭಶಾಸನವು ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ADHIKARI ACADEMY

ಆರ್ಯಭಟ:

- ಆರ್ಯಭಟನು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಮತ್ತು ಖಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾಗಿದ್ದನು.
- ಆರ್ಯಭಟನು "ಆರ್ಯಭಟೀಯಂ" ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.
- ಇವನು ಭೂಮಿಯು ವೃತ್ತಕಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯು ತನ್ನ ಅಕ್ಷದ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ವರಾಹಮಿಹಿರ : ವರಾಹಮಿಹಿರನು 'ಪಂಚಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಗುಪ್ತರ ನಂತರದ ಕಾಲ:

ಗುಪ್ತರ ನಂತರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

1. ಪುಷ್ಯಭೂತಿಗಳು
2. ಮೌಖರಿಗಳು
3. ಮೈತ್ರಕರು
4. ಪಲ್ಲವರು
5. ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು

ಪುಷ್ಯಭೂತಿಗಳು / ವರ್ಧನರು (ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು)

ಹರ್ಷವರ್ಧನನು ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆ

ಪುಷ್ಯಭೂತಿಗಳ ರಾಜಧಾನಿ

1. ಥಾನೇಶ್ವರ
2. ಕನೌಜ್

ಆಧಾರಗಳು: ಹರ್ಷವರ್ಧನನ ಕುರಿತಾದ ಆಧಾರಗಳು

1. ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಹರ್ಷಚರಿತ್ರೆ
2. ಹ್ಯುಯೆನ್‌ತ್ಸ್ಯಾಂಗ್‌ನ ಬರಹಗಳು
3. ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿಕ, ರತ್ನಾವಳಿ, ನಾಗಾನಂದ – ಹರ್ಷವರ್ಧನನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ನಾಟಕಗಳು.
4. ಶಾಸನಗಳು– ಬನ್ಸ್‌ಕೇರ
   ಮಧುವನ
   ಸೋನೇಪತ್

ಹರ್ಷವರ್ಧನ (ಕ್ರಿ. ಶ. 606– ಕ್ರಿ. ಶ. 647)

- ಹರ್ಷವರ್ಧನನು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ಈತನನ್ನು "ಉತ್ತರಪಥಪಥೇಶ್ವರ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ದೊರೆ 2ನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿ (ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಕೇಶಿ)ಯು ನರ್ಮದಾ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವರ್ಧನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.

ಹರ್ಷವರ್ಧನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ:

- ಹರ್ಷನು ಒರಿಸ್ಸಾದ ಗಂಜಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ವಿಜಯಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಹರ್ಷನ ಕೊನೆಯ ಯುದ್ಧ.
- ಇದರ ಬಳಿಕ ಹರ್ಷವರ್ಧನನು ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. (ಹೀನಯಾನ)
- ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್‌ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹರ್ಷನು ಹೀನಯಾನದಿಂದ ಮಹಾಯಾನಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಕನೌಜ್ ಸಮ್ಮೇಳನ:

- ಹರ್ಷವರ್ಧನನು ಕನೌಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಭೆಯನ್ನು (ಧಾರ್ಮಿಕ) ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮದವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.
- ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್‌ನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು.
- ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಅಲಹಾಬಾದ್ / ಪ್ರಯಾಗ ಸಮ್ಮೇಳನ:

- ಪ್ರತಿ 5 ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹರ್ಷನು ಅಲಹಾಬಾದ್ ಸಮ್ಮೇಳವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪಲ್ಲವರು (ಕ್ರಿ.ಶ. 6 ರಿಂದ 9ನೇ ಶತಮಾನ):

- ಪಲ್ಲವರು ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಕಂಚಿಯು ಪಲ್ಲವರ ರಾಜಧಾನಿ.
- ಪಲ್ಲವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆಗಳು – ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮ 1, ನರಸಿಂಹವರ್ಮ–1.

1ನೇ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮ

- ಒಂದನೇ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮನು ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿಯಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.
- ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವ – ಚಾಲುಕ್ಯರ ನಡುವೆ ಕದನಗಳು ಆರಂಭವಾದವು.
- ಈತನು ಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಹೇಂದ್ರ ಶೈಲಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

1ನೇ ನರಸಿಂಹವರ್ಮ:

- ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ವಾತಾಪಿ/ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು.– “ವಾತಾಪಿಕೊಂಡ” ಬಿರುದು.

ADHIKARI ACADEMY

ಪಲ್ಲವರ ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

ಪಲ್ಲವರನ್ನು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದವರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

3 ಹಂತಗಳು

1. ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು/ಮಹೇಂದ್ರ ಶೈಲಿ
2. ಮಂಡಲ ಶೈಲಿ (ಏಕಶಿಲಾ ರಥಗಳು)
3. ರಾಜಸಿಂಹ ಶೈಲಿ.

ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು:

ಒಂದನೇ ಮಹೇಂದ್ರ ವರ್ಮನಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಇವುಗಳನ್ನು ಮಹೇಂದ್ರವಾಡಿ ಮತ್ತು ಮಂಡಗಪಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಂಡಪ ಶೈಲಿ (ಏಕಶಿಲಾ ರಥ)

- ಏಕಶಿಲಾ ರಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- 1ನೇ ನರಸಿಂಹವರ್ಮನಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- 1ನೇ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಮಾಮಲ್ಲ (ಕುಸ್ತಿಪಟು) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ಮಹಾಬಲಿಪುರಂ / ಮಾಮಲ್ಲಪುರಂನಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯವಿದೆ.
  ಪಂಚಪಾಂಡವ ರಥ (ಮಹಾಬಲಿಪುರ)

ರಾಜಸಿಂಹ ಶೈಲಿ:

- ಮುಕ್ತ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.
- 2ನೇ ನರಸಿಂಹ ವರ್ಮನಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ಕಂಚಿ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಳಯ, ಮಹಾಬಲಿಪುರಂನ ಶೋರೆ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಶಿಲ್ಪಗಳು:

- ಪಲ್ಲವರು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಮಹಾಬಲಿಪುರದ ಓಪನ್ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿ, ಗಂಗೆಯು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದುದರ ಕಥೆ / ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ಕಥೆಗಳ –ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು, ಮಹಾಬಲಿಲಪುರಂನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ:

ಮೊಘಲರ ನಂತರದ ಕಾಲ:

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ADHIKARI ACADEMY

ಮೋಘಲರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆಗಳೆಂದರೆ.

- ಬಾಬರ್
- ಹುಮಾಯಾನ್
- ಅಕ್ಬರ್
- ಜಹಾಂಗೀರ್
- ಶಹಜಹಾನ್
- ಜೌರಂಗಜೇಬ್

1707ರಲ್ಲಿ ಔರಂಗಬೇಜ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿಯತ್ತ ಸಾಗಿತ್ತು. ಔರಂಗಜೇಬನ ನಂತರದ ದೊರೆಗಳು ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದರು.

1. ಬಹದ್ದುರ್ ಪಾಥ್ 1, 1707–12)

- ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯ ಈತನ ನೀತಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ಈತನು ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಶಾಹ್ – ಇ–ಬೆಖಾಬರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

2. ಜಹಂದರ್ ಶಾಪ್ (1713–19)

- ಜಲ್ಫಿಕರ್ ಖಾನ್‌ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೊರೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

3. ಫಾರೂಖ್ ಶಿಯಾರ್ (1713–19)

- ಸಯ್ಯದ್ ಸಹೋದರರ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೊರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.
- ಸಹ್ಯದ್ ಸಹೋದರರು – ಸಯ್ಯದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾನ್.
  ಸಯ್ಯದ್ ಹುಸೇನ್ ಖಾನ್.

ಇವರನ್ನು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ "ಕಿಂಗ್ ಮೇಕರ್ಸ್" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

- ಇವರು 4 ಮೊಘಲ್ ರಾಜರನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಶಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರು.
- ಫಾರೂಕ್ ಶಿಯಾರ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳವು ಮುರ್ಷಿದ ಖುಲಿ ಖಾನ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹೊಂದಿತು.
- ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ್ ಉಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಅಸಫ್ ಜಾನನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಪಾಲನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಹಮ್ಮದ್ ಶಾಹ್ (1719–1748):

- ಈತನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸದುದ್ದರಿಂದ ಈತನನ್ನು "ರಂಗೀಲಾ" ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ADHIKARI ACADEMY

- 1722ರಲ್ಲಿ ಔದ್ (ಸಾದತ್ ಹಸನ್‌ಖಾನ್ / ಬರ್ಹಾನ್–ಉಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ) ಮೊಗಲರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹೊಂದಿತು.
- 1724ರಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ್ ಉಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹೊಂದಿತು.
- ಸಾದತ್ ಉಲ್ಲ ಖಾನ್ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ಹೊರಬಂತು.
- ಮೊಘಲರ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಮತ್ತು ಮೊಘಲರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಿಳಿದು ಪರ್ಷಿಯಾದ ರಾಜ ನಾದಿರ್‌ಶಾಹ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.
- ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ನಾದಿರ್‌ಶಾಹನು 'ಕೊಹಿನೂರ್ ವಜ್ರ' ಮತ್ತು ಶಹಜಹಾನ್‌ನ 'ಮಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನ'ವನ್ನು ಕೊಂಡುಯ್ದನು.

ಅಹಮದ್ ಶಾಹ್ (1748–54)

ಆಲಂಗಿರ್ (1754–59)– ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಅಬ್ದಾಲಿ ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ.

ಶಾಹ್ ಅಲಂ–2 (1759–1806)

- 1764ರಲ್ಲಿ ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನವು (ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಮತ್ತು ಶಾಹ್ ಆಲಂ 2) ಸಿರಾಜುದ್ದೌಲ, ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂ ನಡುವೆ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ಮೂವರು ರಾಜರ ಮೈತ್ರಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು.
- 2ನೇ ಶಾಹ್ ಆಲಂಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಿಂಚಣಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.(ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರಿಂದ ಪಿಂಚಣಿ ಪಡೆದ ಮೊದಲಿಗ)
- 1803ರಲ್ಲಿ 2ನೇ ಶಾಹ್ ಆಲಂನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ.

ಅಕ್ಬರ್ 2 (1806–1837) – ಈತನು ರಾಮಮೋಹನ್ ರಾಯ್‌ಗೆ "ರಾಜಾ" ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಎರಡನೇ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾ (1837–1862):

- ಈತನು ಮೊಘಲರ ಕೊನೆಯ ದೊರೆ
- ಈತನು ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಮಿರ್ಜಾ ಗಾಲಿಬ್‌ಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದನು.
- 1857ರ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ 2ನೇ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಹನನ್ನು ನಾಯಕ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು.
- ದಂಗೆಯ ವಿಫಲತೆಯ ನಂತರ ಎರಡನೇ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಹನನ್ನು ರಂಗೂನಿಗೆ ಗಡಿಪಾರು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.

ADHIKARI ACADEMY

ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಆಗಮನ:

- ವ್ಯಾಪಾರವು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಭಾರತವು ಸಂಪದ್ಭರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು:

- 1498ರಲ್ಲಿ ವಾಸ್ಕೋಡಿಗಾಮನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ವಾಸ್ಕೋಡಿಗಾಮನು ಕಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಜಮೋರಿನ್ (ರಾಜ) ಈತನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು.
- ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆ, ಕೊಚ್ಚಿನ್ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣನ್ನೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1503ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೊ ಡಿ ಅಲ್ಮೇಡನನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿ ನೇಮಕನಾದನು.
- ಅವನು ಹಿಂದು ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದ.
- 1509ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಫಾನ್ಸೋ ಡಿ–ಅಲ್ಬುಕರ್ಕನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಗೌವರ್ನರ್ ಆದನು.
- ಇವನು ಬಿಜಾಪುರದ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್ ಶಾಹ್‌ನಿಂದ ಗೋವಾವನ್ನು ಪಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಗೋವಾವನ್ನು ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.
- ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು– ಗೋವಾ, ದಿಯು, ದಮನ್, ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಂದವರು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದವರು.
- 1628ರಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ಡಚ್ಚರು:

- 1602ರಲ್ಲಿ ಡಚ್ಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.
- 1605ರಲ್ಲಿ ಡಚ್ಚರು, ಮಚಲೀಪಟ್ಟಣಂನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಸೂರತ್, ಕ್ವಾಸಿಂ ಬಜಾರ್, ಪುಲಿಕಾಟ್, ನಾಗಪಟ್ಟಣಂಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1759ರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ಸುರಾ ಕದನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಡಚ್ಚರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು.

ADHIKARI ACADEMY

ಬ್ರಿಟಿಷರು:

- 1600ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದನ್ನುಜಾನ್ ಕಂಪನಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- 1600ರಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಎಲಿಜಬೆತ್ ರಾಯಲ್ ಫರ್ಮಾನನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದಳು. ಇದರಂತೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. (ವ್ಯಾಪಾರ ಸನ್ನದು)
- 1609ರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಹಾಕಿನ್ಸನು ಜಹಾಂಗೀರನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೂರತ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೋಠಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೋರಿದನು. ಆದರೆ ಜಹಾಂಗೀರನು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸಿದನು.
- 1611ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೋಠಿಯನ್ನು ಮಚಲಿಪಟ್ಟಣಂನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- 1613ರಲ್ಲಿ ಸೂರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- 1615ರಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ರೋನು ಜಹಾಂಗೀರನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೋಠಿಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಅನುಮತಿ ಕೋರಿದರು. ಇವರು ಆಗ್ರಾ, ಅವಧ್, ಅಹಮದ್‌ಬಾದ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೋಠಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- 1639ರಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಮದ್ರಾಸ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜನಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಡೇ ಎಂಬುವವನು ಮದ್ರಾಸ್ ನಗರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಆತ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ರಾಜನಿಂದ ಒಂದು ನಿವೇಶನವನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೆಸರಾಂತ ಸೆಂಟ್‌ಜಾರ್ಜ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು.
- 1688ರಲ್ಲಿ 2ನೇ ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ನು ಬಾಂಬೆಯನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.
- 1661ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ದೊರೆ 2ನೇ ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ನು ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ದೊರೆಯ ಸಹೋದರಿ ಕ್ಯಾಥೆರಿನ್‌ಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಬಾಂಬೆಯನ್ನು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಂದ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದನು.
- 1698ರಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ, ಹೂಗ್ಲಿ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುತಮತಿ, ಕ್ಯಾಲಿಕಟ್ ಮತ್ತು ಗೋವಿಂದಪುರ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಜಮನ್ದಾರರಿದ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿತು. ಮುಂದೆ ಇದರ ಸುತ್ತ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರ ಬೆಳೆಯಿತು.
- 1696ರಲ್ಲಿ ಜಾಬ್‌ಚಾರ್‌ನಾಕ್ ಎಂಬಾತ ಈ 3 ಹಳ್ಳಿಗಳ (ಕಲ್ಕತ್ತ) ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಫೋರ್ಟ್‌ವಿಲಿಯಂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇದು 1911ರವರೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ –ಭಾರತದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ಫ್ರೆಂಚರು:

- 1664ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.
- 1688ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಮೊದಲ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸೂರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಫ್ರೆಂಚರ ಇತರ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು– ಪಾಂಡಿಚೇರಿ, ಮಾಹೆ, ಯಾನಮ್, ಕಾರೈಕಾಲ್
- ಫ್ರಾಂಕೊಯಿಸ್ ಕಾರನ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಫ್ರೆಂಚ್ ಗೌವರ್ನರ್.
- 1673ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾಂಕೋಯಿಸ್ ಮಾರ್ಟಿನ್‌ನು ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಫ್ರೆಂಚರು ಪ್ರಧಾನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಆಂಗ್ಲೋ– ಫ್ರೆಂಚರ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟ (ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧಗಳು)

ಆಂಗ್ಲೋ– ಫ್ರೆಂಚ್ ವೈಮನಸ್ಸು ಫ್ರೆಂಚರ ಗೌವರ್ನರ್ ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ನಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ (1746–48):

1. 1746–48: ಪ್ರಥಮ/ಮೊದಲನೆಯ ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ:

ಕಾರಣ: ಆಸ್ಟ್ರಿಯನ್ ಕದನ (ಫ್ರೆಂಚ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೇಡ್). ಇದು ಎಕ್ಸ್ ಲಾ ಚಾಪೆಲ್ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಯಾಯಿತು.

2. 1749–1754: (ಎರಡನೇ ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ:

ಕಾರಣ: ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮನ ಪದವಿಗೆ ನಾಜೀರ್‌ಜಂಗ್ ಮತ್ತು ಮುಜಾಫರ್ ಜಂಗ್ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ನವಾಬ ಹುದ್ದೆಗೂ ಮಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಮತ್ತು ಚಂದಾಸಾಹೇಬ್ ನಡುವೆ ಕಲಹ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇದು ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

3. 1756–1763: (ಮೂರನೇ ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ:

ಕಾರಣ: ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ 7 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಯುದ್ಧ.

1760ರ ವಾಂಡಿವಾಷ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಐರ್ ಕೂಟ್ಸ್ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಲ್ಯಾಲಿ ಮತ್ತು ಬುಸ್ಸಿ ಎಂಬ ಫ್ರೆಂಚ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಮೂರನೇ ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧವು ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಅಂತ್ಯವಾಯಿತು.

ಡ್ಯಾನಿಸ್ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್:

- 1616ರಲ್ಲಿ ಡ್ಯಾನಿಕ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- 1620ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೋಠಿಯನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಟ್ರಾಂಕುಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.
- ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಕಛೇರಿಯು ಬಂಗಾಳದ ಶಿರಾಂಪುರ್‌ನಲ್ಲಿತ್ತು.

ADHIKARI ACADEMY

18ನೇ ಶತಮಾನದ ಭಾರತ

18ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು:

1. ಬೆಂಗಾಳ:

- ಮೊಗಲ್ ಅರಸರಿಂದ ಮುರ್ಷಿದ್ ಖುಲಿಖಾನ್ ಬಂಗಾಳವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ, ಈತನು ಬಂಗಾಳದ ಮೊದಲ ನವಾಬ.
- 1757ರಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬ ಸಿರಾಜ್–ಉದ್–ದೌಲನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನದ ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೀರ್ ಜಾಫರ್‌ನನ್ನು ನಂತರ ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂನನ್ನು ನವಾಬರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.
- 1764ರ ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತ್ರಿವಳಿ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಮಣಿಸಿದರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೀರ್ ಜಾಫರ್‌ನನ್ನು ನವಾಬನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.
- ಬಂಗಾಳವು ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾಗಿರುವುದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂಗಾಳವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಮರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

2. ಮರಾಠರು:

- ಶಿವಾಜಿಯು ಮರಾಠರ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ.
- ಶಿವಾಜಿಯು ಪೇಶ್ವೆ ಎಂಬ ಹೊಸ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- ಶಿವಾಜಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರು.
- ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಮುಖ ಪೇಶ್ವೆಗಳು– ಬಾಲಾಜಿ ವಿಶ್ವನಾಥ, ಬಾಜೀರಾವ್–1.
- ಶಿವಾಜಿಯ ಮರಣಾಂತರ ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳೇರ್ಪಟ್ಟವು.
- ಪೇಶ್ವೆ–ಪುಣೆ
- ಹೋಳ್ಕರ್ – ಇಂದೋರ್
- ಗಾಯಕ್‌ವಾಡ್ –ಬರೋಡಾ
- ಸಿಂಧ್ಯಾ–ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್
- ಬೋಸ್ಲೆ–ನಾಗಪುರ
- ಮರಾಠರಿಗೆ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳಿದ್ದರು – ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ, ಮೈಸೂರು, ನಿಜಾಮರು (ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು 108 ಶತ್ರುಗಳು)
- ಮರಾಠರು ಮತ್ತು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ADHIKARI ACADEMY

1. ಮೊದಲನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಗಳು (1775–1782):

- ಪೇಶ್ವೆಯ ಹುದ್ದೆಯು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ಪೇಶ್ವೆಯ ಹುದ್ದೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿದ್ದರು.
- ರಘುನಾಥರಾವ್ (ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಸಹಕಾರ)
- ಸ್ವಾಮಿ ಮಾಧವರಾವ್ (ಮರಾಠರು)
- ಈ ಯುದ್ಧವು ಸಾಲ್ಬಾಯ್ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

2. ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಗಳು (1803–1805):

ಹೋಳ್ಕರರು ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಪೇಶ್ವೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಧ್ಯಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಆಗ ಪೇಶ್ವೆಗಳು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸಹಕಾರ ಪಡೆದರು. ಕಂಪನಿಯು, ಪೇಶ್ವರ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಸಹಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಷರತ್ತು ವಿಧಿಸಿದರು.

ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ:

- 1798ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.
- ಭಾರತೀಯ ರಾಜರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ.
- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಲು ದೇಶೀಯ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕಂಪನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವೇ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು.
- ಪೇಶ್ವೆಗಳು ಇದನ್ನು ಸಹಿಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಇತರ ಮರಾಠ ರಾಜವಂಶಗಳು (ಹೋಳ್ಕರ, ಸಿಂಧ್ಯಾ, ಬೋಂಸ್ಲೆ) ಪೇಶ್ವೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಾರಿದರು.
- ಈ ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೋಳ್ಕರ್, ಬೋಂಸ್ಲೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಧ್ಯಾವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು. ನಂತರ ಸಿಂಧ್ಯಾ, ಬೋಂಸ್ಲೆ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಸಹಿ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು.

3. 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಗಳು (1817–1819):

- ಪಿಂಡಾರಿಗಳೆಂಬ ಗುಂಪು ಈ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

  (ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿಯ ಬಳಿಕ ಅನೇಕರು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಇಂತಹ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಪಿಂಡಾರಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು)
- ಮರಾಠರು ಪಿಂಡಾರಿಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಪಿಂಡಾರಿಗಳು ಮರಾಠರೊಡನೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ಈಗ ಪಿಂಡಾರಿಗಳನ್ನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮರಾಠರು, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದರು ಇದು 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮರಾಠರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಪುಣೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪೇಶ್ವೆ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬಾಜೀರಾವ್ ಪೇಶ್ವೆಯಾಗಿದ್ದನು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಆತನನ್ನು ಕಾನ್ಪುರದ ಬಳಿಯ ಬಿತ್ತೂರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿತು.
- ನಾನಾಸಾಹೇಬನು 2ನೇ ಬಾಜಿರಾಯನ ದತ್ತು ಪುತ್ರನಾದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು, ಆತನಿಗೆ ಪಿಂಚಣಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. (ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀತಿ) ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಾನಾಸಾಹೇಬನು 1857ರ ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದನು.

3. ಮೈಸೂರು:

- ಮೈಸೂರನ್ನು ಒಡೆಯರ್ ವಂಶವು ಆಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಸೈನ್ಯದ ಕಮಾಂಡರ್ ಆಗಿದ್ದ ಹೈದರಾಲಿಯು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- 1761ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿಯು ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜನಾದನು. ಹೈದರಾಲಿಗೆ ಮರಾಠರು ಶತ್ರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. (ಆಕ್ರಮಣ ಶೀಲ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ).

ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಗಳು:

1. ಮೊದಲ ಆಂಗ್ಲೋ– ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ (1767–1769)

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಮರಾಠರು ಮತ್ತು ನಿಜಾಮರೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿಯು ಜಯಶಾಲಿಯಾದನು.
- ಈ ಯುದ್ಧವು ಮದ್ರಾಸ್ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.
- ಇದರಂತೆ ಸ್ನೇಹ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಇದರಂತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಗೆದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಕೊಡುವ, ಯುದ್ಧ ಖೈದಿಗಳ ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳ ಆಕ್ರಮಣದ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

2. ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ– ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ (1780–1784)

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಫ್ರೆಂಚರ ಮಾಹೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಫ್ರೆಂಚರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದುದರಿಂದ ಯುದ್ಧವು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು.
- 1782ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಮಗ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು.
- ಈ ಯುದ್ಧವು ಮಂಗಳೂರು ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮುಜುಗರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

3. ಮೂರನೇ ಆಂಗ್ಲೋ– ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ (1790–1792):

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸೇಡು ತೀರಿಸಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಟ್ರಾವಂಕೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಟ್ರಾವಂಕರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಜೊತೆ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಯುದ್ಧವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ನಡುವೆ ಬದಲಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್:

ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿದ್ದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಟಿಪ್ಪುವು ತನ್ನ ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಯಿತು. ಯುದ್ಧ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ 3 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದನು. ಅಷ್ಟು ಹಣವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಾಲಿಬ್ ಮತ್ತು ಮುಜಾ ಉದ್ದೀನ್‌ರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟನು.

4. ನಾಲ್ಕನೇ ಆಂಗ್ಲೋ– ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ (1799):

- ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬಂಗಾಳದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಹಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.
- ಇದಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪು ಸಮ್ಮತಿಸದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
- ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮರಣಾನಂತರ ಮೈಸೂರನ್ನು ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಡಿ ತರಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಪಂಜಾಬ್

- ಮಹಾರಾಜ್ ರಂಜಿತ್ ಸಿಂಗ್ ಪಂಜಾಬ್‌ನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು.(ಪಂಜಾಬ್ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದರೆ ಮಹಾರಾಜಾ ರಷ್ಯಾದ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವ ಭೀತಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗಿತ್ತು).
- 1809ರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರು. (ಅಮೃತಸರ ಒಪ್ಪಂದ)
- ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಸಟ್ಲೆಜ್ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.
- ಮಹಾರಾಜಾ ರಣಜಿತ್‌ಸಿಂಗ್‌ನು, 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 5ನೇ ಸಿಖ್‌ಗುರು, ಗುರು ಅರ್ಜುನ್ ದೇವ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದ ಲೇಪನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಗೋಲ್ಡನ್ ಟೆಂಪಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಮಹಾರಾಜಾ ರಣಜಿತ್ ಸಿಂಗ್‌ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಖ್ಖ್ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಖಾಲ್ಸಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- 1839ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜಾ ರಣಜಿತ್ ಸಿಂಗ್‌ನು ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದನು.
- ರಣಜಿತ್ ಸಿಂಗ್ ನ ಮರಣಾನಂತರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಪಂಜಾಬಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲೋ ಸಿಖ್ಖ್ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು.

ಮೊದಲನೇ ಆಂಗ್ಲೋ– ಸಿಖ್ಖ್ ಯುದ್ಧ (1845–1846):

ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಪಂಜಾಬ್‌ನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು. ಆದರೆ

ADHIKARI ACADEMY

ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಪಂಜಾಬ್‌ನ್ನು ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಡಿ ತರಲಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ಖಾಲ್ಸಾ ನಾಯಕರು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಇದು ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ–ಸಿಖ್ಖ್ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ– ಸಿಖ್ ಯುದ್ಧ (1848–1849):

- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಂಜಾಬನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕೊನೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯ – ಪಂಜಾಬ್.
- ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಮಹಾರಾಜ ದಿಲೀಪ್‌ಸಿಂಗ್‌ನು ಕೊಹಿನೂರ್ ವಜ್ರವನ್ನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದನು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ:

- 1717ರಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ರಾಜ ಫಾರುಕ್ ಶಿಯಾರ್ ಒಂದು ಸನ್ನದ್ದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ, ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದ ಹೊರತೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರೆಂದರೆ,

→ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ

→ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರು

→ ಭಾರತದ ವರ್ತಕರು

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಉಚಿತ /ತೆರಿಗೆ ರಹಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ದಸ್ತಕ/ ಪಾಸ್‌ನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ದಸ್ತಕನ್ನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಇತರೆ ವರ್ತಕರಿಗೆ ಮಾರಿ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಬಂಗಾಳದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ನಷ್ಟವಾಯಿತು.
- 1756ರಲ್ಲಿ ಸಿರಾಜ್ ಉದ್ ದೌಲನು ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನಾದನು.
- ದಸ್ತಕ್‌ನ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವನು ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು.
- ದಸ್ತಕನ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ಚಂದ್ರನಾಗೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಮತ್ತು ಫೋರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಫ್ರೆಂಚರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರು ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ
- ಸಿರಾಜ್ –ಉದ್–ದೌಲನು ಫೋರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಫಲ್ತಾ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಲಂಡನ್ನನ್ನು ತಲುಪಿತು.
- ರಾಬರ್ಟ್‌ಕ್ಲೈವ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಮದ್ರಾಸ್‌ನಿಂದ ಕಲ್ಕತ್ತಾಗೆ ಕಳಹಿಸಲಾಯಿತು.
- ರಾಬರ್ಟ್‌ಕ್ಲೈವ್‌ನು ಬಂಗಾಳದ ಸೇನಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಮೀರ್ ಜಾಫರ್‌ನೊಡನೆ ಸೇರಿ

ಪಿತೂರಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ.

- 1757ರ ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನದಲ್ಲಿ ಸಿರಾಜ್ –ಉದ್–ದೌಲನನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೀರ್ ಜಾಫರ್‌ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಮೀರ್‌ಜಾಫರ್ ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನಾಗುತ್ತಾನೆ.
- ಮೀರ್ ಜಾಫರನು 24 ಪರಗಣಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.
- ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂನನ್ನು ನವಾಬನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂ ಮಿಡ್ನಾಪುರ್, ಬುರ್ದಾವನ್, ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು (ಎಲ್ಲರಿಗೂ) ರದ್ದುಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.
- ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂನು ಬೆಂಗಾಳದ ಮುಖ್ಯ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಬಿಹಾರದ ಮುಂಗೋರ್‌ಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಔಧ್‌ನ ನವಾಬ್ ಶೂಜ್ ಉದ್–ದೌಲ ಮತ್ತು ಮೊಘಲರ ದೊರೆ 2ನೇ ಶಾಹ ಅಲಂನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಪಿತೂರಿ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ.
- 1764ರ ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಮೀರ್‌ಖಾಸಿಂ, ಶೂಜಾ–ಉದ್–ದೌಲ, 2ನೇ ಶಾಹ ಆಲಂ ತ್ರಿವಳಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಜಯಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಬಕ್ಸಾರ್ ಕದನವು ಅಲಹಾಬಾದ್ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಪ್ರಕಾರ:

- ಶಾಹ ಆಲಂ 2ನ್ನು, ಬಂಗಾಳ, ಒರಿಸ್ಸಾ ಬಿಹಾರಗಳ ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. (ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕು–ಭೂ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಹಕ್ಕು)
- ಮೀರ್ ಖಾಸಿಂನ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಮೀರ ಜಾಫರ್ ನವಾಬನಾಗುತ್ತಾನೆ.
- 1765ರಿಂದ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷರು ನೇರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

ದ್ವಿಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ:

1. ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕುಗಳು– ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಹಕ್ಕು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕೈಯಲ್ಲಿ.

2. ನಿಜಾಮನ್ ಹಕ್ಕುಗಳು– ಆಡಳಿತದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಬಂಗಾಳದ ನವಾಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿ.

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕುಖ್ಯಾತಿಗಳಿಸಿತ್ತು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ ರಾಬರ್ಟ್‌ಕ್ಲೈವ್‌ನು ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್‌ಗೆ ಮರಳಿದನು.
- ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಖಜಾನೆ ಖಾಲಿಯಾಗತೊಡಗಿತು.
- 1770ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲವುಂಟಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಮಹಾಬರಗಾಲ/ಕ್ಷಾಮ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳದ 30% ಜನರು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು.
- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ರಾಣಿಯ ಬಳಿ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಮೊರೆ ಹೋಯಿತು. ಈ

ADHIKARI ACADEMY

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷರು ರೆಗ್ಯುಲೇಟಿಂಗ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು 1773ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು.

1773ರಲ್ಲಿ ರೆಗ್ಯುಲೇಟಿಂಗ್ ಕಾಯ್ದೆ:

- ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಮಸೂದೆ (ಭಾರತಕ್ಕೆ).

ಇದರ ಅಂಶಗಳು:

ಬಂಗಾಳದ ಗೌವರ್ನರ್‌ನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬಂಗಾಳ, ಬಾಂಬೆ, ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳು ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬಾಂಬೆ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲಾಯಿತು.

- ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್‌ನು ಬಂಗಾಳದ ಪ್ರಥಮ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಗೌವರ್ನರ್.

2. ನಾಲ್ಕು ಸದಸ್ಯರ ಕೌನ್ಸಿಲ್/ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. (4+1=5 ಸದಸ್ಯರು) 4 ಸದಸ್ಯರ ಪೈಕಿ ಮೂವರು ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನ ಅಧಿಕಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

3. ಕಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆ (1774ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು):

ಸರ್.ಎಲಿಜಾ ಇಂಫೆ–ಮೊದಲ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ.

ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್–ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ + 3 ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು.

ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸೇವಕರು, ಬಂಗಾಳದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್, ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ 4 ಸದಸ್ಯರು ಯಾವುದೇ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. 1733ರ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಹೊಸ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

ಪಿಟ್ಸ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಾಯ್ದೆ (1784):

1. ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು 4 ರಿಂದ 3ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು (1+3=4).

2. ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ (2+2) ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ತನ್ನ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಅಧಿಕಾರ ಬಲಗೊಂಡಿತು.

3. ಬಾಂಬೆ, ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಬಾಂಬೆ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳ ಆಂತರಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವು ಗೌವರ್ನರ್‌ಗಳಿಗೆ ಇತ್ತು. ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

4. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಂಪನಿಯು ನಿರ್ದೇಶಕ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿತ್ತು. ಪಿಟ್ಸ್ ಇಂಡಿಯ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಕ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್:

- ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು 'ಹರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹರಾಜು ಹಣವನ್ನು ನೀಡುವವರಿಗೆ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಜಮೀನ್ದಾರನು ರೈತರಿಂದ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು.
- ಜಮೀನ್ದಾರರು ತೆರಿಗೆಗಾಗಿ ರೈತರನ್ನು ಶೋಷಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಫಲವಾಯಿತು.
- ತೆರಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು "ಕಲೆಕ್ಟರ್" ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆ:

ನಾಗರಿಕ:

1. ಸಾದರ್ ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ – ಜಿಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಲೆಕ್ಟರ್ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟ– ಜಿಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ– ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್.

ಅಪರಾಧ :

1. ಸಾದರ್ ನಿಜಾಮತ್ ಅದಾಲತ್ – ಜಿಲ್ಲಾ ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ –ಖಾಜಿ ಎಂಬುವವನು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತ – ಜಿಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ಫೌಜುದಾರಿ ಅದಾಲತ್.

- ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ದಸ್ಕತ್ / ಪಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.
- ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನ ಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ – ಮತ್ತು ದೋಷ ವಿಧಾನ ಕಾಲ ಎನ್ನುವರು.

ADHIKARI ACADEMY

ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ (1786–1793) :

- ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನು ಜಾಜ್ ಬಾಲ್ಗೋ ಜತೆಗೂಡಿ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಕೋಡ್‌ನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.
- ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಕೋಡ್ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವಿಕೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

  ಉದಾ: ಪೊಲೀಸ್, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಕಂದಾಯ
- ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಒಂದೇ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಬೇಕು.
- ಕಲೆಕ್ಟರ್ (ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿ)ಯ ಅಧಿಕಾರಗಳು

  1. ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದು.

  2. ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ /ಜಿಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ
- ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ನೀತಿಯಿಂದ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ನ ಅಧಿಕಾರ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು.
- ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನು "ಜಿಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ" ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಲು ನೇಮಿಸಿದ.
- ಜಮೀನ್ದಾರನಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಗಳಿದ್ದವು. ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನು ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪೊಲೀಸ್ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. (ಪೊಲೀಸ್ ಅಧೀಕ್ಷಕ)
- ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಇದನ್ನು ದರೋಗಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಈ ಪೊಲೀಸ್ ಚೌಕಿಗಳು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧೀಕ್ಷಕನಿಗೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:

- ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

ನಾಗರಿಕ

ಸಾದರ್ ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ (ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಸಮಿತಿ)

↑

ಪ್ರಾಂತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಆಂಗ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ)

↑

ADHIKARI ACADEMY

ಜಿಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಆಂಗ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ)

↑

ಮುನ್ಸಿಫ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ)

ಅಪರಾಧ:

ಸಾದರ್ ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ (ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಸಮಿತಿ)

↑

ಸರ್ಕ್ಯೂಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಆಂಗ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ)

↑

ಜಿಲ್ಲಾ ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ಆಂಗ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ)

↑

ದರೋಗ್ –ಇ–ಅದಾಲತ್ (ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ)

- ಪ್ರಾಂತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸೆರ್ಕ್ಯೂಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಪಾಟ್ನಾ, ಢಾಕಾ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನನ್ನು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನೀಡುವುದು.

ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ:

1. ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ಹುದ್ದೆಗಳು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಮೀಸಲು.
2. ಕೆಳಹಂತದ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನೀಡುವುದು.

ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ.

- 1793ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್‌ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್‌ನು ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.
- ಭೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.
- ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ (1793)
- ರೈತವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ (1820)
- ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ (1830)

ADHIKARI ACADEMY

ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ:

- ಇದನ್ನು ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಸರ್ ಜಾನ್ ಷೋರ್‌ರು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- 1793ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳ, ಒರಿಸ್ಸಾ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
- ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಿದ್ದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

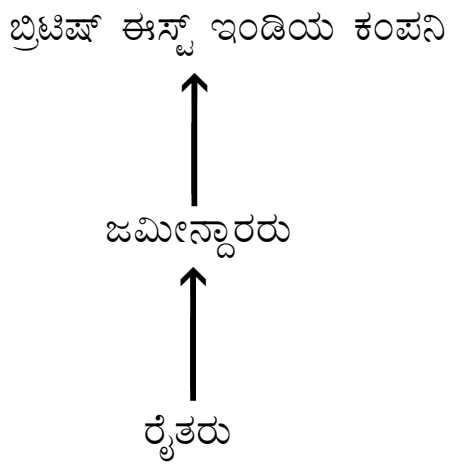

- ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ದೊರೆತರೂ ಸಹ ಅವರು ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತೆರಿಗೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಪಾವತಿಸಬೇಕಿತ್ತು.
- ಆದರೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ "ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಷರತ್ತು"ನ್ನು ವಿಧಿಸಿತು.
- ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಜಮೀನ್ದಾರರು ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನಿಗದಿತ ದಿನಾಂಕದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಮೊದಲೇ ಪಾವತಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಮೀನ್ದಾರರಿಂದ ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ನೀಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. (ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಹಕ್ಕು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು)
- ಅನೇಕ ಸಲ ಜಮೀನ್ದಾರರು ನಿಗದಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸಲು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜಮೀನ್ದಾರ ಹಕ್ಕು ವರ್ತಕರ ವಶವಾಯಿತು. ಆದರೆ ವರ್ತಕರು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಅವರ ಅಧಿಕಾರಿಯು ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಜಮೀನ್ದಾರರು ರೈತರೊಡನೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು "ಜಮೀನ್ದಾರರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ರೈತವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ:

- ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೋ ಮತ್ತು ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ರೈಡ್ ರೈತವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- 1820ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್, ಬಾಂಬೆ, ಕೊಡಗು, ಅಸ್ಸಾಂಗಳಲ್ಲಿ ರೈತವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
- ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರೇ ನೇರವಾಗಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ADHIKARI ACADEMY

ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ:

- ಹೋಲ್ಟ್ ಮೆಕೆಂಜಿಯು ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.
- 1830ರಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಾ, ಅವಧ್, ಮಧ್ಯಭಾರತ, ಗಂಗಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿತ್ತು.
- ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಮಹಲ್‌ನ್ನು ಒಂದು ಘಟಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ಗ್ರಾಮದ ಭೂಮಿ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿ, ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಮುಖಂಡನ (ಲಂಬಾದರ್) ಮೂಲಕ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇದ್ದಿತು.

ಜಾರ್ಜ್ ಬಾರ್ಲೋ (1805–1807)

- ಜಾರ್ಜ್ ಬಾರ್ಲೋ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಜತೆ ಸೇರಿ "ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಕೋಡ್"ನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.
- 1806ರಲ್ಲಿ ವೆಲ್ಲೋರ್ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆ ನಡೆಯಿತು.
- ವೆಲ್ಲೋರ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನು ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. (ಈತನು ಮದ್ರಾಸ್‌ನ ಗೌವರ್ನರ್ ಆಗಿದ್ದನು)

ಲಾರ್ಡ್ ಮಿಂಟೋ (1807–1813):

- 1809ರಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಮಹಾರಾಜಾ ರಣಜಿತ್ ಸಿಂಗ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅಮೃತಸರ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದನು.
- 1813ರಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯ್ದೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು.

1813ರ ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯ್ದೆ:

1. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

- ಈಗ ಕಂಪನಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಬಹುದಿತ್ತು.
    1. ಚಹಾದ ವ್ಯಾಪಾರ
    2. ಚೀನಾದೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ
- ಇದರ ನಂತರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು.
- 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು 1 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಭಾರತೀಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಬೇಕು.
- ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಬರುವಂತಾಯಿತು.

ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆ ಪ್ರಸರಣ

ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರ

ಲಾರ್ಡ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ (1813–1823):

- ಈತನು ಅಧೀನ ಸಹಕಾರ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ.
- ಈತನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೂರ್ಖಾ ಯುದ್ಧ/ ಆಂಗ್ಲೋ ನೇಪಾಳ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು (1814–1816)

ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:

1. ನೇಪಾಳದ ರಾಜವಂಶವನ್ನು ಶಾಹ ರಾಜವಂಶ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ಬಟ್‌ವಾಲ್ ಮತ್ತು ಶಿಯರಾಜ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇದು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು.
2. ನೇಪಾಳ ಸಿಕ್ಕಿಂನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.
3. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಟಿಬೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು (ನೇಪಾಳದ ಮೂಲಕ) ನೇಪಾಳದ ಅನುಮತಿ ಕೋರಿತ್ತು. ಆದರೆ ನೇಪಾಳ ನಿರಾಕರಿಸಿತ್ತು.
4. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ನೇಪಾಳವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು. ಯುದ್ಧವು ಸಾಗೌಲಿ ಒಪ್ಪಂದದೊಡನೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. (1816)
5. ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿಂ ನೇಪಾಳದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಯಿತು.
6. ಶಿಮ್ಲಾ, ಮಸ್ಸೂರಿ, ನೈನಿತಾಲ್‌ಗಳನ್ನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.
7. ಗೂರ್ಖಾ ಯೋಧರು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. 1947, ಭಾರತ, ನೇಪಾಳ, ಬ್ರಿಟಿಷ್–ತ್ರಿವಳಿ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರು.

ಲಾರ್ಡ್ ಅಮ್‌ಹರೆಸ್ಟ್ (1823–1828) – ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು:

- ಮೊದಲನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧ (1824–26)
- ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧ (1852–53)
- ಮೂರನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧ (1885–86)
- ಮೂರನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತವು ಬರ್ಮಾವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಬರ್ಮಾ ಭಾರತದ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾಯಿತು.
- 1886 ರಿಂದ 1937ರವರೆಗೆ ಬರ್ಮಾ ಭಾರತದ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು.
- 1937ರಲ್ಲಿ 1935ರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಬರ್ಮಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತದಿಂದ

ADHIKARI ACADEMY

ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಂಡಿತು.

- ಮೊದ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬರ್ಮಾವು ಥಾಯ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಆದರೆ, ಥಾಯ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಮತ್ತು ಚೀನಾದ ಸ್ನೇಹದಿಂದಾಗಿ ಚೀನಾದ ಸಹಾಯ ಕೋರಿತು.
- ಇದರ ನಂತರ ಬರ್ಮಾ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅರಕ್ಕನ್, ಕಚಾರ್, ಜೈನಾತಿಯ, ಅಸ್ಸಾಂಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಬರ್ಮಾ ಬಂಗಾಳವನ್ನು ಸಹ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ಇದು ಮೊದಲ ಆಂಗ್ಲೋ– ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಬರ್ಮಾವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಯಂದಬು ಒಪ್ಪಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇದರಂತೆ

- ಅಸ್ಸಾಂನ್ನು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ವಶಪಡಿಸಿತು.
- ಜೈನತಿಯ, ಕಚ್ಚಾರ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ರಕ್ಷಣಾ ವಲಯಗಳಾದವು.
- ಅಸ್ಸಾಂನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿತು.
- ಇದರೊಂದಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಸಹ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಬರ್ಮಾದೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವರ್ತಕರು ಬರ್ಮಾದಲ್ಲ ನೆಲೆನಿಂತು ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ (1828–1835):

- ಮೈಸೂರು, ಕಚ್ಚಾರ್, ಜೈನಿತಿಯ ಮತ್ತು ಕೊಡಗುಗಳನ್ನು ಈತನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.
- ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನು ತನ್ನ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರಾಜ್‌ರಾಮ್ ಮೋಹನ್‌ರಾಯರ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ 1829ರಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದರು.
- ಥಗ್ಗೀಸ್‌ರ ನಿಯಂತ್ರಣ _(ಥಗ್ಗೀಸ್ – ದರೋಡೆಕೋರರು).

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:

1829ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೂಚನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ 2 ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದವು.

1. ಆಂಗ್ಲಿಸಿಸ್ಟ್ಸ್ (ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಪರ)– ರಾಜ್‌ರಾಮ್ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್, ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್.
2. ಓರಿಯೆಂಟಲಿಸ್ಟ್ (ಮಾತೃಭಾಷಾ ಪರ) – ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್, ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್, ಆಂಗ್ಲಿಸಿಸ್ಟ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ, ಶಿಕ್ಷಣವು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು (ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ)
3. ಓರಿಯೆಂಟಲಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು.
4. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕುರಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನ ಬಗೆಹರಿಸಲು, ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನು

ADHIKARI ACADEMY

ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ.

5. ಮೆಕಲೆಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮೆಕಾಲೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ (1835).
6. ಮೆಕಾಲೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯರು ಅನಾಗರಿಕರು.
7. ಸಮಸ್ತ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇರಿದರೂ ಯುರೋಪಿನ ಗ್ರಂಥಾಲಯವೊಂದರ ಕಪಾಟಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಸಮವಾಗದು.
8. ಮೆಕಾಲೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿತು.
9. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ (1%) ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಈ 1% ಜನರು ಉಳಿದ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಧೋಮುಖ ಪ್ರಸಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎನ್ನುವರು.

ಲಾರ್ಡ್ ಆಕ್ಲ್ಯಾಂಡ್ (1832–1842):

- ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಆಂಗ್ಲೋ ಅಫ್ಘನ್ ಯುದ್ಧ (1838–42) ನಡೆಯಿತು.
- ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ಥಾನವು ರಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಇತ್ತು.
- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಷ್ಯಾ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ದಾಟಿ ಕಂಪನಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬಹುದು.
- ಕಾಬೂಲಿನ ದೊರೆ ದೋಸ್ತ ಮಹಮ್ಮದ್‌ನು ರಷ್ಯಾದ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಭಾರತ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾ ನಡುವೆ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಡೆ ರಾಜ್ಯವಾಗಿಡಲು ಹಾಗಾಗಿ ಕಾಬೂಲಿನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಷಾರುಜಾನಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದರು. ಇದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನೆ ದೋಸ್ತ್ ಮಹಮ್ಮದನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕಲ್ಕತ್ತಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿತು. ಷಾಶುಜಾನನ್ನು ಕಾನೂಲಿನ ಸಿಂಹಾಸಕ್ಕೆ ತಂದಿತು. ಆದರೆ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ಥಾನದ ಜನರು ದಂಗೆಯೆದ್ದರು ಮತ್ತು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕಂಪನಿಗೆ ಅಪಾರ ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಲಾರ್ಡ್ ಆಕ್ಲ್ಯಾಂಡ್ ಜಾಗಕ್ಕೆ, ಲಾರ್ಡ್ ಎಲೆನ್‌ಬೊರೊನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಲಾರ್ಡ್ ಎಲೆನ್‌ಬೊರೊ (1842–1844):

- ಇವನು ಮೊದಲ ಆಂಗ್ಲೋ ಅಫ್ಘನ್ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದನು.
- 1843ರಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ನೇಪಿಯರ್ ಸಿಂಧ್‌ನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು.

ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ (1848–1856):

- ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯನ್ನು "ಭಾರತದ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಳಿವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಮಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.
- ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾತೃ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವುದು.

ADHIKARI ACADEMY

• ಆಧುನಿಕ ಭಾರತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.

ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀತಿ: 1840ರಲ್ಲಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ "ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಯಾವುದೇ ದೇಶೀಯ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಿಧನನಾದಾಗ ಆ ರಾಜನು ಪಡೆದ ದತ್ತು ಪುತ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧೀಕಾರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯವು ಕಂಪನಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ". ಈ ನೀತಿಯಿಂದ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು, ಸತಾರ, ಭಗತ್, ಸಂಬಲ್‌ಪುರ, ಉದಯಪುರ, ಝಾನ್ಸಿ, ನಾಗಪುರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳು:

ಪಂಜಾಬ್ –ಆಂಗ್ಲೋ ಸಿಖ್ ಕದನ

ಕೆಳ ಬರ್ಮಾ/ ಪೆಗು– ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧ (1824–1826) ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು.ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವರ್ತಕರು ಬರ್ಮಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳ ದುರ್ನಡತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಗೆ ದೂರು ನೀಡದರು. ಆಗ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಬರ್ಮಾದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಕೋರಿದನು. ಆದರೆ ಬರ್ಮಾ ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿತು.

ಇದು 2ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಬರ್ಮಾ ಸೋತಿತು ಪೆಗು/ಕೆಳ ಬರ್ಮಾವನ್ನು (1852–53) ರಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಿಸ್ ಯುದ್ಧ (1885–86) 2ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಬರ್ಮಿಸ್ ಯುದ್ಧದ ಬಳಿಕ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಬರ್ಮಾವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳುಹಿಸಿತು.

ಬರ್ಮಾದ ಜನರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ವಾಪಾಸ್ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಇದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು 1858ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಬರ್ಮಾವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಇಡೀ ಬರ್ಮಾವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಬೇರಾವ್ (1853)

ಅವಧ್ (1853)–ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ನಿರ್ಮಾತೃ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ ಯಾಕೆಂದರೆ:

1. 1853ರಲ್ಲಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಾಂಬೆಯಿಂದ ಥಾಣೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು.
2. 1853ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮೊದ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಂತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.
3. 1854ರಲ್ಲಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.
4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು– 1856ರಲ್ಲಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ವಿಧವಾ ಪುನರ್ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಈಶ್ವರ ಚಂದ್ರ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.
5. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆ– 1854ರಲ್ಲಿ ವುಡ್ಸ್ ಡಿಸ್ಪಾಚ್‌ನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದನು.

ADHIKARI ACADEMY

ಕಾನೂನ ಆಯೋಗದ ಸ್ಥಾಪನೆ:

1834ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕಾನೂನು ಆಯೋಗವನ್ನು ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆ 1862ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿತು.

1853ರ ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯ್ದೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು 2 ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಯಿತು.

1. ಕಾರ್ಯಾಕಾರಿ ಸಮಿತಿ
2. ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಮಿತಿ

ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು. ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ, ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ವುಡ್ಸ್ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಲಹೆಗಳಿವೆ:

1. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.
2. ಸರ್ವರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ
3. ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ
4. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ. 1857ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತ, ಬಾಂಬೆ, ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.
5. ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ.

ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯ್ದೆ (1833):

- ಬಂಗಾಳದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನ್ನು ಭಾರತದ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.
- ಬಾಂಬೆ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳು ಶಾಸನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವು ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದ ಅಧೀನವಾದವು.
- ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆದನು.
- ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.
- ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು 3ರಿಂದ 4ಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲಾಯಿತು.
- 4ನೇ ಸದಸ್ಯನು ಕಾನೂನು ತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದು, ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಸ್ಥಿತವಿರುತ್ತಿದ್ದ, ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ ಪ್ರಥಮ ಕಾನೂನು ಸದಸ್ಯ.

ADHIKARI ACADEMY

ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ

1857ರ ಸಂಗ್ರಾಮ

1857ರ ಸಂಗ್ರಾಮ:

1857ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ದಂಗೆಯು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಇದು ಸಿಪಾಯಿ ಅಥವಾ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸೇನೆಯ ಯೋಧರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು ಬಹುಬೇಗನೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರು ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು. ಈ ದಂಗೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟದ ಬಗೆಗಳು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು.

ದಂಗೆಯ ಕಾರಣಗಳು:

- **ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು:**

  ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ವಸಾಹತು ಯೋಜನೆಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿತು ಹಾಗೂ ಇಂದು ಆದ ಹಾನಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕ ತೆರಿಗೆ–ದರ ಹಾಗೂ ಜಮೀನುದಾರರುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ತೀರಿಸಲಾಗದ ಸಾಲಗಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಭಾರತದ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವನತಿಗೆ ಪುಷ್ಠಿ ನೀಡಿದವು.

  ಒಂದನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆಯು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು ಎಲ್ಲ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅನೇಕ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮರಳಿದರು ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು.

- **ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು:**

  ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲಗಳಿಂದ 1856ರಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಫಕ್ರುದ್ದೀನ್ ಸತ್ತ ನಂತರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೊಘಲ್ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಲಾಡ್‌ಕ್ಯಾನಿಂಗ್‌ನು ಮೊಘಲರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅರಮನೆ ಶಿರೋನಾಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದರು. ಮುಂಚೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ / ಉಳ್ಳವರ ಅಧಿಕಾರ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸಹ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದುರಾಡಳಿತದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಯಿತು.

- **ಸಾಮಾಜೋಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳು:**

  ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ

ADHIKARI ACADEMY

ವ್ಯಾಪಿಸತೊಡಗಿದವು. ಇದನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡಿದರು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜೋಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳಾದ, ಸತಿಪದ್ಧತಿಯ ನಿಷೇಧ, ವಿಧವಾವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಭಾರತೀಯರು ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನವರು ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸರಕಾರದ ನಿರ್ಧಾರಗಳಾದ ಮಸೀದಿ ಮತ್ತು ಮಂದಿರಗಳ ಮೇಲಿನ ಸುಂಕ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಶಾಸಕಾಂಗದ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಶಕ್ತ ಕಾಯ್ದೆ ಗಳು ಹಿಂದೂಗಳ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದವು.

- ಬಾಹ್ಯ ಘಟನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ:

ಬಾಹ್ಯ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದರು ಇವು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

ಮೊದಲ ಅಫ್ಘಾನ್‌ಯುದ್ಧ (1838–92)

ಪಂಜಾಬ್ ಯುದ್ಧ (1895–99)

ಕ್ರಿಮಿಯಾ ಯುದ್ಧ (1854–56)

ಸಂತಾಲ ದಂಗೆ (1855–57)

- ಸಿಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಅಸಮಾಧಾನ:

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಕಾಂಪ್ಲೆನ್‌ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ವದಂತಿಗಳು ಹಬ್ಬಿದವು. ಇಂತಹ ಸುದ್ದಿಗಳು ಸಿಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಿಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಮಂದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳೂ ಇದನ್ನು ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

- ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಸಾಗರಗಳನ್ನು ದಾಟುವುದೆಂದರೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು.

- 1856ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್‌ನ ಸರಕಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವಾ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಬಂಗಾಳಿ ಸೈನ್ಯವು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಡೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

- ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ತತ್‌ಕ್ಷಣದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸಿಂಧ್ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಭತ್ಯೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದಾಗ ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈನಿಕರ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿತು ಅವರನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಕೆಳದುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು.

1856ರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಿಯಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ 15 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

➢ ತತ್‌ಕ್ಷಣದ ಕಾರಣ:

1857ರ ಮದ್ದು ತುಂಬಿದ ಕೊಳವೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಗ್ರೀಸ್ ಹಚ್ಚುವ ರಾಯಲ್ ಎನಫೀಲ್ಡ್ ಬಂದೂಕನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರು ಇದು ಮದ್ದು ತುಂಬಿದ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ತುಂಬುವಾಗ ಹಸು ಮತ್ತು ಹಂದಿಯ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಗ್ರೀಸ್‌ನ ಹಾಗೆ ಬಳಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಸಿಪಾಯಿಗಳೂ ಇದನ್ನು ಬಳಸ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಇದನ್ನು ಸರಕಾರ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದು ತಮ್ಮನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಸಂಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಾದಿ:

ಬಹ್ರಂಪುರದ 19ನೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಪದಾತಿದಳವು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಎನ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಬಂದೂಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿತು ಮತ್ತು ಫೆಬ್ರವರಿ 1857ರಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಮಾರ್ಚ್ 1857ರಲ್ಲಿ ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. 39ನೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಪದಾತಿದಳದ ಯುವ ಸಿಪಾಯಿಯಾದ ಮಂಗಲ್ ಪಾಂಡೆಯು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಬರಾಕ್ ಪುರದ ಸರ್ಜಂಟ್ ಮೇಜರ್‌ಗೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದನು. ಆ ಅಚಾತುರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ್ನನ್ನು ಏಪ್ರಿಲ 6ರಂದು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇವನ ದಳದ ಸದಸ್ಯರು ಸಹ ಹೊಸ ಬಂದೂಕುಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೇ 3 ರಂದು ದಂಗೆಯು ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡಿತು.

ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳು:

- 2 ಫೆಬ್ರವರಿ 1857– ಮಿರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಸಭೆ ಸೇರಿದರು.
- 11 ಮತ್ತು 30 ಮೇ 1857 – ದಂಗೆಯು ದೆಹಲಿ ಮ್ತು ಪಿರೋಜಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಫೋಟ ಗೊಂಡಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ದಂಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳೆಂದರೆ ಅಲಿಘರ್, ಇಮೇವಾ, ಬುಲಂದ ಷಾ, ನಸಿರಾಬಾದ್, ಮುರದಾಬಾದ್, ಸಹಜನಪುರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಇತರೆ ಸ್ಥಳಗಳು ಮೊಗಲ್ ದೊರೆಯನ್ನು ಭಾರತ ದೊರೆ ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಜೂನ್ 1857– ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಭರತ್ ಪುರ ಝಾನ್ಸಿ, ಅಲ್ಲಾಬಾದ್ ಪೈಜಪುರ, ಸುಲ್ತಾನ ಪುರ ಲಖ್ನೋ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಲಾಯಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ದಂಗೆಗಳು ಸಿಂಧೂ ಗಂಗಾ ನದಿ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಪುತಾನ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದ ಭಾರತದ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಳದ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ಜುಲೈ 1857 – ಇಂದೋರ, ಮಾಹೆ, ಸಾಗೋಸ್ ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದ ಸ್ಥಳ ಗಳಾದ ಜೀತಮ್ ಮತ್ತು ಸಿಲ್ಕೋಬ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಆಗಸ್ಟ್ 1857– ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ನೆಹ್ರಾಬಂಡಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದಂಗೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.
- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1857 – ಇಂಗ್ಲೀಷರು ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಭಾರತದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದಂಗೆಯು ವಿಸ್ತರಿಸಿತು.
- ನವೆಂಬರ್ 1857 – ಜನರಲ್ ವಿಂಧಮೌಂಟ್ ಸೋಲಿಸಲಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಡಿಸೆಂಬರ್ 1857 – ಸರ್ ಕೋಲಿನ ಕಾಂಬೆಲ್ ಕಾನ್ಪುರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆದ್ದನು ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ಯಾ ಟೋಪೆ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡನು.
- ಮಾರ್ಚ್ 1858– ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಲಖ್ನೋವನ್ನು ಪುನಃ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಜುಲೈ –ಡಿಸೆಂಬರ್ 1858– ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು.

ಸಂಗ್ರಾಮದ ನಾಯಕರು

ಕ್ರ.ಸಂ	ನಾಯಕರು	ಸ್ಥಳ	ಪರಿಣಾಮ
1.	ಬಹದ್ದೂರ್ ಷಾ	ದೆಹಲಿ	ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು.
2.	ನಾನಾ ಸಾಹೇಬ ದಡೋಪಂಥ (ಬಾಜಿ ರಾವ್ 2ನ ದತ್ತು ಪುತ್ರ)	ಕಾನ್ಪುರ	ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದನು
3.	ಝಾನ್ಸಿರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ (ಜಾರಾ ಗಂಗಾಧರರಾವ್‌ನ ಹೆಂಡತಿ)	ಗ್ವಾಲಿಯರ್	ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.
4.	ಬೇಗಮ್ ಹಜರತ್ ಮಹಲ್ (ಅಲಿಷಾನ ಹೆಂಡತಿ) ಅವಳನ್ನು ಬಿಜಾಸ್ ಕ್ವಾದಾರನ ಪರವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.	ಅವಧಿ (ಲಖ್ನೋ ಮತ್ತು ಶಹಜಾನಪುರ)	ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದರು
5.	ಕಾನ್ವರ ಸಿಂಗ್ (ಬಿಹಾರದ ಸಿಂಹ)	ಮಿರಜಪುರ, ರೇವ ಬರ್ದಾ ಲಖ್ನೋ	ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು
6.	ಅಮರ್ ಸಿಂಗ್ (ಕನ್ವರ್ ಸಿಂಗನ ಸಹೋದರ)	ಮಿರಜಪುರ, ಏವಾಬರ್ದಾ ಲಖ್ನೋ	ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು
7.	ಮೌಲ್ವಿ ಅಹಮದುಲ್ಲಾ (ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರ್ಕೋಟ)	ಲಖ್ನೋ ಫೈಜಬಾದ್ ರೊಹಿಲಾ ಖಂಡ	ಪೈವಾನನಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು ಸಿರೋಸ್‌ಗೆ ಓಡಿಹೋದನು

ADHIKARI ACADEMY

8.	ಫರೋಜ ಷಾ	ಅವಧಿ	ಹಾಗೂ ನುಡಿದನು
9.	ಖಾನ ಬಹದ್ದೂರ ಖಾನನ್ನು ಬಹದ್ದೂರ ಷಾ 2ನು ವೈಸರಾಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.	ರೋಹಿಲಾಖಂಡ (ಬರ್ಟೇಲಿ)	ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಗಲ್ಲಿ ಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.
10.	ಭಕ್ತಖಾನ್	ಬರ್ರೇಲಿ & ದೆಹಲಿ	ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು
11.	ತಾಂತ್ಯಾಟೋಪೆ	ಕಾನ್ಪುರ & ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್	ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು:

1857ರ ದಂಗೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥರಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಂಗೆಯ ಸೋಲಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ ಭಾರತದ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆಯೂ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಧುನಿಕ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆ.

1. ಹಲವು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು.
2. ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ದ್ವೇಷಗಳು ಅವಧನ ಬೇಗಂನು ಮೌಲ್ವಿ ಅಹಮದುಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಅಸತುಲ್ಲಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಜಗಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಾನಾ ಸಾಹೇಬನ ರಾಜಕೀಯ ಸಲಹೆಗಾರರು ಮೊಗಲ್ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಹಾಗೆ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನು.
3. ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾದ ಬೆಂಗಾಲ, ಬಾಂಬೆ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳು ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲ.
4. ವರ್ತಕರು ದಂಗೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲಿಲ್ಲ.
5. ವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗವು ದಂಗೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಕವಾದ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಜನರು ದಂಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಿಲ್ಲ.
6. ಬಂಗಾಳದ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.
7. ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಘಟನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯವಾದ ನಾಯಕತ್ವವಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸರಿಯಾದ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿರುವುದು.
8. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮುಂದುವರಿದ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
9. ಹಲವು ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕರು ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.

ADHIKARI ACADEMY

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಝಾನ್ಸಿ ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗೆ ಅವಳ ದತ್ತು ಪುತ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು ಮತ್ತು ನಾನಾ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ತನ್ನ ಪಿಂಚಣಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು ಮುಂತಾದವು.

ಸಂಗ್ರಾಮದ ಪರಿಣಾಮಗಳು:

1. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ರಾಣಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನವೆಂಬರ್ 1 1858ರಂದು ರಾಣಿಯು ಘೋಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಡಿಸಲಾಯಿತು.
2. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಾರತದ ನಾಗರೀಕ ಸೇವಾ ಕಾಯ್ದೆ 1861.
3. ಭಾರತದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಯುರೋಪಿನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಘಟಿಸಲಾಯಿತು.
4. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಹೊಸ ಭಾರತದ ಬೆಳವಣಿಗೆ:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಚಳುವಳಿ 1858–1905 ಡಿಸೆಂಬರ್ 1885ರಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಿರ್ಧಾರವು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣ ಮೈಲುಗಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಐ.ಎನ್.ಸಿ.ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ಐ.ಎ.ಎನ್.ಸಿ.ಯ ಐದು ದಶಕಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಇದು 1830ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಪಿತಾಮಹ ರಾಜರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1830 ರಿಂದ 1885ರ ಅವಧಿಯನ್ನು 3 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಯಿತು.

1. ಮೊದಲ ಹಂತ 1830 ರಿಂದ 1850ರ ದಶಕ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಿಂದ ವೈಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
2. ಎರಡನೇ ಹಂತ ಆ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲಾಯಿತು.
3. ಮೂರನೇ ಹಂತ – ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆ.

1885ರ ವರೆಗಿನ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಂಘಟನೆಗಳು:

- 1836 – ಬಂಗಾಳದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಭಾ
- 1838 – ಜಮೀನ್ದಾರರ ಸಂಘಟನೆ/ಭೂಮಾಲೀಕರ ಸಂಘಟನೆ (ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹಾಗೂ ದಂಗೆಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತ)
- 1893 – ಬಂಗಾಳದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸಮಾಜ ಇದನ್ನು ಜಾರ್ಜ್ ಥಾಮಸ್ ಮತ್ತು ದ್ವಾರಕನಾಥ ಠ್ಯಾಗೋರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1851 – ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ (ಇದನ್ನು ಭೂಮಾಲೀಕರ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.)
- 1866 – ಬಂಗಾಳದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು

ADHIKARI ACADEMY

ಸಮಾಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

- 1867 – ಹಿಂದೂ ಮೇಳ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಮತ್ತು ಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು.)
- 1876 – ಭಾರತೀಯ ಲೀಗ್
- 1878 – ಭಾರತೀಯ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್, ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಚಳುವಳಿಗಳ ಕೇಂದ್ರ.

ಬಾಂಬೆ:

- 1852 – ಬಾಂಬೆ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್
- 1857 – ಪೂನಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭಾ
- 1885 – ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್

ಮದ್ರಾಸ್:

- 1857 – ಮದ್ರಾಸ್, ಸ್ಥಳೀಯ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್
- 1804 – ಮದ್ರಾಸ್, ಮಹಾಜನ ಸಭಾ ಪಿ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಐಯ್ಯರ್

ಲಂಡನ್:

- 1839 – ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ
- 1865 – ಲಂಡನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ, ಮಹಾತ್ಮಾಬ್ಜಿ ಎಂ.ಸಿ. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ
- 1866 – ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್
- 1867 – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾರತೀಯ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್
- 1872 – ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ
- 1883 – ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಾವೇಶ ಕಲ್ಕತ್ತ ಆನಂದ ಮೋಹನ್ ಬೋಸ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು.
- 1885 – ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಾವೇಶವು ಐ.ಎನ್. ಸಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿತು.

I.N.C.ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಘಟನೆಗಳು:

1879ರಿಂದ 1885ರ ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾದಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವು. ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಸಂಘಟನೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಕಾರಣವಾದವು. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1. 1867–1880ರ ಅವಧಿಯ ಹಾನಿಕಾರಕ ಕ್ಷಾಮ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 1877ರ ಕ್ಷಾಮವು ದೇಶ

ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ 40 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡಿತು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಲಭಾದೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

2. ಲಿಟ್ಟೊನ್‌ನ ಎರಡನೇ ಯುದ್ಧ (1878–79)ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಗೆಲವು ಲಭಿಸಿತು. ಇದು ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು ಹಾಗೂ ಜನಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಹಾನಿ ಉಂಟಾಯಿತು.

3. ದೇಶೀಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಕಾಯ್ದೆ (1878) (Vernacular Press Act 1878)ನ್ನು ಲಿಟ್ಟನ್‌ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ನಡುವೆ ಕಂದಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.

4. 1879ರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪಿನ ನಾಗರೀಕರು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಭಾರತೀಯರು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

5. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನಾಗರೀಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಲಾರ್ಡ್‌ಲಿಟ್ಟನನು ಭಾರತೀಯರು ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಲು ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು 21 ರಿಂದ 19ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು.

6. 1882ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಮದು ಸುಂಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲಾಯಿತು. ಈ ನಿಯಮಗಳು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದವು.

7. 1883ರ ಇಲ್ಬರ್ಟ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಂಗ್ಲ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ವಿರೋಧಿಸಿದರು.

8. 1883ರಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎನ್. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿಯನ್ನು ನಿಯಮ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಇದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ 1885ರಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಐ.ಎನ್.ಸಿ.ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಅಖೀಲ ಭಾರತೀಯ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಉತ್ತಮ ವೇದಿಕೆಯು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಂತಿಮ ಪರಿಕಲ್ಪೆಯನ್ನು ನಿವೃತ್ತ ಆಂಗ್ಲ ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಎ.ಒ.ಹ್ಯೂಮರವರು ನೀಡಿದರು. ಇವರು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ 1885ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನ ಪ್ರಥಮ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ 72 ಸದಸ್ಯರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು "ಉಮೇಶ ಚಂದ್ರ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ"ಯವರು ವಹಿಸಿದ್ದರು. 1890ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಪದವಿಧರೆಯಾದ

"ಕದಂಬಿನಿಗಂಗೂಲಿ"ಯವರು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

I.N.C.ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

- ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ಚಳುವಳಿಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾದಿಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದ ವಸಾಹತೀಕರಣದ ವಿರೋಧವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಪ್ರಾಂತೀಯತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾದಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸುವುದು.

ಆರಂಭಿಕ ಮಂದಗಾಮಿಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪದ ವೈಖರಿಗಳು (1885–1886):

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕರಾದ ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ ಫಿರೋಜ್ ಷಾ ಮಹ್ತಾ, ಡಿ.ಇ.ವಾಛಾ, ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಸಿ. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಎಸ್.ಎನ್. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿಯವರು ಈ ಹಂತದ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇವರು ಉದಾರವಾದ ಮತ್ತು ಮೃದು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರಿಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ನಂತರ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಗುರುತಿಸಲು ಇವರನ್ನು ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು.

ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದ I.N.C.ಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಮೊದಲ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಟ್ಟ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸೇನೆಯ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆಯುವ ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾದಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಹಾತೀಕರಣದ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ: ಆರಂಭಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದ ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ, ಆರ್.ಸಿದತ್ತ ದಿಸ್ವಾಲ್ ವಿಛಾ, ಮತ್ತು ಮುಂತಾದವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಸ್ರವಿಸುವಿಕೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ (Drain Theory) ಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಿತು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ವಸಹಾತು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು.
- ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳು.

ADHIKARI ACADEMY

1885 ರಿಂದ 1892ರವರೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾದಿಗಳು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಬೇಡಿಕೆಯಿಟ್ಟರು ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

1. ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ – ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವುದು.
2. ಕೌನ್ಸಿಲ್ (ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆ)ನ ಸುಧಾರಣೆಗಳು – ಸಭೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದರ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು 1892ರ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾಯ್ದೆ 1892 (Indian Council Act 1892)ನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು.

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಶಾಹಿ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕೆಲವು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಚುನಾಯಿತಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಬಜೆಟ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು.
- ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು.
- ಬಜೆಟ್‌ನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.
- ಬಜೆಟ್‌ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿ 1905–1918:

ಉಗ್ರವಾದ ಚಳುವಳಿಯ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು 1890ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿತು. ಆದರೆ ಇದು ಒಂದು ರೂಪ ಪಡೆದಿದ್ದು 1905ರಲ್ಲಿ ಇದರ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ ಚಳುವಳಿಗಳು ಸಹ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

ಉಗ್ರವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ, ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಬದಲು ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- 1892 – ಭಾರತೀಯ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾಯ್ದೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದ ಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.
- 1897 – ನಾಥು ಸಹೋದರರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸದೆ ಜೈಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು & ರಾಜದ್ರೋಹದ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ತಿಲಕ್‌ರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.
- 1898 – ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ಇದು IPC ಯ 124 ಸೆಕ್ಷನ್ ನಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು IPC ಯ 156 A ಸೆಕ್ಷನ್ ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕ್ರೂರವಾಗಿಸಿತು.
- 1899 – ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

- 1904 – ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಾಯ್ದೆ – ಇದರಡಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರಿತು.

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿ 1905–1905:

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿಯ ಭಾರತ ವಿಭಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು 7 ಆಗಸ್ಟ್ 1905ರಂದು ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆ ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಚಳುವಳಿಗೆ ವಿಭಜನೆಯು ತತ್ಕ್ಷಣದ ಕಾರಣವಾದರೂ 1890ರ ದಶಕದಿಂದ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೇಲಿದ್ದ ಅಸಮಾಧಾನ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ವಿದೇಶಿ ಹಾಗೂ ದೇಶೀಯ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳು ಈ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡಿದವು.

ದೇಶೀಯ / ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟನೆಗಳು:

1. 1870ರ ದಶಕದ ಹಾನಿಕಾರಕ ಕ್ಷಾಮ ಮತ್ತು 1890ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ವಿರೋಧಿ ಭಾವಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು.
2. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಜನ ವಿರೋಧಿ ಕಾಯ್ದೆಗಳು.
3. ಕರ್ಜನ್‌ನ ಜನಾಂಗ ವಿರೋಧಿ ತತ್ವಗಳು, ಭಾರತೀಯರ ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಗಳು ಕ್ರಾಂಗೇಸ್‌ನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅನಾಗರೀಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡರು.
4. ಬಂಗಾಳದ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಳವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಡಾಖಾ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಕಲ್ಕತ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
5. ಸರ್ಕಾರವು ವಿಭಜನೆಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಬಂಗಾಳವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಭಜನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ,

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವಿದ್ದು ನಿಜವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರು.

1. ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂರ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು.
2. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಭಾಗವನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದು.

ವಿದೇಶಿ ಘಟನೆಗಳು:

- 1902ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘೋರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು.
- 1904–05ರಲ್ಲಿ ಜಪಾನ್ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ವಿರುದ್ಧ ಜಯಶಾಲಿಯಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

- ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಝಾರ ಮನೆತನದ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ದಂಗೆಗಳು.
- ಚೀನಿಯರು ಅಮೇರಿಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಯು.ಎಸ್.ಎ. ದ ವಲಸೆ ನಿಯಮದ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು ವಸಹಾತು ಆಡಳಿತದ ಬಹಿಷ್ಕಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿಯ ಕಾರ್ಯರೂಪಗಳು:

- ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ಥಾಪನೆ

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ದಂಗೆಗಳಾದ ಪಿಕೆಟಿಂಗ್
- ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಕಾಲೇಜು, ಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಬಿರುದುಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಪಡೆಗಳ ರಚನೆ
- ಜನಪ್ರಿಯ ಹಬ್ಬಗಳಾದ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆ, ಜಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ರಚನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಳ್ಳಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು.

ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದಾಚೆಗಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಳುವಳಿಗಳು:

- 1905ರವರೆಗೆ ಮಂದಗಾಮಿ ನಡೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು.
- ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ ಮಿತ್ರ ಅವರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಸಂಗಿವಾನಿವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸತೀಶ ಚಂದ್ರ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು 'ಡೌನ್' (DOWN)ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಬಂಗಾಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲೇಜಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ:

- ಬಂಗಾಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರನ್ನು ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲಾಯಿತು. ಚಳುವಳಿಯ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಪ್ರಮಥಾ ಮಿರ್, ಬಿರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ, ಹೇಮಾಚಂದ್ರ.

ಪಂಜಾಬ್:

- ಸ್ವದೇಶಿಯ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಇನ್ಸೂರೆನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿನ

ADHIKARI ACADEMY

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿಯ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

- ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಹಿಂದೂ ಮನೋಭಾವ ಹುಟ್ಟತೊಡಗಿತು.
- ಪಂಜಾಬಿನ ಮೂಲಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ಲಾಲಾ ಲಜಪತಿ ರಾಯ, ಹಂಸರಾಗ, ಅಜಿತ ಸಿಂಗರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.
- ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಾಗೂ ಕೂಲಿಯವರು ಸಹ ದಂಗೆ ಎದ್ದರು.
- ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಳುವಳಿಯ ಬೀಜದ ಬಿತ್ತನೆಯಾಯಿತು.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ:

- 1907ರಲ್ಲಿ ಬಿಪಿನ್ ಚಂದ್ರಪಾಲರು ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡರು.
- 1907ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿದರು.
- 1907ರಲ್ಲಿ ಕಾಕಿನಾಡಿನ ಯುರೋಪಿಯನ್‌ರ ಚರ್ಚ್‌ಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು.
- ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ಮುಂದಾಳುಗಳಾದ ಟಿ.ಪ್ರಕಾಶನ್, ಎಂ.ಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಪಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕೊಂಡ ವೆಂಕಟಪ್ಪಯ್ಯ.

ಮದ್ರಾಸ್:

- ತಿರುನೆಲ್ ವೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ದಂಗೆಗಳಾದವು.
- 1906ರಲ್ಲಿ ವಿ.ಓ.ಚಿದಂಬರಂ ಪಿಲ್ಲೈರವರು ಸ್ವದೇಶಿ ಉಗಿ ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ತಿರುನೆಲ್ ವೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಮುಂದಾಳುಗಳು – ಶಿವಮ ಸುಬ್ರಮಣಿಯನ್. ಉದಾ: ಸುಬ್ರಮಣಿಯನ್ ಐಯ್ಯರ್, ಚಿದಂಬರಂ ಪಿಳ್ಳೈ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಬಾರ್ತಿ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ:

- ಮೂಲಭೂತ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಯಿತು.
- ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ನಿಲುವುಗಳು
- ವಿದೇಶಿ ಮಳಿಗೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮದ್ಯಪಾನದ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸ್ವದೇಶಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿತು.
- ಚಳುವಳಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹೆಚ್ಚಿತು.
- ಮುಂದಾಳುಗಳು ತಿಲಕ್ ಮತ್ತು ಸಾವರ್ಕರ್.

ADHIKARI ACADEMY

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ:

ಬನಾರಸದಲ್ಲಿ ಸಚಿವ ಸನ್ಯಾಲ್.ಎಂ.ಶ್ಯಾಮದಾಸ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ಲಾಲ್‌ರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ರೂಪ ತಾಳಿದವು.

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು:

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು.
- ಆರ್ಥಿಕ ಅನಾನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ದೇಶನ ಸಿಕ್ಕಿತು.
- ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ವಾಣಿಜ್ಯಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು.
- ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು
- ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ವಿಭಜನೆಯಾಯಿತು.
- ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯದ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು.
- ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ :

1905ರಲ್ಲಿ ಬನಾರಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋಖಲೆಯವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವರು ಸ್ವದೇಶಿ ಹಾಗೂ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಆದರೆ 1906 ಮತ್ತು ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಹಾಗೂ 1907ರ ಸೂರತ್ ಸಮಾವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ತೀವ್ರಗಾಮಿ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಚಳುವಳಿಯ ರೂಪ ನಿರ್ದೇಶನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಧಾನಗಳು ಉಲ್ಬಣಿಸಿದವು. ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ನಿಲುವು ಮೇಲುಗೈ ಪಡೆಯಿತು. ಇವರು ಕೇವಲ ಆಗಿನ ವಿಭಜನೆ ವಿರೋಧ ಚಳುವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ಅದರ ನಂತರ ಚಳುವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿ ಸೋಲಿನ ಕಾರಣಗಳು:

- ಸರಕಾರದ ಬರ್ಭರ ನೀತಿಗಳು
- ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಆಂತರಿಕ ಯುದ್ಧಗಳು
- ಬಂಗಾಳ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದ ಚಳುವಳಿಯಾಯಿತು.
- ನಾಯಕರುಗಳ ಬಂಧನ
- ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದವರ ಕುಗ್ಗಿದ ಬೆಂಬಲ
- ಅಸಹಕಾರ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಗಳ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ತಟಸ್ಥಗೊಳಿಸಿತು.

ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು:

1911ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ

ADHIKARI ACADEMY

ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು. ಇದು ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರಿಗೆ ಆಘಾತಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ದೆಹಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮನೆತನ ಹಾಗೂ ರಾಜರುಗಳ ವೈಭವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಒಡಿಸ್ಸಾಗಳನ್ನು ಬಂಗಾಳದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದು ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.

ಮಂದಗಾಮಿಗಳು	ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳು
1. ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆ, ಜಮೀನ್ದಾರರು ನಗರದ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು.	1. ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆ ನಗರದ ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಕೆಳ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದವರು.
2. ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯದ ಉದಾರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಯುರೋಪಿನ ಇತಿಹಾಸ	2.ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಭಾವ –ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು
3. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.	3. ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವುದು ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನಾತೀತ.
4. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠಾವಂತರಾಗಿದ್ದರು	4. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ
5. ಕೇವಲ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಿದರು	5. ಸಂವಿಧಾನೇತರ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸೂರತ್ ವಿಭಜನೆ 1907:

1905ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬನಾರಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಸಮಾವೇಶದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಗೋಖಲೆಯವರು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಮಂದಗಾಮಿ ಮತ್ತು ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳ ನಡುವೆ ವೈಮನಸ್ಸು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಬಂಗಾಳದಾಚೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಈ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಂಗಾಳದಾಚೆಗಿನ ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತು, ಸಭೆ, ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜುಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

1906 ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಂದಗಾಮಿಗಳ ಉತ್ಸಾಹ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ತೀವ್ರಗಾಮಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸಮಾಧಾನಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳು ತಿಲಕ್ ಅಥವಾ

ಲಜಪತ್ ರಾಯರನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಮಾವೇಶದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿಯವರ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು. ನವರೋಜಿಯವರು ಎರಡು ಬಣಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನವರೋಜಿಯವರು 1906ರ ಸಮಾವೇಶದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು ಹಾಗೂ ಇವರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳ ಮನವೊಲಿಸಲು ಐಎನ್‌ಸಿಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ ಮಾದರಿಯ "ಸ್ವರಾಜ್ಯ" ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ/ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವುದು ಮತ್ತು ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ತಂಥ್ರವನ್ನು ಬದಲಿಸಿತು ಇದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗುವ ಅಥವಾ ಗಜ್ಜರಿ ಮತ್ತು ಕೋಲು ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಇದು ಮೂರು ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯುವಿಕೆ (ದಮನ) ಸಂಧಾನ, ಮತ್ತು ನಿಗ್ರಹ ಮೊದಲ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಿದರು.

ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಂದಗಾಮಿಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ತೀವ್ರಗಾಮಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಈ ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಇವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಿದರು. ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟರು. ದುರಾದೃಷ್ಟದಿಂದ ಮಂದಗಾಮಿಗಳಾಗಲಿ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಲಿ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸೂರತ್‌ನ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ಮೂಡಿದ ಗಜ್ಜರಿ ಮತ್ತು ಕೊಲು ಎಂಬ ನಿಯಮದಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಂದಗಾಮಿ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ನೀತಿಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿದರು.

ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳು ಸಂವಿಧಾನೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತುಳಿದರು. ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಅಧಿಪತ್ಯದ ವಿರೋಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಇವು ವಸಾಹಾತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಘಟ್ಟಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

- 1890ರ ದಶಕದಿಂದ 1920ರ ದಶಕದವರೆಗೆ
- 1930ರ ದಶಕದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತ.

ಮೊದಲ ಹಂತದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಳುವಳಿಗಳು:

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ:

- ತಿಲಕರು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾವರ್ಕರ ಸಹೋದರರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ರೂವಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.
- ಛಾಪೆಕೆರೆ ಸಹೋದರರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.
- ತಿಲಕರನ್ನು ದೇಶದ್ರೋಹದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ 18 ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ

ADHIKARI ACADEMY

ಸೆರೆವಾಸದಲ್ಲಿಡಲಾಯಿತು.

- ವಿ.ಡಿ.ಸಾವರ್ಕರ್ 'ಅಭಿನವ ಭಾರತ ಸಂಘ' (ಮೊದಲು ಮಿತ್ರ ಮೇಳ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು)ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಬಂಗಾಳ:

- ಪ್ರಥಮ ಗುಪ್ತ ಸಂಘವಾದ 'ಅನುಶೀಲನ ಸಮಿತಿ'ಯನ್ನು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಇದನ್ನು ಬಿರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಘೋಷ, ಜಿತೇಂದ್ರನಾಥ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮೋಧಾ ಮಿತ್ತರ್‌ರವರು 1902ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಸರ್ಕಾರವು ಮೇ 1908ರಲ್ಲಿ ಅರಬಿಂದೋ ಘೋಷ, ಸತ್ಯೇಂದ್ರ ಬೋಸ್‌ರನ್ನು ಅಲಿಪುರದ ಪ್ರಕರಣ ಮೇರೆಗೆ ಬಂದಿಸಿತು.
- ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯಾದ ಯುಗಾಂತರವನ್ನು ಬಿರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಘೋಷ ಮತ್ತು ಬುಪೇಂದ್ರ ದತ್ತಾರವರು ಹಾಗೂ ಸಂಧ್ಯಾವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರವರು 1906ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಪಂಜಾಬ್:

- ರೂರ್ಕಿ ಎಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಶರಪುರ ಪಂಜಾಬಿನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದವು.
- ದೆಹಲಿ ಪಿತೂರಿ ಪ್ರಕರಣ (1912)– ಡಿಸೆಂಬರ್ 23, 1912ರಂದು ಹಾರ್ಡಿಂಜಿಯು ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಮದ್ದನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಇದರ ರೂವಾರಿಗಳೆಂದರೆ ಲಾಲಾ ಹರೆದಯಾಳ ಮತ್ತು ರಾಸ್ ಬಿಹಾರಿ ಬೋಸರು.

ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಳುವಳಿಯ ಎರಡನೇ ಹಂತ: ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು 1917ರ ಬೊಲ್‌ಶೆವಿಕ್ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಎರಡನೇ ಹಂತದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಳುವಳಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾದವು.

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ

- ಬನಾರೆಸ್ ಪಿತೂರಿ ಪ್ರಕರಣ, ರಾಸಬಿಹಾರಿ ಬೋಸರು ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಸತೇಂದ್ರ ಸಿನ್ಹಾರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕಾಕೋರಿ ದರೋಡೆ ಪ್ರಕರಣ 1926 – ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ ರಿಪಬ್ಲಿಕನ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕರು ಸರಕಾರದ ಹಣವನ್ನು ದೋಚಲು ರೈಲನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ನಾಯಕರುಗಳೆಂದರೆ ರಾಮಪ್ರಸಾದ ಬಿಸ್ಮಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಅಫ್ಫಾಕ ಅಲಿ ಇವರಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು.
- ಏಪ್ರಿಲ್ 8, 1929ರಂದು ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್, ಯು.ಬಿ.ದತ್ತರು ಕೇಂದ್ರಿಯ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದನ್ನು ಸಿಡಿಸಿದರು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದು. ಈ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಗುರಿ ಕುವುಡನಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಕೂಗು ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

- ಮಾರ್ಚ್ 23, 1931ರಂದು ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್, ರಾಜಗುರು ಹಾಗೂ ಸುಖದೇವರನ್ನು 1928ರ ಸ್ಯಾಂಡರ್ಸ್‌ನ ಹತ್ಯೆಯ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಬಂಗಾಳ:

- ಸೂರ್ಯಸೇನ್ (ಚಿತಗಾಂಗ ಪಡೆ) ಪಡೆಯ ಹಲವು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿತು.
- ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್‌ನ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರದ ದರೋಡೆ ಇದು ಏಪ್ರಿಲ್ 18 ರಿಂದ 22, 1930ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು ಮತ್ತು ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯಸೇನ್, ಅನಂತಸಿಂಗ್, ಅಂಬಿಕಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕಲ್ಪನಾ ದತ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ಲತಾ ವಡ್ಡೆದಾರ.
- ಸೂರ್ಯಸೇನರು 'ಇಂಡಿಯನ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಆರ್ಮಿ'ಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು ಹಾಗೂ 'ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಸರ್ಕಾರ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಭಾರತದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಯಿಸಿದ ಕಡಲಾಚೆಗಿನ ಭಾರತೀಯರು:

1. ಇಂಡಿಯನ್ ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಸೊಸೈಟಿಯನ್ನು 1905ರಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮ್‌ಜಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು ಇದು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿತು.
2. ಇಂಡಿಯನ್ ಇಂಡಿಪೆಂಡೆಂಟ್ ಹೌಸನ್ನು ತಾರಕಿನಾಥ ದಾಸರು ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯದಲಿ 1907ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
3. ಲಾಲಾ ಹರದಯಾಳ ಸೊಹನ್ ಒಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
4. ಎಂ.ಎನ್.ರಾಯ್ ಮತ್ತು ಆದಾನಿ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು 1920ರಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಷ್ಕೇಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
5. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಿಂಗಾಪುರದಲ್ಲಿ ಐ.ಎನ್.ಎ ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ರಾಯಲ್ ನೌಕೆಯ ದಂಗೆಗಳು.
6. ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಸೋತರು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು ಇವರಿಂದ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆರಿಸಿದರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಮಾರ್ಲೆ ಮಿಂಟೋ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:

ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆದ ಲಾರ್ಡ್ ಮಿಂಟೋ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಮಾರ್ಲೆಯವರು ಪ್ರಮುಖ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು 1909ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು. ಇದು ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1906ರಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂನ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಗುಂಪಿನವರು ಸಿಮ್ಲಾದ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಘಾಖಾನ್‌ನು ಮಿಂಟೋರವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತದಾನದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. 1907ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಯಲ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣ ಇದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿತು ಮತ್ತು ಜನರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಇದರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಗಾರರಲ್ಲದವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು.
- ವಿಶೇಷ ಮತದಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತದಾನ
- ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತದಾನ
- ವೈಸರಾಯನ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಸಭೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. (ಸತ್ಯೇಂದ್ರನಾಥ ಸಿನ್ಹರವರು 1819ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯರಾಗಿ ನೇಮಕ ಗೊಂಡರು).

1909ರ ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು:

- ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತದಾನದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.
- ಭೂಮಾಲೀಕರು ವರ್ತಕರು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಆಧ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ಪ್ರಮುಖ ಬೇಡಿಕೆಗಳಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾದ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಮುಖ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಈಡೇರದಿರುವುದು.
- ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದು.
- ಐ.ಎನ್.ಸಿ. ಯು ಸಹ ತನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರವಾದಿಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ:

ಪ್ರಥಮ ಮಹಾಯುದ್ಧ (1919–1918) ಬ್ರಿಟನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ರಷ್ಯಾಯು ಇಟಲಿ ಮತ್ತು ಜಪಾನ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿ ಬೆಳಸಿತು. ಇವರ ಎದುರಾಳಿ ಗುಂಪಾಗಿ ಜರ್ಮನಿ, ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾ, ಹಂಗೇರಿ ಮತ್ತು ಟರ್ಕಿಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಿದವು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಕುರಿತು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ 3 ವಿಧವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದವು.

1. ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದು ತಮ್ಮ 'ಕರ್ತವ್ಯ'ವೆಂದು ತಿಳಿದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು.
2. ತೀವ್ರವಾದಿಗಳಾದ ತಿಲಕ ಮುಂತಾದವರು ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಬ್ರಿಟನ್ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯಾದ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುತ್ತದೆಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದರು.
3. ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಸಾರುವಂತೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಕೋಮಗತಮಾರು ಘಟನೆ: ಕೋಮಗತಮಾರು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಹಡಗಿನ ಹೆಸರು ಇದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಸಿಖ್, ಪಂಜಾಬಿ ಮುಸ್ಲಿಂರುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ 370 ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಸಿಂಗಾಪುರದಿಂದ ವ್ಯಾಂಕೋವರೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರು. ಹಡಗು ಅಂತಿಮವಾಗಿ

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1919ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾವನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಈ ನಿರಾಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ 22 ಜನ ಮಡಿದರು.

ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿ:

ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯು ಪ್ರಥಮ ಮಹಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು 1916ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು ಐರ್ಲ್ಯಾಂಡಿನ ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಮಾದರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಹಾಗೂ ಇದು ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿತು. ತಿಲಕ್ ಮತ್ತು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ರ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಹರಿಕಾರರಾದರು. ಏಪ್ರಿಲ್ 1916ರಲ್ಲಿ ತಿಲಕರು ಪ್ರಥಮ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಬೇರಾರ್‌ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1916ರಲ್ಲಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಆದ್ಯಾರದಿಂದ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಮದ್ರಾಸ್ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು.

ಚಳುವಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳು:

- ಮಿಂಟೋ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.
- 1919 ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ತಿಲಕರು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡ ನಂತರ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರು.
- ಜನರು ಯುದ್ಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆದ ತೊಂದರೆಗಳಾದ ತೆರಿಗೆ ದರಗಳು ಹಾಗೂ ಬೆಲೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.

ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳು:

- ಐರಿಷ್ ಮಾದರಿಯ ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿ
- ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು

ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ಜನರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕರುಗಳು:

ಇಂದುಲಾಲ್ ಯಗ್ನಿಕ, ಜಿಮ್ನಲಾಲ್, ದ್ವಾಕಾನಂದ, ಜಾರ್ಜ ಆರುಂಡಲೆ, ಬಿ.ಪಿ.ವಡಿಯಾ, ಜಿತೇಂದ್ರಲಾಲ್ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು, ಸಿ.ಪ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಐಯ್ಯರ್, ಉಮರ್ ಸೊಬನಿ.

ಆದರೂ ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯು ತುಂಬ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- 1917–18ರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡ ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ರ ಗುರಿಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಜನರು ಮತ್ತು ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮಾಂಟೆಗೋ ಚೆಮ್ಸಫರ್ಡ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದುದರಿಂದ ಹಲವು ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಅಸಮಧಾನ ಮೂಡಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಉಂಟಾಯಿತು.
- ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ತಿಲಕರು ಚಳುವಳಿಯ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲಿದ್ದಾತ ತಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಅಪವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಲು ಲಂಡನ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದರು.
- ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಹಲವು ನಾಯಕರುಗಳು 1919ರ ಸುಧಾರಣೆಯ ನಂತರ ಹೋಮ್ ರೂಲ್‌ನಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ 1916ರ ಲಖ್ನೋ ಸಮಾವೇಶ:

ಈ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಒಂದಾದರು. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನ ಲಖ್ನೋ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಮಂದಗಾಮಿಗಳ ಸದಸ್ಯರಾದ ಅಂಬಿಕಾ ಚೌಹ್ಹಣ್ ಮುಜಮದಾರರವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ತಿಲಕರು ಮಂದಗಾಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಇರುವ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ.

1. ಹಳೆಯ ವಿವಾದಗಳು ಈಗ ಅರ್ಥ ಕಳೆದುಕೊಂಡವು.
2. ಮಂದಗಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳಿಬ್ಬರ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡರು.
3. ಅನಿಬೆಸೆಂಟರು ಹಾಗೂ ತಿಲಕರು ಪುನಃ ಒಂದಾಗಲು ಶ್ರಮಿಸಿದರು.
4. ಗೋಖಲೆ ಮತ್ತು ಫಿರೋಜಷಾ ಇಬ್ಬರ ಮರಣ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದವು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಟ್ಟರು ಎರಡು ಬಣಗಳು ಒಂದಾಗಲು ಇದ್ದ ಕಾರಣಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1. ಬಲ್ಕನ (1912–13) ಮತ್ತು ಇಟಲಿ (1911)ಯೊಂದಿಗಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಾಯಕ ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಬ್ರಿಟನ್ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿತು.
2. 1911ರಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆಯಾದ ಬಂಗಾಳವು ಮತ್ತೆ ಒಂದಾಯಿತು.
3. ಅಲಿಘರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬೇಡಿಕೆಗಳು:

- ಸರ್ಕಾರವು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದು.
- ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರು ಭಾರತೀಯರಾಗಿರಬೇಕು.

ಮಾಂಟೆಗೋ ಹೇಳಿಕೆಗಳು–ಆಗಸ್ಟ್ ಘೋಷಣೆ 1917:

- ಎಲ್ಲ ಆಡಳಿತದ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

- ಸ್ವಯಂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆ ಮಾಡುವುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿ 1919–1939 ಸಮೂಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ:

ಮೊದಲ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಏಷ್ಯಾ ಹಾಗೂ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಭಾರತದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ ಜಾಗೃತಿಗೊಂಡಿತು. ಭಾರತದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಸಮೂಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮೋಹನದಾಸ ಕರಮಚಂದ ಗಾಂಧಿಯವರು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾದರು.

ಮಾಂಟೆಗೋ ಚೆಮ್ಸಫರ್ಡ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಯ್ದೆ 1919 ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

1. ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ:

- ದ್ವಿಸದನ ಶಾಸಕಾಂಗ ಕೇಂದ್ರಿಯ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆ (145) ರಾಜ್ಯಸಭೆ (60).
- ನಿರ್ಭಂದಿತ ಮತದಾನದಿಂದ ನೇರ ಚುನಾವಣೆ.
- ಬಜೆಟ್‌ನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು.
- ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.
- ಕೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಎಂಬ ಎರಡು ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

2. ದ್ವಿಪ್ರಭುತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು:

- ದ್ವಿಪ್ರಭುತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಾಂತರಿತ ಹಾಗೂ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದ ವಿಧಗಳಿವೆ.
- ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸಹ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಬಯಸಿದ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡದೆ ನಿರಾಸೆ ಹಾಗೂ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

ರೌಲತ್ ಕಾಯ್ದೆ 1919:

ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇನ್ನೂ ಕೇಂದ್ರಿಯ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯರು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಆದರು ಸರ್ಕಾರ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂಧಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ನಾಗರೀಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾದ ಹೆಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್‌ನ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿತು.

ಗಾಂಧಿಯುಗ:

ಮೋಹನ್ ದಾಸ್ ಕರಮ ಚಂದ್ರಗಾಂಧಿಯವರು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2 1869ರಂದು ಗುಜರಾತಿನ ಪೋರಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬ್ರಿಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಕೀಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ

ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಮಾನೀಯ ಕಾನೂಗಳು ಹಾಗೂ ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಕೀಳು ಭಾವದಿಂದ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

- ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು ಅವರು ನಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹಾಗೂ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪಿನಿಯನ್' (ಭಾರತೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ) ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು **ಗಾಂಧಿಜಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ** ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರು.
- ಮೊದಲ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಸ ಶಾಸಕಾಂಗದ ನಿರ್ಣಯವಾದ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯ ಕಡ್ಡಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು.
- ಭಾರತೀಯ ವಲಸಿಗರ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಭಂದದ ಕುರಿತಾದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ.
- ಟಾಲ್ ಸ್ಟಾಯ್ ಕುಟೀರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಅನಾಥ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.
- ಪೊಲ್ ತೆರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಮದುವೆಗಳ ರದ್ದತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.
- ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ತಂತ್ರಗಳೆಂದರೆ "ಸತ್ಯ" ಮತ್ತು "ಅಹಿಂಸೆ".

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀ:

- ಗಾಂಧಿಯು 1915ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದುರುಗಿದರು.
- ಮುಂದಿನ ಒಂದು ವರ್ಷ ಭಾರತದ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಭಾರತದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಬಯಸಿದರು.
- ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳೂವಳಿಗೆ ಇದು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ರೌಲತ್ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮುಂಚೆ ಕೆಲವು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ.

1. ಚಂಪಾರಣ್ಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ (1917) ಮೊದಲ ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿ:

- ಚಂಪಾರಣ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ.
- ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ 3/20 ಭಾಗ (ತಿನಕಾಟಿಯಾ)ದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಗೋವನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕಿತ್ತು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಮಾರಟಗಾರರಿಗೆ ನಿರ್ಧರಿತ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಚಂಪಾರಣ್ಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಇಂಡಿಗೋ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿನಕಾಟಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಕೋರಲಾಯಿತು.
- ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಚಂಪಾರಣ್ಯ ಕೃಷಿಕರ ಕಾಯ್ದೆಯ'ನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು ಹಾಗೂ ತಿನಕಾಟಿಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಈ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ ಎ.ಎನ್.ಸಿನ್ಹಾ ಮತ್ತು ಜೆ.ಬಿ. ಕೃಪಲಾನಿಯವರು

ADHIKARI ACADEMY

ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

2. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮಿಲ್ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ 1918 ಮೊದಲ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

- ಇದು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮಿಲ್ಲಿನ ಮಾಲೀಕರು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವಿನ ವಿವಾದಗಳಾಗಿತ್ತು. ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬೊನಸ್ ನೀಡದಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.
- ಗಾಂಧಿಜೀಯವರು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡುವಂತೆ ಕೋರಿದ್ದು ಮತ್ತು 35% ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕೇವಲ 20% ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದರು.
- ಗಾಂಧಿಯವರು ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮಾಲೀಕರು 35% ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನವನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದರು.

3. ಖೇಡ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ 1918 ಮೊದಲ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ:

- 1918ರ ಬರಗಾಲದಿಂದಾಗಿ ಗುಜರಾತಿನ ಖೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಹಾನಿಯಾಯಿತು.
- ತೆರಿಗೆ ನೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ 1/4 ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ರೈತರು ತೆರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.
- ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ, ಗುಪ್ತವಾಗಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಅವರು ಮಾತ್ರ ಪಾವತಿಸಬೇಕು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಾಯಕರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ ಸರದಾರ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಮತ್ತು ಇಂದುಲಾಲ್ ಯಾಗ್ನಿಕ್ ಇವರು ನಂತರ ಗಾಂಧಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು.

ರೌಲತ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮೊದಲ ಸಮೂಹ ಮುಷ್ಕರ:

- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಹೋಮ್‌ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯ ಯುವಕರು ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲಾಂ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡರು.
- ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಮುಷ್ಕರಗಳು ನಡೆಯತೊಡಗಿದವು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಳುವಳಿಯಾಯಿತು.
- ಈ ಚಳುವಳಿಯ ನಂತರ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ನಗರದ ಬಡವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಗವಾದವು.

ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ (ಏಪ್ರಿಲ್ 13–1919):

- ಏಪ್ರಿಲ್ 13, 1919ರಲ್ಲಿ ನಿಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ಜನರು ಅಮೃತಸರದ ಜಲಿಯನ್

ವಾಲಾಬಾಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ನಾಯಕರುಗಳಾದ ಡಾ॥ ಸೈಫ್ ಉದ್ದನ್ ಕಿಚ್ಲು ಮತ್ತು ಡಾ.ಸತ್ಯಪಾಲರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ್ದರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಸೇರಿದ್ದರು.

- ಅಮೃತ ಸರದ ಸೇನಾ ಕಮಾಂಡರ್ ಆದ ಜನರಲ್ ಡಯಾರ್‌ನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯ ಪಡೆದನು.
- ಆ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ದ್ವಾರ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಗುಂಡಿನ ದಾಳಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಮಡಿದರು ಮತ್ತು ಗಾಯಾಳುಗಳಾದರು.
- ವಕೀಲರಾದ ಶಿವಸ್ವಾಮಿ ಐಯ್ಯರವರು ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ನೊಂದು ತಮ್ಮ "ನೈಟ್ ಹುಡ್" ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರು.
- ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ಆರಂಭವಾದವು ಇದರಿಂದ ಮನನೊಂದ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ರೌಲತ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಖಿಲಾಪತ್ ಚಳುವಳಿ:

ಕಾರಣಗಳು:

1. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಘಟನೆಗಳು:

- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಟರ್ಕಿ ಸುಲ್ತಾನನ ವಿರುದ್ಧದ ನೀತಿಗಳು ಸುನ್ನಿ ಮುಸ್ಲಿಂರು ಟರ್ಕಿಯ ಸುಲ್ತಾನನ್ನು ಇಸ್ಲಾಂನ ಖಲೀಫ್ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು.
- ಮೊದಲನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಟರ್ಕಿಯನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

2. ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟನೆಗಳು:

- ವಿಭಜನೆಗೊಂಡ ಬಂಗಾಳವನ್ನು 1911ರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿದ್ದು ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತ್ತು.
- ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದು,
- ಮೂಲಭೂತವಾದ ನಾಯಕತ್ವವು ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಹರಡತೊಡಗಿತು. (ಅಲಿ ಸಹೋದರರು ಹಜರತ್ ಮಾಹನಿ ಜಫರ್ ಅಲಿಖಾನ್, ವಜಿರ್ ಹಸನ್, ಅಬ್ದುಲ್ ಬಾಕ್ರಾ)
- ಗಾಂಧಿಯು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಹಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದರು.

ಖಿಲಾಪತ್ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಬೇಡಿಕೆಗಳು:

- ಟರ್ಕಿ ಸುಲ್ತಾನನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- 1922ರಲ್ಲಿ ಟರ್ಕಿಗೆ ಆದ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಎಲ್ಲ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲಿದಾನ ಮತ್ತು ವಸಹಾತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅವರಿಗಿರುವ

ವಿರೋಧವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ ಯಶಸ್ವಿ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗದ ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಜನಪ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಫಲಪ್ರದವಾದ ಚಳುವಳಿ ಇದಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೆಪಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಮಾರ್ಚ್ 1917ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ರೌಲತ್ ಕಾಯ್ದೆ
- ಜಲಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ದುರಂತ ಸರ್ಕಾರವು ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್‌ನ ದುರಂತದ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೂ ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು.
- ಖಿಲಾಫತ್ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಸಹ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕರುಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು.

ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

- ಬ್ರಿಟಿಷರು ನೀಡಿದ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು.
- ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.
- ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನುಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರ
- ವಿದೇಶಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು.
- ಸ್ವದೇಶಿಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು.

ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ

ಪಂಜಾಬ್:

- ಗುರುದ್ವಾರದ ವಿಮೋಚನೆ/ಅಕಾಲ ಚಳುವಳಿ
- ತೆರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸದಿರಲು ಚಳುವಳಿ

ಮದ್ರಾಸ್:

- ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ತಿರುವಿಕಾ ಹಾಗೂ ಸಿಂಗಾರುವಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟಿಯಾರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚಳುವಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದವು.
- ರಾಜಗೋಪಾಲಚಾರಿ ಸತ್ಯಾಮೂರ್ತಿಯವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಧ್ಯದ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ:

- ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದ ತೆರಿಗೆ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಕಡಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.
- ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಮೂಹ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿತು.
- ಕೇರಳವು ಮಾಪಿಳ್ಳೆ ದಂಗೆಯ ಮೂಲಕ ಭಾಗವಹಿಸಿತು.

ಬಂಗಾಳ:

ADHIKARI ACADEMY

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆ
- ರೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಮುಷ್ಕರಗಳು
- ಸಂಚಾಲಕರು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು.
- ಚಿತ್ತಗಾಂಗ್‌ನ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದ ಅರಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು ಚೌರಿ ಚೌರ ಘಟನೆ (ಫೆಬ್ರವರಿ 5, 1922).
- ಇದು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪೇಷಾವರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ.
- ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಜನರು ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ಪೊಲೀಸರು ಠಾಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಜನರು ಪುನಃ ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಈ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ 22 ಜನ ಪೊಲೀಸರು ಸಜೀವ ದಹನವಾದರು.
- ಈ ಹಿಂಸೆಯಿಂದಾಗಿ ನೊಂದ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಸೈಮನ್ ಆಯೋಗದ ವಿರುದ್ಧದ ಚಳುವಳಿ:

- ಏಳು ಮಂದಿ ಕೇವಲ ಬಿಳಿಯರು (ಬ್ರಿಟಿಷರು)ನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಸಮಿತಿಯು ನವೆಂಬರ್ 8 1927ರಂದು ಭಾರತವನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಸೈಮನ್ ಈ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸೈಮನ್ ಆಯೋಗ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಕೇವಲ ಬಿಳಿಯರನ್ನಷ್ಟೇ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಆಯೋಗವನ್ನು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಇದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾರತವು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು.
- ಇದನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕಾದ ಅವಮಾನ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.
- ಮದ್ರಾಸ್ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಸಮಾವೇಶ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 1927)ಯು ಎಂ.ಎ.ಅನ್ಸಾರಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿತು. ಹಾಗೂ ಇದು ಆಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಹಂತ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು.
- ಇದರೊಂದಿಗೆ ನೆಹರುರವರು ಈ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ರೆಸೂಲೇಷನ್‌ನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿ:

- ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಸಮಾವೇಶ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 12, 1928)
- ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಯುವ ನಾಯಕರು ಕಾಂಗ್ರೇಸಿನ ಗುರಿಯಾದ ಡೊಮನಿಯನ್ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಅವರು 'ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯ' ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಮುಂದಿರಿಸಿದರು.

ಲಾಹೋರ್ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಸಮಾವೇಶ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯ:

ನೆಹರುರವರು ಸಮಾವೇಶದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು ಹಾಗೂ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆಯನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.
- ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸಿನ ಗುರಿ ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು.
- ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಕಾರ್ಯಾಕಾರಿ ಸಭೆಯು ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿ:

- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಕರಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.
- ಫೆಬ್ರವರಿ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿದ್ದ ಉಪ್ಪನ್ನು ಅವರ ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯ ಕೇಂದ್ರಿಯ ಸೂತ್ರವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ದಂಡಿಯಾತ್ರೆ (ಮಾರ್ಚ್ 12ರಿಂದ ಏಪ್ರಿಲ್ 6, 1930):

- ಗಾಂಧಿಯವರೊಂದಿಗೆ 78 ಮಂದಿ ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತರ ಗುಂಪೊಂದು ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಬರಮತಿಯು ಗುಜರಾತಿನ ಅಹಮದಾಬಾದಿನ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವು ಆಯಿತು. ಆ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಬರಮತಿಯಿಂದ 240 ಮೈಲಿ ದೂರವಿರುವ ಕಡಲತೀರದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ದಂಡಿಯನ್ನು ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ದಡದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಉಪ್ಪನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿ:

ಬಾಂಬೆ:

- ಜನರು ಎಲ್ಲೆಡೆ, ಮೆರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಹರತಾಳಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಗುಂಪು ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಇದರ ನಾಯಕರುಗಳೆಂದರೆ ಎಸ್.ಕೆ.ಪಾಟೇಲ, ಜಮನಲಾಲ್ ಬಜಾಜ್, ಯುಸುಫ್ ಮೆಹ್ತಾ ಅಲಿ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ:

- ಅಹಮದಾಬಾದ್, ಸತಾರ ಮತ್ತು ನಾಸಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು.
- ಎನ್.ವಿ.ಗಾಡ್ಗಿಲ್ ಅವರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಉಗ್ರ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು.

ಮೊದಲ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆ (ನವೆಂಬರ್ 1930ರಿಂದ ಜನವರಿ 1981):

- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರು ಸಮಾನರೆಂಬ ಸೂಚಿಸುವ ಮೊದಲ ಸಭೆ ಇದಾಗಿತ್ತು.
- ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಭೆಯ ಉದಾರವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ರಾಜರುಗಳ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲ.

ADHIKARI ACADEMY

ಗಾಂಧಿ ಇರ್ವಿನ ಒಪ್ಪಂದ:

- ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಜನವರಿ 25, 1931ರಂದು ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಿ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಷರತ್ತು ರಹಿತವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಈ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ನಾಗರೀಕ ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಎರಡನೇ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು.

ಕರಾಚಿಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಅಧಿವೇಶನ–1931:

- ಗಾಂಧಿ– ಇರ್ವಿನ್ ಒಪ್ಪಂದ ಅಥವಾ ದೆಹಲಿ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನ ವಿಶೇಷ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಕರಾಚಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.
- ಎರಡು ರೆಸೆಲ್ಯೂಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಎರಡನೇ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆ:

- ಡಿಸೆಂಬರ್ 1931ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು.
- ಸರ್ಕಾರವು (ಇಂಗ್ಲೇಡ್ ಸರ್ಕಾರವು) ಭಾರತೀಯರ ಮೂಲಭೂತ ಬೇಡಿಕೆಯಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಿಲ್ಲ.
- ಇದರ ಪರಿಣಾಮ 1931ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 29ರಂದು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಿ ಸಮಿತಿಯು ನಾಗರೀಕ ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಪೂನಾ ಒಪ್ಪಂದ:

- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1932ರಲ್ಲಿ ಈ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳ ಪರವಾಗಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರು.
- ಈ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1932ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ಲೀಗ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಜನವರಿ 1933ರಲ್ಲಿ 'ಹರಿಜನ' ಎಂಬ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಬಿಡುಗಡೆಯ ನಂತರ ಅವರು ಅವರ ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸೇವಾಗ್ರಾಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಿಗುವವರೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಯ್ದೆ 1935:

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಸೈಮನ್ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಹಾಗೂ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಪಾಸು ಮಾಡಿತು.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಯ್ದೆ 1935 ಲಕ್ಷಣಗಳು:

ADHIKARI ACADEMY

- ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ.
- ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧರಿತ ಪ್ರದೇಶ.

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು:

- ದ್ವಿಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ಸೇನೆ, ವಿದೇಶಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕು.
- ದ್ವಿಸದನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಕ್ಕೂಟ ಶಾಸಕಾಂಗ.
- ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೌನ್ಸಿಲ್ (3 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ) ನೇರ ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಶಾಶ್ವತ ಸದನ ಮತ್ತು 1/3ರಷ್ಟು ಸದಸ್ಯ ಪ್ರತಿ 9 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುವರು.

ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು:

- ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನ್ಯಾಯಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸಹ ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ಗೌವರ್ನರ್‌ರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರು ನೇರ ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದವರು ಮತ ಚಲಾವಣೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಹ ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೆಡೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ವಿಭಜನೆ 1939–47.
- ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಿ ಸಭೆಯು ವಾರ್ದಾದಲ್ಲ 1939ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 10ರಿಂದ 18ರವರೆಗೆ ಸಭೆ ಸೇರಿತು. ಹಾಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ ದೇಶಕ್ಕೆ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸುವ ಕುರಿತು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದವು.
- ಪುನಃ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 29, 1939ರಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಾಕಾರಿಣಿ ಸಭೆಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುವಂತೆ ಕರೆ ನೀಡಿತು.

ಲಾಹೋರನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್ (ಮಾರ್ಚ್ 1940):

- ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ (ವಾಯುವ್ಯ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗಗಳು) ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನುಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದು ಘೋಸಿಸಬೇಕೆಂದು ರೆಸಲ್ಯೂಷನನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು.

ಆಗಸ್ಟ್ ಕೊಡುಗೆಗಳು 1940:

ಆಗಸ್ಟ್ 1940ರಲ್ಲಿ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆದ ಲಾರ್ಡ್ ಲಿನಲಿತ್‌ಗೋ ನು ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷದವರೆಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆದ ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಒದಗಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಈ ಘೋಷಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದರು.

- ಗೌವರ್ನರ್‌ನ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ನೇಮಿಸುವುದು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಭಾಗವಹಿಸಿದಂತಾಗುವುದು.
- ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುವುದು ನಂತರ ಇದೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಭಾರತಕ್ಕೆ ಡೊಮಿನಿಯನ್ ಮಾದರಿಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ಗಳು ಈ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವು.

ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ: ಸರ್ಕಾರವು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವಿರವರೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿತು.

ವೈಯುಕ್ತಿಕ /ನೇಮಿತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳ ತಾಳ್ಮೆ ಅವರ ದುರ್ಬಲತೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು.
- ಅವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು.
- ಈ ಸೀಮಿತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಬೇಡಿಕೆಗಳೆಂದರೆ, ಯುದ್ಧ ವಿರೋಧಿ ನಿಯಮ ಜರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ ಈ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು "ದೆಹಲಿ ಚಲೋ ಚಳುವಳಿ" ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುವರು ವಿನೋದಬಾಭಾವೆಯವರು ಈ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ರೂವಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ನೆಹರುರವರು ಎರಡನೆಯವರು.

ಕ್ರಿಪ್ಸ್ ಆಯೋಗ–1942:

ಮಾರ್ಚ್ 1942ರಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾಫೊರ್ಡ್ ಕ್ರಿಪ್ಸ್‌ನ ನೇತೃತ್ವದೊಂದಿಗಿನ ಆಯೋಗವು ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು.

ಈ ನಿಯೋಗದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ,

- ಡೋಮಿನಿಯನ್ ಮಾದರಿಯ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಸಭೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು.
- ಭಾರತದ ಸೇನೆಯು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಪ್ಸ್ ನಿಯೋಗವು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೋತಿತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಸಹ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ರಚನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಇದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು.

ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳುವಳಿ: ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಿ ಸಭೆಯು ಜುಲೈ 4, 1942ರಂದು ವಾರ್ದಾದಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ನೀಡಿತು.

ಈ ನಿಯೋಗದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ,

- ಕ್ರಿಪ್ಸ್ ನಿಯೋಗದ ವಿಫಲತೆ

- ಲಾರ್ಡ್ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್ ಲಿನಲಿತ್‌ಗೋನು ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವಾನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಭಾರತವು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದೆ ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಇದು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು.
- ಯುದ್ಧದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಪರದಾಡುವಂತಾಯಿತು.
- ಜಪಾನ್ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು.

AICCC ಸಭೆ–ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಂಬೆ (ಆಗಸ್ಟ್ 8, 1942)

- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನು ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೋದ ನಂತರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು.
- ನಾಗರೀಕ ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಈ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕರೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು.
- ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿದರು ಅದೆ "ಮಾಡು ಇಲ್ಲವೆ ಮಡಿ"

ಭೂಗತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

ನಾಯಕರುಗಳು: ರಾಮ ಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣ, ಅರುಣಾ ಅಸಫ್ ಅಲಿ, ಉಷಾ ಶರ್ಮಾ, ಬಿಜಲೆ ಪಟ್ನಾಯಕ್ ಚೊಟಾಬಾಯಿಯವರು ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಗತ ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ರಾಜಗೋಪಾಲಚಾರಿ ಸೂತ್ರ: ಇವರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು.

ವಿವೆಲ್ ಯೋಜನೆ–ಜೂನ್ 4, 1945

- ಕ್ರಿಪ್ಸ್ ಆಯೋಗ ಮಾರ್ಚ್ 1942ರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೀಡದರು. ಮತ್ತು ವೈಸರಾಯನ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಸಭೆಯನ್ನು ಮರು ರಚಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.
- ಇದು ಸಿಮ್ಲಾ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಸಿಮ್ಲಾ ಸಮಾವೇಶ:

ಇದು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್‌ಗಳೆರಡು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರಂತಿರಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿತು. ಆದರೆ ಜನರು ಮುಸ್ಲಿಂರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಏಕೈಕ ಪಕ್ಷವೆಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಲೀಗ್ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರಬೇಕು. ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ಸಮಾವೇಶವು ವಿಫಲವಾಯಿತು.

ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಿಷನ್ ಆಯೋಗ–1946:

- ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಿಕ್ ಲಾಡೆನ್ಸ್ ವಹಿಸಿದ್ದರು ಇದರ ಇತರ ಸದಸ್ಯರುಗಳೆಂದರೆ ಕ್ರಿಪ್ಸ್ ಮತ್ತು ಎ.ವಿ. ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್.

ADHIKARI ACADEMY

- ಇದು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಭಾರತದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಈ ಆಯೋಗದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ.
- ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟವು ಸೇನೆ, ವಿದೇಶಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳಿಗೆ ಉಳಿದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಸಭೆಯು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಗಳಿಂದ ಭಾಗಶಃ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಚುನಾಯಿಸುವುದು.
- ಅಸ್ಥಿತದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವುದು.

ಮೌಂಟ್ ಬ್ಯಾಟನ್ ಯೋಜನೆ –1947:

- ಮೌಂಟ್ ಬ್ಯಾಟನ್‌ನು ಮಾರ್ಚ್ 1947ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯ್ ಆಗಿ ಅಧಿಕಾರವಹಿಸಿಕೊಂಡನು
- ಇವನು ವಿಭಜನೆಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಿದನು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಜೂನ್, 1948ರಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್ 15, 1947ಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರು.
- ಭಾರತವು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನವೆಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಭಜನೆಯಾಯಿತು.
- ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ್‌ಗಳೆರಡು ಸಹ ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಎರಡು ಅಸೆಂಬ್ಲಿಗಳು ಭಾಗವಾದು. ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಹುಮತದ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಾಯುವ್ಯ ಗಡಿ ಭಾಗ ಹಾಗೂ ಪಂಜಾಬಿಗಳ ರೆಫರೆಂಡಮ್ ವಿಧಾನದಿಂದ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡಿವು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯು ಮುಂದುವರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು. ಹಾಗೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಬೇರೆ ಸಂವಿಧಾನ ಸಭೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಂಸತ್ತು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿಗೂ (ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ) ಡೊಮನಿಯನ್ ಮಾದರಿಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಹಸ್ತ ಶಾಸನವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು.

ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ–1947:

- ಮೌಂಟ್ ಬ್ಯಾಟನ್ ಯೋಜನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟನ್‌ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜುಲೈ 14 1947ರಂದು ಕರುಡನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಇದನ್ನು ಜುಲೈ 15ರಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಎರಡು ಡೊಮಿನಿಯನ್ ಸರ್ಕಾರಗಳ ರಚನೆ (ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ).

ADHIKARI ACADEMY

- 1935ರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾರ ಡೊಮಿನಿಯನ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಗಸ್ಟ್ 15, 1947ರಂದು ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು:

ರಾಜಾರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್:

- ರಾಜಾರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್‌ರನ್ನು "ಭಾರತದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಪಿತಾಮಹ" ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ಇವರು ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಚಿಂತನೆಯ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರು "ಗಿಫ್ಟ್ ಟು ಮನೋಥಿಯಿಸಂ" ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ವೇದ ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಂಗಾಳ ಭಾಷೆಗೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.
- 1819ರಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ "ಆತ್ಮೀಯ ಸಭಾ"ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು.
- ಇವರು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಹೊಸ ಟಿಸ್ಟಾಮಂಟನ್ನಿನ ನೀತಿ ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದರು.
- ಇವರು ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಭಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಅವಮಾನೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಾದ "ಸತಿ ಸಹಗಮನ"ವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು ಹಾಗೂ "ಸತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯ್ದೆ 1829"ರ ರೂವಾರಿಗಳಾದರು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು:

- ರಾಜಾರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್‌ರ ನಿಧನದ ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ದ್ವಾರಕನಾಥ ಟ್ಯಾಗೂರರು ಮುನ್ನಡೆಸಿದರು. ಮತ್ತು ತತ್ವ ಬೋಧಿನಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದರು.
- ದ್ವಾರಕನಾಥರ ನಂತರ ಕೇಶವಚಂದ್ರಸೇನ್‌ರನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.
- ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಮೂಡಿದಾಗ ಕೇಶವ ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು 1986ರಲ್ಲಿ 'ಭಾರತದ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು ಹಾಗೂ ದ್ವಾರಕನಾಥರ ನೇತೃತ್ವದ ಸಮಾಜವನ್ನು 'ಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜ' ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ನಂತರ ಕೇಶವ ಚಂದ್ರರ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ಅಧಿಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು 1978ರಲ್ಲಿ 'ಸಾಧಾರನ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜ'ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಯಂಗ್ ಬೆಂಗಾಲ ಚಳುವಳಿ:

- ಹನ್ರಿ ವಿವಿಯನ್ ದಿರೋಜಿಯವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು
- 1928ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದಕೀಯ

ADHIKARI ACADEMY

ವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಇವರ ಕೆಲವು ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಮಾಜ–1867: ಇದರ ಸ್ಥಾಪಕರು ಗೋವಿಂದ ರಾನೆಡೆ ಇವರ ಇತರೆ ನಾಯಕರೆಂದರೆ ಡಾ॥ ಆತ್ಮರಾಮ್ ಪಾಂಡುರಂಗ ಮತ್ತು ಆರ್.ಸಿ.ಬಂಡಾರ್ಕರ್.

ಸಿದ್ಧಾಂತ– ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿ.

- ರಾನಡೆ ಮತ್ತು ಡಿ.ಸಿ.ಕಾರ್ವೆಯವರು ವಿಧವೆಯರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿಧವಾ ಗೃಹಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು.

ಮದ್ರಾಸ್ ಹಿಂದೂ ಸಂಘಟನೆ–1904(Madras Hindu Association): ನಾಯಕರು ವೀರಸ ಲಿಂಗಂ ಪಂತಲು ಮತ್ತು ಆರ್.ವೆಂಕಟರಾಮನ್ ನಾಯ್ಡು ಇವರು ದೇವದಾಸಿ ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರ ಜೀವನ ಸುಧಾರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಭಾರತ ಸೇವಕರ ಸಮಾಜ–1905 (Servents of Indian Society): ಇದನ್ನು ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಖಲೆಯವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಆರ್ಯ ಸಮಾಜ:

- 1875ರಲ್ಲಿ ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರು ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಇವರು ವೇದಗಳು ತಪ್ಪಲ್ಲದವುಗಳು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು ಮತ್ತು ವೇದಗಳ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.
- ವೇದಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುರಿಗೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್:

- ಇದನ್ನು 1897ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿವಿವೇಕಾನಂದರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿದೆ (ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ)
- ಇವರು ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವೇದಾಂತದ ಹಿಂದೂ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು.
- ಈ ಸಮಾಜದ ಧ್ಯೇಯ ವಾಕ್ಯವೆಂದರೆ 'ಮಾನವನ ಸೇವೆಗೆ ದೇವರ ಸೇವೆ'.

ಥಿಯೋಸೋಫಿಕಲ್ ಸಮಾಜ: ಇದನ್ನು 1875ರಲ್ಲಿ ಬ್ಲಾವಟಕ್ಸಿ ಮತ್ತು ಒರ್ಯಾಟ್ಲಾರು ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ನಂತರ ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರು ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರು.

- 1882ರಲ್ಲಿ ಅದ್ಯಾರ (ಮದ್ರಾಸ್)ನ್ನು ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಇದು ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಯಿಸಿತು ಇದರ ಹಲವು ನಾಯಕರುಗಳಾದ ಎ.ಒ.ಹ್ಯೂಮ್ ಗೋಖಲೆಯವರು ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರು.

ADHIKARI ACADEMY

ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇದು ವಿವಿಧ ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಂದ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ವಿಶಿಷ್ಟ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿದೇಶಿಯರು ಹಾಗೂ ರಾಜರುಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಆದ ಅನೇಕ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ವಿವಿಧ ರಾಜಮನೆತನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಹೆಸರು "ಕರುನಾಡು" ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಕರುನಾಡು ಎಂದರೆ, ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಹೆಸರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನ ಭೂಮಿ(ಕರಿನಾಡು). ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸವು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು ಇದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸ:

ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸವುಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸ ಕಾಳದಲ್ಲಿ "ಕೈ ಕೊಡಲಿಯ" ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದು ಆಫ್ರಿಕಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು:

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಸ್ಥಳಗಳು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗದ ಹಳ್ಳಿ, ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಂಸಗಿ.
- ಮರದ ಮೊನಚಾದ ಸರಳುಗಳು– ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿಬ್ಬನ ಹಳ್ಳೀಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿವೆ.
- ನವ ಶಿಲಾಯುಗದ ಸ್ಥಳಗಳು– ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಸ್ಕಿ ಮ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಉದಯ:

1. ಕ್ರಿ.ಪೂ.4 ಮತ್ತು 3ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ನಂದ ಮತ್ತು ಮೌರ್ಯ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು.
2. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 298ರಲ್ಲಿ ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೊದಲ ದೊರೆ "ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ" ಜೈನ ಧಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡನು ಮತ್ತು ಇವನು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೋಳದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲೇಖನ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
3. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶಾಸನವು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ.230ನೇ ಶತಮಾನದ್ದು, ಇದು ಮೌರ್ಯರ ರಾಜ ಅಶೋಕನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದದ್ದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಇಸಿಲ' (ಇಸಿಲ ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಮೊದಲ ಪದವಾಗಿದೆ) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.ಇಸಿಲ ಎಂದರೆ ಕೋಟೆಯಿಂದಾವೃತವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರ್ಥ.

ADHIKARI ACADEMY

4. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕನ 14 ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 10 ಸಣ್ಣ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು, 4 ದೊಡ್ಡ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು (13 ಮತ್ತು 14ನೇ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು ಕಲುಬುರ್ಗಿ ಜಲ್ಲೆಯ ಸನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ).
5. ಮಸ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಾಜಶಾಸನ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇದು ಅಶೋಕನ ಖಾಸಗಿ ಹೆಸರಾದ "ದೇವನಾಂಪಿಯ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿ"ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
6. ಮೌರ್ಯರ ನಂತರ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಶಾತವಾಹನರು, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಗಂಗರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಶಾತವಾಹನರು (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 30ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.230):

- ಶಾತವಾಹನರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರು ಮತ್ತು ಇವರು ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿದರು.
- ಶಾತವಾಹನರ ರಾಜಧಾನಿಯು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪೈಠಾನ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ.
- ಸಿಮುಖನು ಈ ಮನೆತನದ ಮೊದಲ ದೊರೆ.
- ಗೌತಮಿಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿಯು ಈ ಮನೆತನದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ ಹಾಗೂ ಇವರು "ಕ್ರಿ.ಶ. 78ರಿಂದ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ"ಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ಪುರಾಣಗಳಾದ ಮತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳು ಈ ಮನೆತನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಶಾತವಾಹನರು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆ:

ಹಾಲ– ಗಥಾಸಪ್ತಸತಿ (ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ)

ಗುಣಾಢ್ಯ– ವಡ್ಡಕಥಾ

ಸರವರ್ಮ– ಕತಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ

- ಈ ಕಾಲದ ಬುದ್ಧನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು (ಆಸನಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿತಿ) ಸನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ.
- ಬೃಹದಾಕಾರದ ಶಿಲು ಚೈತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

  ಉದಾ: ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಾರ್ಲೆ ಚೈತ್ಯ.

ಬನವಾಸಿಯ ಕದಂಬರು (ಕ್ರಿ.ಶ. 345 ರಿಂದ 540):

- ಕದಂಬರು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನಾಳಿದ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ವಂಶಸ್ಥರು.
- ಇವರ ರಾಜಲಾಂಛನ ಸಿಂಹ
- ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬನವಾಸಿ ಇವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ಬಿಂದುಸೇನನ ಮಗನಾದ ಮಯೂರವರ್ಮನು ಈ ಮನೆತನದ ಸ್ಥಾಪಕ ಮತ್ತು ಇವನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯನ್ನು ದುರಸ್ಥಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಕಾಕುತ್ಸವರ್ಮ ಈ ಮನೆತನದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ. ಕಾಳಿದಾಸನು ಇವನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದನು. ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಶಾಸನ, ಹಲ್ಮಡಿ ಶಾಸನವು ಇವನ ಕಾಲದ್ದು.

ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ತೆರಿಗೆಗಳು:

ಪೆರ್ಜುಂಕಾ– ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ

ಬಿಲ್ಕೋಡಾ– ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ

ಪನ್ನಾಯ –ಏಳ್ಯದೆಲೆಯ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ

- ಇವರು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೂ ಜೈನ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು.
- ಅಜಂತಾ ಮತ್ತು ಬನವಾಸಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ಬೌದ್ಧ ಕೇಂದ್ರಗಳು.
- ಮೊದಲು ಪ್ರಾಕೃತ ನಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇದರ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಶಾಸನವು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತಾಳಗುಂದ ಶಾಸನವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮೊದಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸನವಾಗಿದೆ.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

- ಶಂಕರದೇವ ದೇವಸ್ಥಾನ– ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ. ಇದು ಕದಂಬರ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಮಾನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಹತ್ತಿಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ– ಹಲಸಿ
- ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ– ಹಲಸಿ ಇದರ ಕಂಬಗಳು, ಘನ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
- ಮಧುಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ –ಬನವಾಸಿ
- ರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ– ಹಲಸಿ, ಇದು ಕಂದಂಬರ, ಶಿಖರ , ಅರ್ಧಮಂಟಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಯಲವತ್ತಿಯ ಶಿವದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಬಸದಿಗಳು ಕದಂಬರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಖರ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಆಳುಪರು (ಕ್ರಿ.ಶ.2 ರಿಂದ 4):

- ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದ ಮೊದಲ ಮನೆತನ.
- ರಾಜ ಲಾಂಛನ ಮೀನು (ಮೀನ ಲಾಂಛನ)
- ಬನವಾಸಿಯ ಕದಂಬರಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳರವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಗೆ ವರು ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರು.
- ಪಶುಪತಿ ಮೊದಲ ಆಳುವ ದೊರೆ.
- ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಗಳು ಆಳುಪರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿದರು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಕದ್ರಿಯ ಮಂಜುನಾಥ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಅವಲೋಕೇಶ್ವರನ ಕಂಚಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಂಚಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ತಲಕಾಡಿನ ಗಂಗರು (ಕ್ರಿ.ಶ.350 ರಿಂದ 1024):

- ವಾಯುವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕದಂಬರು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಗರು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರು ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯದವರಾಗಿದ್ದರು.
- ಆನೆಯು ಇವರ ರಾಜಲಾಂಛನವಾಗಿತ್ತು.
- ಗಂಗರು ತಮ್ಮನ್ನು "ಇಕ್ಷ್ವಾಕು" ವಂಶಸ್ಥರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡರು (ಇವರನ್ನು ಸೂರ್ಯವಂಶದವರು ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು, ಭಗವಾನ್ ರಾಮನು ಸಹ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದವರು).
- ಇವರು ಕೋಲಾರದಿಂದ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು, ನಂತರ ತಲಕಾಡಿನ ತಮ್ಮ ರಾಜದಾನಿಯನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿದರು.
- ದಡಿಗನಿಂದ ಗಂಗವಾಡಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು.
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಯಾದ ಬಾರವಿಯು ದುರ್ವಿನೀತದ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದದ್ದು
- ದಂತಿದುರ್ಗನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ. ಇವನು ಗುಣಾಡ್ಯನ ವಡ್ಡಕಥಾವನ್ನು ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿದನು.
- ಶ್ರೀಪುರಷ ನೆಂಬುವನು ಈ ವಂಶದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ. ಇವನು ಕುಣಿಗಲ್ ಸರೋವರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ಶ್ರೀ ಪುರುಷನ ನಂತರ ರಾಜಮಲ್ಲನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇವನು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಚಾವುಂಡರಾಯನು 57ಅಡಿ ಏಕಶಿಲಾ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಬಸದಿಯನ್ನು ಇವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

ಶ್ರೀಪುರುಷ –ಗಜಶಾಸ್ತ್ರ

ಚಾವುಂಡರಾಯ– ಚಾವುಂಡರಾಯ ಪುರಾಣ

ಹೇಮ ಸೇನ– ರಾಘವ ಪಾಂಡವಿಯ

ನೇಮಿಚಂದ್ರ – ದ್ರವ್ಯ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ

- ಗಂಗರ ಶೈಲಿಯು ಪಲ್ಲವ ಮತ್ತು ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು.
- ಮನ್ನೆಯ ಕಪಿಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾನೈಟ್‌ಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಸುಂದರ ಜಾಲರಿ ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ADHIKARI ACADEMY

- ಅರಳಿಗುಪ್ಪೆಯ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಮಹಾಸ್ತಂಭ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಭ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ತ್ಯಾಗದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಂಬವು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು (ಕ್ರಿ. ಶ. 540–757):

- ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿ (ವಾತಾಪಿ)ಯು ಇವರ ರಾಜಧಾನಿ
- ವರಾಹವು ಇವರ ರಾಜಲಾಂಛನವಾಗಿತ್ತು.
- ರಾಜ ಜಯಸಿಂಹನು ಈ ರಾಜಮನೆತನದ ಸ್ಥಾಪಕ
- ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಕೇಶಿ ಈ ರಾಜಮನೆತನದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ.

ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಕೇಶಿ:

1. ಭಾರತದ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ.
2. ಇವನು ಉತ್ತರದ ಹರ್ಷವರ್ಧನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನರ್ಮದೆಯವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಳಿಂಗದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ.
3. ಐಹೊಳೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಇವನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ ರವಿಕೀರ್ತಿ ರಚಿಸಿದನು.
4. ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಪರಮೇಶ್ವರ, ಸತ್ಯಾಶ್ರಮ, ಪೃಥ್ವಿವಲ್ಲಭ, ದಕ್ಷಿಣಪಥ ಪೃಥ್ವಿಸ್ವಾಮಿ.
5. ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು 'ಕರ್ನಾಟಕ ಬಲ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ–1:

1. ಇವನು ಕನೌಜದ ದೊರೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
2. ಇವನು ಕಾಂಬೀಡಿಯಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು.
3. ಇವನ ರಾಣಿಯರಾದ ಲೋಕಮಹಾದೇವಿಮತ್ತು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಮಹಾದೇವಿಯರು ಪಟ್ಟದ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ವಿಕ್ರಮಾಧಿತ್ಯನ ವಿಜಯದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

ಕನ್ನಡದ ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನವು ಮಂಗಳೇಶನ ಕಾಲದ್ದು.

ಬಿಜ್ಜಿಕಾ/ವಿಜ್ಜಿಕಾ (ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಕೇಶಿಯ ಸೊಸೆ) ಕೌಮುದಿ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ರಚಿಸಿದಳು.

ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಶಾಸನ– ಇದು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ತ್ರಿಪದಯಾಗಿದೆ.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

- ಚಾಲುಕ್ಯರ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ನಾಗರ ಶೈಲಿಗಳ ಸಂಗಮದಿಂದಾಗಿ ಚಾಲುಕು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದೆಮುಂದೆ ವೇಸರ ಶೈಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಇವರ ಶೈಲಿಯು ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕೊರೆದ ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾಗಿದೆ.

ಐಹೊಳೆ:

ಭಾರತದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ತೊಟ್ಟಿಲು

ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯಗಳು.

- ಲಾಡ್‌ಖಾನ್ ದೇವಾಲಯ
- ಹಚ್ಚಮಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ
- ದುರ್ಗಾ ದೇವಾಲಯ

ಬಾದಾಮಿ:

ಬಾದಾಮಿಯ ಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿಯು ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದರೆ, ಕಂಬಗಳಿಂದಾದ ವರಾಂಡ, ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಾದ ಸಭಾಂಗಣ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿದ ಮೂಲ ವಿಗ್ರಹಗಳು.

- ಶಿವ ದೇವಾಲಯದ, ಲಿಂಗದ ಕೆತ್ತನೆ, ಶಿವನ ತಾಂಡವದ ಭಂಗಿ ಅರ್ಧನಾರಿಶ್ವರ ಮತ್ತು ಮಹಿಷಾಸುರನ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳು.

ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು:

- ವೇಸರ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ
- ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಇದು ಯುನೆಸ್ಕೋದ ವಿಶ್ವ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಾಣವಾಗಿದೆ.

ಅಜಂತಾದ ಚಿತ್ರಕಲೆ:

ಪುಲಕೇಶಿಯು ಪರ್ಷಿಯಾದ ರಾಯಬಾರಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಇದೆ.

ಕಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವರು:

- ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಂಚಿಯು ಪಲ್ಲವರ ರಾಜಧಾನಿ.
- ಶಿವಸ್ಕಂದವರ್ಮ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಈ ರಾಜಮನೆತನದ ಪ್ರಥಮ ದೊರೆ
- ನರಸಿಂಹವರ್ಮ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ. ಇವನಿಗೆ ಮಹಾಮಲ್ಲನೆಂಬ ಬಿರುದಿತ್ತು.

ಇವನು ಮಮುಲ್ಲಾಪುರ (ಮಹಾಬಲಿ ಪುರಾವನ್ನು ಸುಂದರ ಬಂದರು ನಗರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು) ಹುಯನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್ ಇವನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದನು.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

ಬಾರವಿ–ಕಿರತಾರ್ಜುನಿಯ

ದಂಡಿ–ದಶಕುಮರ ಚರಿತ

ADHIKARI ACADEMY

ರಾಮಮಹೇಂದ್ರ ವರ್ಮ– ಮತ್ತ ವಿಲಾಸ ಪ್ರಹಸನ ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕವನ್ನು ಮತ್ತು ಭಗವದುಜ್ಜುಕ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.

ಇವರು ವೇದಗಳ ಕಾಲ ಧರ್ಮಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಇವರು ಜೈನಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

- ನರಸಿಂಹನ ಕಾಲದ ಮಹಾಬಲಿಪುರಂನ ಏಳು ಕಲ್ಲಿನ ರಥಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ಕಲಾ ರಚನೆಗಳು.
- ಮಹಾಲಿಪುರಂನಲ್ಲಿರುವ "ಗಂಗಾವತಾರ" ಕೆತ್ತನೆಯು ಭಗೀರಥನು ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನ್ನು ತಪಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚರಥಗಳು ಸಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಏಕಶಿಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳು.
- ಕಾಂಚಿಪುರಂನ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯ
- ಮಹಾಬಲಿ ಪುರಂನ ತೀರ(ಶೋರ) ದೇವಾಲಯ, ಇದು ಯುನೆಸ್ಕೋದ ವಿಶ್ವ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಚೋಳರು(ಕ್ರಿ.ಪೂ.300ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.1279):

- ತಮಿಳುನಾಡಿನ ತಂಜಾವೂರು ಇವರ ರಾಜಧಾನಿ.
- ರಾಜರಾಜ ಚೋಳ ಮತ್ತು ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳ ಈ ವಂಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆಗಳು

ರಾಜರಾಜಚೋಳ:

- ಇವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ತುಂಗಾಭದ್ರಾ ನದಿಯವರೆಗೆ ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮತ್ತು ಮಾಲ್ಡೀವ್ಸ್ ದ್ವೀಪಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿತ್ತು.
- ಇವನು ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಬೃಹದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರವಾದ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಲಯ. ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರವಾದ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಲಯ. ಇದನ್ನು ವಿಶ್ವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜೇಂದ್ರಚೋಳ:

- ಇವನು ಉತ್ತರಭಾರತವನ್ನು ಗೆದ್ದನು ಮತ್ತು ಇದರ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಇವನು 'ಗಂಗೈಕೊಂಡ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದನು.
- ಇವನು ಗಂಗೈಕೊಂಡ ಚೋಳಪುರ ಎಂಬ ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. 'ಚೋಳಗಂಗಂ' ಎಂಬ ಕೆರೆಯನ್ನು ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

- ತಮಿಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇದು ಬಂಗಾರದ ಯುಗವಾಗಿದೆ.

  ಕಂಬನ–ಕಂಬ ರಾಮಾಯಾಣ

ADHIKARI ACADEMY

- ಬುದ್ಧಮಿತ್ರ ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರನು. ವಿರಸೋಲಿಯಂ ಎಂಬ ತಮಿಳು ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.
- ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥವಾದ 'ತೊಲ್ಕಪ್ಪಿಯಮ್'ನ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಡಳಿತ:

- ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ಪ್ರತಿ ನಿಧಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮಸಭೆಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಚೋಳರ ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಡಳಿತವು ಇಂದಿನ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ.
- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಚೋಳರ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು.

ಶಿಲ್ಪಕಲೆ: ನಟರಾಜ ಮತ್ತು ಕಾಳಿಂಗಮರ್ಧನ ನೃತ್ಯದ ಕಂಚಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು (ಕ್ರಿ.ಶ. 753ರಿಂದ 973):

- ಮೊದಲು ಇವರು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರು.
- ಮಾನ್ಯಖೇಟ ಇವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ಇವರ ರಾಜಲಾಂಛನವು ಗರುಡ (ಬಂಗಾರದ ಗರುಡ)ವಾಗಿತ್ತು.
- ದಂತಿದುರ್ಗ: ಇವನು ಈ ರಾಜಮನೆತನದ ಪ್ರಥಮ ದೊರೆ.

  ಎಲ್ಲೋರಾದ ದಾಖಲೆಗಳು ದಂತಿದುರ್ಗನು ಚಾಲುಕ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ.
- ಗೋವಿಂದ III ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ ಸಂಜನಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಗೋವಿಂದನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು 'ಗೋವಿಂಧನ ಕುದುರೆಗಳು, ಹಿಮಾಲಯದ ಮಂಜಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಕುಡಿದಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಅವನ ಯುದ್ಧದ ಆನೆಗಳು ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ನೀರಿನ ರುಚಿ ನೋಡಿದ್ದವು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಅಮೋಘವರ್ಷ:

- ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮಿ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಇವನು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನು.
- ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ನೃಪತುಂಗ, ವೀರನಾರಾಯಣ ಅತಿಶಯದವಳ, ರತ್ನಮಾರ್ತಾಂಡ ಮತ್ತು ಶ್ರೀವಲ್ಲಭ.
- ಇವನು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದನು.
- ಇವನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ರತ್ನಮಾಲವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇವನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯನು ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಗ್ರಂಥವಾದ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಇವನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಗಳು: ಜೀನಸೇನ (ಪೂರ್ವಪುರಾಣದ ಕರ್ತೃ) ಗುಣಭದ್ರ, ಶಕ್ತ್ಯಾಯನ (ವ್ಯಾಕರಣಕಾರ), ಮಹಾವೀರ (ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ).
- ಅರಬ್‌ನ ಪ್ರವಾಸಿಯಾದ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನು ಇವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ 4 ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

- ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳಾದ ಪಂಪ, ಪೊನ್ನರು ಕೃಷ್ಣ–IIIನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಪಂಪನು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಸಾಮಂತ ದೊರೆಯಾದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ದೊರೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಇವನು ಆದಿಪುರಾಣ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.
- ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ಪೊನ್ನನು ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಇವನ ಇತರೆ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ, ಭುವನೈಕ್ಯ ರಾಮಾಯಣ ಜೀನಾಕ್ಷರಮಾಲಾ, ಪೊನ್ನನನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರತ್ನತ್ರಯ (ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನ) ರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

- ಒಂದನೇ ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲೋರಾದಲ್ಲಿ ಏಕಶಿಲಾ ಬಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ಮುಂಬೈ ತೀರದ ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯ.
- ಕೆಲವು ಎಲ್ಲೋರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಜೈನ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೇವಾಲಯಗಳಾಗಿವೆ.
- ಗದಗಿನ ತ್ರಿಕೂಟೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
- ಕುಕನೂರಿನ ನವಲಿಂಗ
- ಇವರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮರಳು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧರ್ಮ:

- ರಾಜರುಗಳು ವೈಷ್ಣವರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು.
- ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರಗಳಿಂದ ಇಸ್ಲಾಂಧರ್ಮ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲಾಂರು ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. (ಇವರ ಅರೇಬಿಯಾದಿಂದ ಬಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರಾಗಿದ್ದರು).
- ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಕನೌಜದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಯುಗವನ್ನು ಕನೌಜದ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಯುಗದ ಬದಲಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಯುಗವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು.

ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು (ಕ್ರಿ.ಶ. 973 ರಿಂದ 1189):

- ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಪತನದ ನಂತರ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಪುನಃ ಅಧಿಕಾರದ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು ಮತ್ತು ಬಿದರಿನ ಸಮೀಪದ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಮೂರನೇ ತೈಲಪ ಈ ವಂಶದ ಮೊದಲ ದೊರೆ.
- 4ನೇ ವಿಕ್ರಮಾಧಿತ್ಯ ಈ ರಾಜವಂಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ. ಇವನು "ಕ್ರಿ.ಶ. 1076ರಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮ" ಯುಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.
- ಇವನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾದ ಬಿಲ್ಹಣನು "ವಿಕ್ರಮಾಂಕ ದೇವ ಚರಿತ" ಎಂಬ ಇವನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದನು.
- ವಿಜ್ಞೆಶ್ವೆರ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸನು "ಮಿತಾಕ್ಷರ ಸಂಹಿತೆ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಇದು ಹಿಂದೂ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತಾದದ್ದು.

ಮೂರನೇ ಸೋಮೇಶ್ವರ: ಇವನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾನಸೊಲ್ಲಾಸ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಕೋಶವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಇದು ಜೀವನದ ವಿಭಿನ್ನ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆ: ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ರನ್ನನು "ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ" ಅಥವಾ "ಗದಾಯುದ್ಧ" ಮತ್ತು ಅಜಿತನಾಥ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ನಾಗವರ್ಮನು "ಚಂದೋಂಬುಧಿ"ಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶ್ರೀಧರಾಚಾರ್ಯರು ಮೊದಲ ಕನ್ನಡದ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಕೃತಿಯಾದ ಜಾತಕ ತಿಲಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

- ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯನು ದೇವಾಲಯದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

  ಶಿಖರ ಅಥವಾ ವಿಮಾನ, ಗರ್ಭಗೃಹ ಕೆತ್ತನೆಯ ದ್ವಾರಗಳು ಹೊರವಲಯದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಸುಂದರಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಕೆತ್ತನೆಯ ಕಂಬಗಳು

- ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶೈಲಿಯು ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಗಳ ಸಂಗಮವಾದ ವೇಸರ ಶೈಲಿಯಾಗಿದೆ.
- ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ದೇವಾಲಯಗಳೆಂದರೆ, ಲಕ್ಕುಂಡಿಯ ಕಾಶಿವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವಾಲಯ ಕುರವತ್ತಿಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಇಟ್ಟಗಿಯ ಮಹಾದೇವ ದೇವಾಲಯ ಲಕ್ಕುಂಡಿಯ ಕಾಶಿವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಗರ್ಭಗೃಹಗಳಿವೆ.
- ಗದಗಿನ ಸರಸ್ವತಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ಗರ್ಭಗೃಹವಿದ್ದು, ಇದರ ಸುತ್ತಲು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಪಥವಿದೆ.

ಕಲಚೂರಿಗಳು:

ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು "ಕಾಲಾಂಜರ ಪರವಧಿಶ್ವರರು" ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಇದು ಅವರು ಮೂಲತಃ ಮಧ್ಯ ಭಾರತದವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜಲಾಂಛನವು ಸುವರ್ಣ ವೃಷಭ (ಚಿನ್ನದ ನಂದಿ)

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಮತ್ತು ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಹೊಯ್ಸಳ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1082–1342):

- ಸಳನು ಈ ರಾಜಮನೆತನದ ಸ್ಥಾಪಕ
- ಸಳನು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವುದು ಇವರ ರಾಜ್ಯಲಾಂಛನವಾಗಿತ್ತು.

ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ:

- ಇವನು ಕುಲಾಪುರುಷ ಮತ್ತು ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು.
- ಇವನ ರಾಣಿಯರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಲೆಯು(ಶಾಂತಲಾದೇವಿ) ನಾಟ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಳು ಹಾಗೂ 'ನಾಟ್ಯರಾಣಿ ಶಾಂತಲೆ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳು.
- ಪರ್ಷಿಯಾದ ರಾಯಭಾರಿ "ಅಬ್ದುಲ್ ರಜಾಕ್"ನು ಇವನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನು ಇವನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವ ರಾಜಧಾನಿಯೂ ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.
- ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್‌ನ ನ್ಯೂಯಿಜ್‌ನು ಇವನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದನು.
- ಇವನ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನು ಯಶಸ್ವಿ ಸಮುದ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ದೊರೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ದೇವರಾಯನ ಮರಣಾಂತರ ಬಂದ ಅಶಸ್ತ ದೊರೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಂಗಮ ವಂಶವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಇದು ಸಾಳುವ ಮನೆತನದ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

2ನೇ ಬಲ್ಲಾಳ:

- ಹೊಯ್ಸಳರಲ್ಲೇ ಬಹು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.
- ಪಾಂಡ್ಯರು ಚೋಳರ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಾಗ, ಬಲ್ಲಾಳನು ಚೋಳರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ "ಚೋ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ" ಸಂಸ್ಥಾಪನಾದನು
- ಇವನಿಗಿದ್ದ ಇತರೆ ಬಿರುದುಗಳೆಂದರೆ, "ಹೊಯ್ಸಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ" ಮತ್ತು "ದಕ್ಷಿಣ ಚಕ್ರವರ್ತಿ".
- ಇವನು ಜನ್ನ, ರುದ್ರಭಟ್ಟ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದನು.
- ಹಳೆಬೀಡಿನ ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ತರೀಕೆರೆಯ ಸಮೀಪದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು.

3ನೇ ಬಲ್ಲಾಳ:

ಇವನ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ದಕ್ಷಿಣದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಧರ್ಮ:

- ಇವರು ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು.
- ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ರಾಮಾನುಜಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದನು. ನಂತರ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು.

ADHIKARI ACADEMY

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

- ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ರಾಗಭಾಷ್ಯ
- ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥರ ರುದ್ರ ಪ್ರಸನಭಾಷ್ಯ
- ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತರ–ಮಧ್ವವಿಜಯ ಮತ್ತು ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣ
- ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ
- ನಾಗಚಂದ್ರನ ಪಂಪ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣ
- ಹರಿಹರನ ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ
- ರಾಘವಾಂಕನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ
- ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ
- ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣ
- ಕೇಶರಾಜನ ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

- ಇವರ ಶೈಲಿಯು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.
- ಇವರು ಇಂಡೋ ಆರ್ಯನ್ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗೃಹ, ಸುಕನಾಶಿನಿ, ನವಗೃಹ ಮಂಟಪ ಮತ್ತು ಮುಖ ಮಂಟಪ, ನಕ್ಷತ್ರಾಕಾಶದ ಜಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಬೇಲೂರಿನ ಚನ್ನಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಹಳೆಬೀಡಿನ ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳು.
- ಸೋಮನಾಥಪುರದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆ ಚನ್ನಿಗರಾಯನ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ರಾಣಿಯಾದ ಶಾಂತಾದೇವಿಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು.
- ಬೇಲೂರಿನ ಚನ್ನಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ "ಮದನಿಕಾ" (ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆ)ಯರ ವಿಗ್ರಹಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.
- ಸೋಮನಾಥಪುರದ ಕೇಶವನ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಕುವೆಂಪುರವರು "ಬಾಗಿಲೊಳು ಕೈಮುಗಿದು" ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾದವರು (ಕ್ರಿ.ಶ 1173 ರಿಂದ 1318):

- ಇವರು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರು.
- 5ನೇ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇವನು ದೇವಗಿರಿ (ಇಂದಿನ ದೌಲತಾಬಾದ್)ನ್ನು ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.
- ಯಾದವರು ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನರ ಸೈನ್ಯದಿಂದ 1296, 1309 ಮತ್ತು ಪುನಃ 1318ರಲ್ಲಿ ಸೋತು ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದರು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಸಾಮಂತರಾದ ಕುಮಾರರಾಮ ಮತ್ತು ಅವನ ತಂದೆ, ಕಂಪ್ಲಿಯ ಕಂಪಿಲರಾಯನು ಸಹ ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನನಾದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರು.
- ಯಾದವರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ಮಹಾನುಭವ ಪಂಥಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು:

- ಮಹಾದೇವನ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಹೇಮಾದ್ರಿ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರರು ಸೇರಿ "ಚಾತುರ್ವರ್ಣ ಚಿಂತಾಮಣಿ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಣಿತಜ್ಞನಾದ ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿರೋಮಣಿ ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಬೀಜಗಣಿತದ ಗ್ರಂಥವಾದ ಕರ್ಣಕುತುಹಲವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಪಂಡರಾಪುರದ ಚೌಡರಸನು ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ.
- ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಸಂಗೀತಸಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಏಕಶಿಲಾ ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯದುರಿನಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ (ಕ್ರಿ.ಶ.1336 ರಿಂದ 1646):

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.1336ರಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ದಕ್ಷಿಣದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ,ಸಂಗಮನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹರಿಹರರಾಯ, ಬುಕ್ಕರಾಯ, ಕೆಂಪನ, ಮಾರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮದ್ದಪ್ಪ ಎಂಬುವವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಂಪಿಯು ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ರಾಜಲಾಂಛನವು ವರಾಹವಾಗಿತ್ತು.

ಇವರು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಗುರುಗಳಾದ ಭಾರತಿತೀರ್ಥರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅಂದಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವಾರು ವಿರೋಧಿ ಪಡೆಗಳಾದ ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನ,ಒಡಿಸ್ಸಾದ ಗಜಪತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ವಿಜಯನಗರವನ್ನಾಳಿದ 4 ರಾಜಮನೆತನಗಳು:

1. ಸಂಗಮ ಮನೆತನ
2. ಸಾಳುವ ಮನೆತನ
3. ತುಳುವ ಮನೆತನ
4. ಅರವೀಡು ಮನೆತನ

ಸಂಗಮ ಮನೆತನ: ಹರಿಹರನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಒಂದನೇ ಹರಿಹರ

- ಇವನು ಹೊಯ್ಸಳರ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ನಂತರ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಇವನಿಗಿದ್ದ ಬಿರುದುಗಳೆಂದರೆ ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಾಧೀಶ್ವರ ಅರಿರಾಯವಿಭದ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪವರಾಯರಗಂಡ.
- ಇವನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕೊಂಕಣ ತೀರದವರೆಗೆ ಪೂರ್ವದ ನೆಲ್ಲೂರು ಮತ್ತು ಕಡಪ್ಪದವರೆಗೆ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾವೇರಿಯವರೆಗೆ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾವೇರಿಯವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.

ಬುಕ್ಕರಾಯ:

- ಇವನು ಕೊಂಡವೀಡಿದ ರೆಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಪೆನುಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿಜಯನಗರದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದನು.
- ಶ್ರವಣಬೆಳಗೋಳದ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಇವನು ಜೈನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಅವನು ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಬುಕ್ಕರಾಯನ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪಣ್ಣನು ಮಧುರಾಯ ಸುಲ್ತಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು ಇವನ ವಿಜಯದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಮಧುರಾ ವಿಜಯಂ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದಳು.

2ನೇ ದೇವರಾಯ (ಪ್ರೌಢ ದೇವರಾಯ):

- ಇವನು ಗಜಬೇಂಟೆಕಾರನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇವನು ಆನೆಯನ್ನು ಪಳಿಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾಗಿದ್ದನು.
- ಇವನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಒಡಿಸ್ಸಾದ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಇವನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಹಜಾರಿರಾಮ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಸಾಳುವ ರಾಜಮನೆತನ:

- ಸಾಳುವ ನರಸಿಂಹನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಭ್ಯುದಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗಿಸಿನ ಪ್ರವಾಸಿ ವಾಸ್ಕೋಡಿಗಾಮನು ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದ ಕ್ಯಾಲಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದನು.
- ನಂತರ ತುಳುವ ವೀರ ನರಸಿಂಹನು ಅಕ್ರಮಣದಿಂದಾಗಿ ಸಾಳುವ ವಂಶ ಕೊನೆಗೊಂಡು ತುಳುವ ವಂಶದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ತುಳುವ ರಾಜಮನೆತನ:

- ಕೃಷ್ಣದೇವಾರಾಯ:
  - ಇವನು ವಿಜಯನಗರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರದ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.
  - ಇವನು 1512ರಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು, ಇವನು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೆ

ವಿಜಯಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರಿಂದ ಗೋವೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ 1573ರಲ್ಲಿ ಉದಯಗಿರಿಯ ಪ್ರತಾಪ ರುದ್ರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಟಕ್‌ನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪ್ರತಾಪ ರುದ್ರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ನಂತರ ಇವನ ಮಗಳಾದ ಜಗನ್ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು.

- ಬಹುಮನಿಯ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯು ಬೀದರಿನ ಯುವರಾಜನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನು ಅವನನ್ನು ಬಂಧ ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಬಿದರಿನ ಈ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ "ಯುವನ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರತಿಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ" ಎಂಬ ಬಿರುದು ಬಂದಿದೆ.
- ಇವನು ತಿರುಮಲೈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ದಾನ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನು. ಇದರ ಗುರುತಾಗಿ ಇವನ ಮತ್ತು ಇವನ ಇಬ್ಬರು ರಾಣಿಯರ ಕಂಚಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.
- ಪೋರ್ಚುಗೀಸಿನ ಪ್ರವಾಸಿಗಳಾದ 'ಬರ್ಬೋಸ್' ಮತ್ತು 'ಪೀಸ್'ರು ಇವನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಪೀಸ್‌ನು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಶ್ರೇಷ್ಠದೊರೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಯುತವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.
- ಇವನು ಸ್ವತಃ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ "ಅಮುಕ್ತ ಮಾಲ್ಯಾದ" ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ "ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ" ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನು.
- ಇವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅವರನ್ನು "ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜರು" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಸಾನಿ ಪೆದ್ದಣ್ಣ, ಮುಕ್ಕು ತಿಮ್ಮಣ್ಣ, ತೆನಾಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಕುಮಾರ ದುರ್ಜಟಿಯರು ಸಹ ಇದ್ದರು.
- ಕೃಷ್ಣರಾಯ ನಂತರ ಇವನ ಮಲತಮ್ಮ ಅಚ್ಯುತ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಯರು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಗಲಭೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದವು.
- ಐದು ಶಾಹಿ ಮನೆತನಗಳು ಸತತವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದವು.
- ಇವನು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವಾಲಯವನ್ನು ಹಂಪಿಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಂಗ ಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

ADHIKARI ACADEMY

ರಕ್ಕಸ–ತಂಗಡಿ ಯುದ್ಧ/ತಾಳಿಕೋಟೆ ಯುದ್ಧ:

ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಮರಣಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವರಾಯನು ಇನ್ನು ಅಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಅಳಿಯನಾದ ಅರವೀಡು ರಾಜವಂಶದ ರಾಮರಾಯನು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

ರಾಮರಾಯನು ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಗೋಲ್ಕಂಡಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಯಿತು. ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು ವಿಜಯನಗರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಮತ್ಸರಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ವಿಜಯನಗರದ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ತಂತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

1563ರ ಜನವರಿ 23ರಂದು ರಕ್ಕಸ ತಂಗಡಿ(ತಾಳಿಕೋಟೆ) ಯುದ್ಧವು ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಇದು ವಿಜಯನಗರದ ಸೈನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸುಲ್ತಾನರ ಒಗ್ಗೂಡಿದ ಸೈನ್ಯಗಳು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾದಾಡಿದ ಯುದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಮರಾಯನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದನು.

ನಂತರ ಅರವೀಡು ಮನೆತನವು 1570ರಿಂದ 1646ರವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿತು. ಇವು ಪೆನುಕೊಂಡ, ಚಂದ್ರಗಿರಿ ನಂತರ ವೆಲ್ಲೂರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಮಂತ ಮನೆತನಗಳಾದ ಮೈಸೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಯಲಹಂಕ ಮತ್ತು ಸುರ್‌ಪುರದ ರಾಜರುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜರುಗಳಾದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು: ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧಗೊಂಡಿದ್ದ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಸಾಹತ್ಯ ವಿಫುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಕನ್ನಡ:

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣ–ಭರತೇಶ ವೈಭವ

ಚಾಮರಸ–ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ– ಗದುಗಿನ ಭಾರತ

ಲಕ್ಕಣ್ಣ –ದಂಡೇಶ–ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ

ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು.

ಕನಕದಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಂದರ ದಾಸರುಗಳಿಂದ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬೆಳೆಯಿತು.

ಕನಕದಾಸರು –ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ, ನಳಚರಿತ, ಹರಿಭಕ್ತಸಾರ ಮತ್ತು ರಾಮಧ್ಯಾನ ಚರಿತ

ಸಂಸ್ಕೃತ:

ಸನ್ಯಾಚಾರ್ಯ–ವೇದಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶ (ವೇದಗಳ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)

ಆಯುರ್ವೇದ ಸುದರ್ಶಿನಿ, ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಧಾನಿಧಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ– ಶಂಕರ– ಸರ್ವದರ್ಶನ ಸಂಗ್ರಹ

ಮನಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ:

- ವಾದಿರಾಜರು, ದ್ವೈತ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಇವರು ಯುಕ್ತಮಾಲಿಕ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯರತ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ADHIKARI ACADEMY

- ವ್ಯಾಸರಾಯರು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಚಂದ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಮಿತ್ರ ಎಂಬ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ನೃತ್ಯ ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ:

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ– ಸಂಗೀತಸಾರ

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ– ಸಂಗೀತ ಸೂರ್ಯೋದಯ.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:

- ಇವರು ಚೋಳ ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು.
- ಪರ್ಸಿಬ್ರೌನ್ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ವಿಜಯನಗರದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯ ಉಗಮದ ಶೈಲಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು– ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪ ಹಜಾರ ರಾಮ ದೇವಾಲಯ, ವಿಠಲಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ, ಕೃಷ್ಣಸ್ವಮಿ ದೇವಾಲಯ.
- ಕಲ್ಲಿನ ರಥ, ನರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಗಣಪತಿ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಇವು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು.
- ಕಾಳಹಸ್ತಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ತಿರುಪತಿ, ಚಿದಂಬರಂ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಕುಂಬಕೋಣಂ, ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಕೆಲವು ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.
- ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ವಿಫುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಪಿತಾಮಹಾ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ವಿದೇಶಿಯರು:

- ನಿಕೊಲ್ ಕೊಂಟಿ (1420) ರ ದಶಕ– ಇವನು ವಿಜಯನಗರದ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.
- ಅಬ್ದುಲ್ ರಜಾಕ್ (1440)ರ ದಶಕ– ಇದನ್ನು ಹಂಪಿಯನ್ನು ಏಳು ಗೋಡೆಗಳಿಂದಾದ ನಗರ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ನಿಕೆಟಿನ್ (1470)ರ ದಶಕ–ವಿಜಯನಗರ ಮತ್ತು ಬಹಮನಿಗಳ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ದುರತ್ ಬಾರ್ಬೂಸಾ (1514ರಿಂದ 15) ಇವನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಗರದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.
- ಡೊಮಿಂಗೂ ಪೇಸ್– ಇವು ವಿಜಯನಗರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದನು. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ADHIKARI ACADEMY

- ಪೆರನಡೊ ನ್ಯೂಜ್ – ಇವನು ವಿಜಯನಗರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಬಹುಭಾಗ ದಾಖಲೆಗಳು, ಸಂಗಮ ಮನೆತನ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕರಿತಾಗಿವೆ. ಇವನ ದಾಖಲೆಗಳು ನಮಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮಂತರು: ವಿಜಯನಗರದ ಪತನಾದ ನಂತರ ಹಲವು ಸಾಮಂತರುಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಾಜರುಗಳಾದ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ನಾಯಕರು:

- ತಿರುಮಲ ನಾಯಕನ ಆಡಳಿತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮಂತರಾಗಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಕೋಟೆಯ ಒಳಗಡೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ನಾಯಕರು ಗ್ರಾನೈಟನ್ನು, ಗಣಿಗಳನ್ನೂ, ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರಿನ ಗಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜನ ಜನಿತವಾಗಿದ್ದವೆ.
- ಇವರ ಅನೇಕ ದೊರೆಗಳು ಮದಕರಿ ನಾಯಕನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಭರಮಪ್ಪ ನಾಯಕ, ಮದಕರಿ ನಾಯಕರುಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರು.

ಕೆಳದಿ ನಾಯಕರು:

- ಇವರು ಡಚ್, ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು (ಮೆಣಸು) ಗಂಧದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ತೇಗದ ಮರಮುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಇವರು ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರು ವಿಜಯನಗರದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಕೊಲ್ಲೂರಿನ ಮುಕಾಂಬಿಕಾ, ಇಕ್ಕೇರಿ ಮತ್ತು ಕೆಳದಿಯ ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯಗಳು.
- ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕ ಮತ್ತು ವೀರಪ್ಪ ನಾಯಕರು ಈ ವಂಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆಗಳು.
- ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕ ಈ ವಂಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮತ್ತು ಅವನು ತೆರೆಗಳ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದನು ಮತ್ತು ಅವನು "ಶಿಸ್ತು" ಎಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಇದು ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಶಿಸ್ತು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಶಿಸ್ತು:

1. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತತೆ ಹಾಗೂ ನೀರಾವತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಲು ಏಕಮಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
3. ಸುಂಕವನ್ನು ಬೆಳೆಯ ಸರಾಸರಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
4. ಈ ರಾಜಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಹ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಂದರೆ, ರಾಣಿಚೆನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ವೀರಮ್ಮಾಜಿಯವರು. ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು ಮತ್ತು ತಿರುಮಲಾಭಟ್ಟನು ಕೆಳದಿನೃಪ ವಿಜಯಂ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು

ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಯಲಹಂಕದ ನಾಡಪ್ರಭುಗಳು:

- ರಣಭೈರೆಗೌಡ ಈ ವಂಶದ ಪ್ರಥಮ ದೊರೆ. ಈ ವಂಶವನ್ನು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಂಶ/ರಾಜ ಮನೆತನವೆಂದು ಸಹ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಒಂದನೇ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಕೆಂಪೇಗೌಡರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಆಧುನಿಕ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಿರ್ಮಾತೃರು.
- ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಂಗಾಧರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಶಿವಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಲವು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ಇವರನ್ನು ಮೊದಲು ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಯರು ಸೋಲಿಸಿದರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರ್ ಇವರ ಅಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣರಾದರು.

ಸುರಪುರಿನ ನಾಯಕರು:

- ಇದು ಕೃಷ್ಣಾ ಮತ್ತು ಭೀಮ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.
- ಗಡ್ಡಿಪಿಡ್ಡ ನಾಯಕರು ಈ ವಂಶದ ಸ್ಥಾಪಕರು.
- ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮನ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದಾಗಿ ಸುರಪುರವು ನಿಜಾಮನ ವಶವಾಯಿತು.
- ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು.
- ಇವರು ವಿಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

ಬಹುಮನಿ ಮತ್ತು ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಗಳು:

ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ (ಕ್ರಿ.ಶ.1349–1524)

- 1347ರಲ್ಲಿ 'ಅಲ್ಲಾ–ಉದ್–ದೀನ ಗಂಗು ಹಸನ್ ಷಾ' ಕಲುಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದವು.
- ತಜುದ್ದೀನ್ ಫಿರೋಜ್ ಎಂಬುವವನು ಈ ರಾಜಮನೆತನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ.
- ಇವನು ದೌಲತಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಣಾವಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಇವನ ನಂತರ ಬಂದ ಫಿರೋಜ್ ಷಾನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬೀದರ್‌ಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಸೂಫಿ ಸಂತನಾದ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ ಎಂಬ ಸಂತನ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

ಮಹಮ್ಮದ್ ಗವಾನ(1411–1481):

- ಇವನು ಪರ್ಷಿಯಾದಿಂದ ಬಂದು,ಒಂದನೇ ಅಲ್ಲಾ–ಉದ್–ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಷಾನ

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

- ಇವನು ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದ್ದನು.
- ಇವನು ಕಲುಬುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮದರಸಾ (ಇಸ್ಲಾಂನ ಕಾಲೇಜು)ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ಗವಾನನ ನಂತರ ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವವು ಕ್ಷೀಣಿಸಿತು ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು 5 ಷಾಹಿ ಮನೆತನಗಳಾಗಿ ಬೇರ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,
- ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಭಾಗಗಳು (ಕ್ರಿ.ಪೂ.1518)

1. ಅಹಮದ ನಗರ–ನಿಜಾಂಷಾಹಿ
2. ಬಿಜಾಪುರ– ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿ
3. ಬೀರಾರ– ಇಮದ ಷಾಹಿ
4. ಬೀದರ್ – ಬರಿದ ಷಾಹಿ
5. ಗೋಲ್ಕೊಂಡ –ಕುತುಬ ಷಾಹಿ

ವಿಜಯಪುರದ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಗಳು (ಕ್ರಿ.ಶ.1489–1685):

ಯುಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಖಾನ್‌ನು ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿ ಮನೆತನದ ಸ್ಥಾಪಕ.

ಇಬ್ರಾಹಿಂದ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿ.

- ಇವನು ಬರೀದ ಷಾಹಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ಇವನು ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವನನ್ನು "ಜಗದ್ಗುರು ಬಾದಷಾ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವನು "ಕಿತಾಬ್ –ಇ–ನವರಸ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಆರಂಭವು ದೇವರುಗಳಾದ ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ನರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಪೈಗಂಬರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದಾಗುತ್ತದೆ.
- ಬೀದರಿನ ಬರಿದ ಷಾ ಖಾಸಿಮ್ ಬರಿದ ಷಾ ಈ ರಾಜವಂಶದ ಸ್ಥಾಪಕ.
- ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿ ಬೀದರ್‌ನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಗೋಲ್ಕೊಂಡಾದ ಕುತುಬ್–ಇ–ಷಾಹಿ (1512–1687):

- ಕ್ವಾಲಿ ಕುತುಬ ಷಾಹಿ ಈ ವಂಶದ ಸ್ಥಾಪಕ.
- ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಸಹಿಷ್ಣು ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದ. ಗೋಲ್ಕೊಂಡವನ್ನು ಸುಂದರ ನಗರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಿದ.
- ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಗೋಲ್ಕೊಂಡವು ಮೊಘಲರ ವಶವಾಯಿತು.
- ಅಹಮದ್ ನಗರವು ನಿಜಾಮ್ ಷಾ (ಕ್ರಿ.ಶ.1490 ಯಿಂದ 1636)
- ಜುನಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ. ಮಲ್ಲಿಕ್ ಅಹಮದನು ಅಹಮದ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ,

ADHIKARI ACADEMY

ನಿಜಾಮಷಾಹಿ ವಂಶದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣನಾದನು.

- ಷಾ ಜಹಾನ್‌ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಹಮದ್ ನಗರವು ಮೊಘಲರ ವಶವಾಯಿತು.

ಬಿರಾರಿನ ಇಮದ ಷಾ (ಕ್ರಿ.ಶ.1496–1580):

- ಇದು ಪೆನ್‌ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ವೆನ್ ಗಂಗಾಗಳ ನಡುವೆ ವರ್ದಾನ ಬಳಿಯಿದೆ. ಬಿರಾರ್‌ನ ಉತ್ತಕ್ಕೆ ತಾಪಿ ನದಿ ಇದೆ.
- ಫತುಲ್ಲಾ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪಕ ಮತ್ತು ಅವನಗೆ "ಇಮಾದ–ಉಲ್–ಮಲ್ಕ್" ಎಂದು ಬಿರುದಿತ್ತು.

ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ:

- ಸುಲ್ತಾನನು ಕೇಂದ್ರದ ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದನು.
- ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಮಜ್ಲಿಜ್ –ಇ–ಇಲ್‌ವಿತ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಗವಾನನು ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ 4 ತರಫ್ (ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು 8 ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು 15 ಸರಕಾರಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದನು).
- ಕೊತ್ವಾಲ್ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿ–ಗಜಲ್ ಮತ್ತು ರುಬಿಯಾಗಳು
- ಫರಿಸ್ತಾ–ತಾರಿಖಿ–ಇ–ಫರಿಸ್ತಾ
- ಕನ್ನಡ ಕವಿಯಾದ ತೂರವೆಯ ನರಹರಿಯ ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ: ಇವರು, ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಅರಮನೆಗಳನ್ನು, ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೊಮ್ಮಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಇಂಡೋ ಸಾರಸೆನಿಕ್ (ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್) ಶೈಲಿಯವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಕೋಟೆಗಳು: ವಿಜಯಪುರದ ಕೋಟೆಯು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ 96 ದ್ವಾರಗಳು ಹಾಗೂ 6 ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರಗಳಿವೆ.

ಅರಮನೆಗಳು: ಗಗನ ಮಹಲ್–ಮೂರು ಅಂತಸ್ಥಿನ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಹತರ ಮಹಲ್–ಎರಡನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂದ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಸೀದಿಗಳು: ಜುಮ್ಮಾ ಮಸೀದಿ–ಆಲಿ ಅಧಿಲ್ ಷಾಹಿಯು ಇದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಬ್ರಾಹಿಂದ ರೋಜಾ–ಎರಡನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಯ ಅವನ ರಾಣಿಯಾದ ತೆಜ ಬಹದ್ದೂರ್‌ಳ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತಾಜ್‌ಮಹಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಜಯಪುರದ ಗೋಲ್‌ಗುಂಬಜ್: ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ಪಿಸುಮಾತಿನ ಗುಮ್ಮಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಪಂಚದ 4ನೇ ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ದೊಡ್ಡ ಗುಮ್ಮಟವಾಗಿದೆ.

ಇತರ ಸ್ಮಾರಕಗಳು– ಬಾರಾಕಮಾನ್, ಬಡೆಕಮಾನ್, ಆನಂದ ಮಹಲ್, ಉಪ್ಲಿ ಬರುಜ್ ತಾಜ್ ಬಾವ್‌ಡಿ ಚಾಂದ ಬಾವಡಿ.

ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು

- ಇವರು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ದ್ವಾರಕಾದ ಯಾದವರ ವಂಶಸ್ಥರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.1399 ರಿಂದ 1422ರಲ್ಲಿ ಇವರು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಗಂಡ ಭೇರುಂಡ ಇವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದ ನಂತರ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.
- 4ನೇ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವಾಂಸ. ಇವನು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಚಾಮರಾಜ ಕೋಟಿ ವಿಲಾಸ ಎಂದು ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.
- ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರ್, ನಾಣ್ಯಗಳ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಕಂಠೀರಾಯನ ಎಂಬ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಣೆಕಾಸು ಎಂಬ ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.
- 4ನೇ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್‌ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ದೊಡ್ಡ ದೇವರಾಯ. ಒಬ್ಬ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ, ಇವನು ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಏಕಶಿಲಾ ನಂದಿ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಇವನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಚಾಮಯ್ಯ ಕವಿಯು ದೊಡ್ಡ ದೇವರಾಯ ಸಾಂಗಯ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಚಿಕ್ಕ ದೇವರಾಯ ಒಡೆಯರ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1673 ರಿಂದ 1704):

ಇವನು ಶಿವಾಜಿ (ಮರಾಠರ ಚಿತ್ರಪತಿ) ಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು ಹಾಗೂ "ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರ" ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಇವನು ಅನೇಕ ಜನಪರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- ಇವನು 'ಅಠಾರ ಕಛೇರಿ'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅಠಾರ ಕಚೇರಿ ಎಂದರೆ 8 ವಿಭಾಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಡಳಿತ.
- ಇವನು ಕಾವೇರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಉಪನದಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಂ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಸುಂಕ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಗಳಿಗೆ ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಸುಂಕ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಇವನು ಸಲಹೆಗಾರ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವನ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭವಾಯಿತು. ಇದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ "ನವಕೋಟಿ ನಾರಾಯಣ" ಎಂದು ಬಿರುದು ಬಂದಿತು.

- ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ವಿಫುಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದವು. ಇವನ ಕಾಲದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರೆಂದರೆ ಮಲ್ಲರಸ, ತಿಮ್ಮಕವಿ, ತಿರುಮಲಾರ್ಯ.
- ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು "ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯ ಭಿನ್ನಪ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಇದು ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚೆಲುವ ನಾರಾಯಣನ ಕುರಿತಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.
- ಚಿಕ್ಕ ದೇವರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ನಂತರ ಬಂದ ದೊರೆಗಳು ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗಾಗಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ದಳವಾಯಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೈದರಾಲಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ

ಹೈದರಾಲಿ :(ಕ್ರಿ.ಶ. 1761ರಿಂದ 1782): ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು

- ಇವನು ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜನ ಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದನು.
- ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ದಂಗೆಯೆದ್ದಾಗ ಹೈದರಾಲಿಯು ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಒಡೆಯರ ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ದಳವಾಯಿ ಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಆಡಳಿತದ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು.
- ಇವನು ಮೈಸೂರನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕೂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದನು.
- ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ದರಿಯಾ ದೌಲತ್ ಅರಮನೆಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೈದರಾಲಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ನಂತರ ಈ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಇವನ ಮಗನಾದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು. ಈ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಗಳು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮೊದಲ ಆಂಗ್ಲೋ–ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಡೆಗೆ ಗಣನೀಯ ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು 1769ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.
- ಇವನು 1779ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮದಕರಿ ನಾಯಕರಿಂದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ಇವನು ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ–ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 1782ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಕೋಟ್ ಬಳಿಯ ನರಸಿಂಹರಾಯ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದನು. ನಂತರ ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1782–1799):

- ಇವನು 2ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಹಳ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ 1784ರಲ್ಲಿ "ಮೈಸೂರು ಒಪ್ಪಂದ"ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.
- ಇವನು ತಂದೆಯಂತೆಯೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಿರೋಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು. ಇದು 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

- 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ–ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧವು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಂ ಶಾಂತಿ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ 1792ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದಾಗಿ ಇವನ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಇವನು ಯುದ್ಧ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಾಯಿತು. ಇವನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಳುಗಳಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕೊಂಡೊಯ್ದರು.
- 3ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ–ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಿಂದಾಗಿ ಅವಮಾನದಿಂದ, ಟಿಪ್ಪು ಫ್ರೆಂಚ್, ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ ಅಮಿರರು ಹಾಗೂ ಟರ್ಕಿಯ ಸುಲ್ತಾನರೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಇವನು ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ನಾಲ್ಕನೇ–ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದನು. 1799ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧವು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ವೀರತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು.

ಟಿಪ್ಪು 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹಾಗೂ ಇವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- ಇವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಯುರೋಪ್ ಸೈನ್ಯದಂತೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದನು. ಜೊತೆಗೆ ಇವನು ಕೆಲವು ಸಿಡಿಮದ್ದು ಮತ್ತು ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದನು.
- ಇವನು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು ಹಾಗೂ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿದನು. ಇವುಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.
- ಇವನು ಹಲವು ಹಿಂಧೂ ಮಠಗಳಿಗೆ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಹಾಗೂ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠಕ್ಕೆ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದನು.
- ಹೈದರಾಲಿಯ ಸಮಾಧಿ ಮತ್ತು ಜಮ್ಮಾ ಮಸೀದಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಮಾರಕಗಳಾಗಿವೆ.
- ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಆಡಳಿತ ಕೊನೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು 4 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಮರಾಠರು, ನಿಜಾಮರು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಮೂರನೇ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಒಡೆಯರ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಕೇವಲ 5 ವರ್ಷದವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ದಿವಾನ ಪೂರ್ಣಯ್ಯರವರನ್ನು ದಿವಾನರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಮಿಷನ್ ಆಡಳಿತ:

1831ರಲ್ಲಿಯ ನಗರ ಗಲಭೆಯ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ ಹುಲಿಗಾರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಗಲಭೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಂಪನಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಮೂರನೇ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಒಡೆಯರಿಂದ ಮೈಸೂರನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದು ಕಮೀಷನರ್‌ಗಳಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದರು.

ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಿರಿಯ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕಮಿಷನರ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಲೋಷಿಂಗ್‌ಟನ್‌ನು ಮೊದಲ ಕಿರಿಯ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿಯೂ, ಜೋನ್ ಬ್ರಿಂಗ್‌ನು ಮೊದಲ ಹಿರಿಯ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿ 1831ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಮಾರ್ಕ್‌ಕಬ್ಬನ್ (1831–1861):

- ಇವನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸಚಿವಾಲಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.
- ಇವನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದನು ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು, ಮುನ್ಸಿಪ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು, ಸುಪರಿಟೆಂಡ್‌ನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು, ಹಜ್ಜಾ ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಕಮಿಷನರ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಲೆವಿಸ್ ಬೌರಿಂಗ್ (1861–70):

- ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು ಹಾಗೂ ಅಮಲ್ದಾರ ಮತ್ತು ಶೆಕ್ದಾರರನ್ನು ಇವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಅಳತೆ ಮಾಪನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಐ.ಪಿ.ಸಿ ಮತ್ತು ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.
- ಇವನು ಮಿಲ್ಲರ್ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ದಿವಾನರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು:

1881ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್ 1881ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಹಿಂದಿನ ಕಮಿಷನರ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ "ದಿವಾನ" ಎಂಬ ಹೊಸ ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ದಿವಾನ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು (1881 ರಿಂದ 1883):

- ಇವನು ಕಂದಾಯದ ಸಚಿವಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಇವರು 1881ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಇದು 144 ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇವರುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಜಮೀನ್ದಾರರಾಗಿದ್ದರು.
- ಇವರು ಕೋಲಾರ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.
- ಇವರು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ತಂದರು. ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾಲಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದರು.

ದಿವಾನ್ ಸರ್.ಕೆ.ಶೇಷಾದ್ರಿ ಐಯ್ಯರ್ (1883–1901):

- ಇವರು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಕೋಲಾರದ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯು 1886ರಲ್ಲಿ ಜೋನ್‌ಟೈಲರ್ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದರು.
- ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಪದವೀಧರರು ಮತ ಚಲಾವಣೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದರು.
- ಮೈಸೂರು ನಾಗರೀಕ ಸೇವಾ ಪರೀಕ್ಷೆಯು 1891ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಹಳೆಯ ಅಂಚೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಂಚೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಲಾಯಿತು.
- ಭೂ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸಮುದ್ರ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಇವರು ಹೆಸರುಘಟ್ಟ ಜಲಾಶಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1890ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲಾಖೆ (ಪುರಾತನ ತತ್ವ ಇಲಾಖೆ)ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು.
- ಮೈಸೂರು ಶಿಶು ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ– 1897ನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರ ವಿವಾಹದ ವಯಸ್ಸನ್ನು 18 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದ್ದು, 18 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಮದುವೆಗಳ ಕಾನೂನು ರಿತ್ಯ ಅಪರಾಧಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಪೆ.ಎನ್.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ (1901–1906):

- 4ನೇ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಒಡೆಯರ್ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು.
- ಇವರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಗೊಂಬೆಗಳ ಉದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರು.
- ಇವರು 1905ರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಟಾಟಾ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ವಿ.ಪಿ. ಮಾಧವರಾವ್ (1906–1909):

- ಇವರು ಪಶುಸಂಗೋಪನಾ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು.
- ಇವರು 1907 ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1906ರಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾರ್ತಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲು ಇವರು 1908ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಾರ್ತಾ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗಗೊಳಿಸಿದರು.

ಟಿ.ಆನಂದರಾವ್ (1909–1912):

- 1897ರಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು.
- ಇವರು ಮೈಸೂರು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

ಸರ್.ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ (1912–18):

- ಇವರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಜಲಾಶಯ (ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರ)ವನ್ನು ಪೂರ್ಣ

ADHIKARI ACADEMY

ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. (1909–1911).

- ಇವರು ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು ಮಸೂದೆಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 1917ರಿಂದ 2ನೇ ಸದನ ಅಂದರೆ ಬಜೆಟ್ ಸದನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.
- 1916ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1915ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- 1913ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಮೈಸೂರು ವಾಣಿಜ್ಯ ಚೇಂಬರ್‌ನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.
- ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಲೆಸ್ಲೆ ಮಿಲ್ಲರ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಕಾಂತರಾಜ್ ಅರಸ್ (1918–22):

- ಮೈಸೂರು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ನಿಯಮಿತ ಸಮಿತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.
- ಭದ್ರಾವತಿಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕಾರ್ಯಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ಮಿಲ್ಲರ್ ಸಮಿತಿಯ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಇವರು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಅಲ್ಬನೊ ಆರ್. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ (1922–26):

- ಶಾಸಕಾಂಗೀಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಶಾಸಕಾಂಗೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಸೀಲ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.
- 1929ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯಾ ನಡುವಿನ ಕಾವೇರಿನದಿ ನೀರಿನ ವಿವಾದವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದರು.

ಸರ್. ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ (1926–1941):

- ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್.ಎ.ಎಲ್.ನ ಪಿಂಗಾಣಿ ಮತ್ತು ಗಾಜಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.
- ಬೆಂಗಳೂರು ರಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಾಗಿದೆ.
- ಕಾವೇರಿ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.
- 1928–29ರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗಲಭೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿಚಾರಣಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಈ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಆಯೋಗವು

ADHIKARI ACADEMY

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಮಾಧವರಾವ್ (1941–1946):

- ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ವೈಪರಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.
- ರಾಜ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಸಹಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಲವು ಗಲಭೆ, ಗಲಾಟೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಅರ್ಕಾಟ್ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಮುದಲಿಯಾರ್ (1946–47):

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರದ ಬೇಡಿಕೆಯು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಮಹಾರಾಜರು 1947ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸೇರಿದರು ಹಾಗೂ ಕೆ.ಸಿ.ರೆಡ್ಡಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ಆಧುನಿಕ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಒಡೆಯರ್:

ಮೂರನೇ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್: ಇವರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ದಿವಾನ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

- ಇವರು ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಇದು ನಗರ ಗಲಭೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ಇವರು ಹಲವು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೆಂಪು ನಾರಾಯಣ (ಮುದ್ರ ಮಂಜುಷಾ).

4ನೇ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್:

- 1902ರವರೆಗೆ ರಾಜಮಾತೆ ಕೆಂಪು ಚೆಲುವರಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಆಡಳಿತದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೂ ಇವರಿಗೆ ದಿವಾನ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರ ಕಾಲವನ್ನು "ಮೈಸೂರಿನ ಬಂಗಾರದ ಯುಗ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಇವರು ಹಲವು ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ರವಿವರ್ಮ, ವೆಂಕಟಪ್ಪ
- ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಈ ರಾಜವಂಶದ ಕೊನೆಯ ದೊರೆಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಒಡೆಯರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:

- ರಾ.ಶಾಮಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದರು.
- ಬಸಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಶಕುಂತಲ ಮತ್ತು ಶೂರಸೇನ ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.
- ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸರು ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.
- ಭಂಡಾರ್ ಕರ್ –ದಖ್ಖಿನ್ನಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ
- ರಾಬರ್ಟ್ ಸಿವೆಲ್– ಎ ಫರ್‌ಗಟನ್ ಎಂಪೈರ್

ADHIKARI ACADEMY

- ಆರೂರು ವೆಂಕಟರಾಯ– ಕರ್ನಾಟಕ ಗಥಾ ವೈಭವ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ:

ಇದನ್ನು 2 ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

1. 1885ಕ್ಕೂ ಮುಂಚಿನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ದಂಗೆ/ಸಂಗ್ರಾಮ.
2. 1885ರ ನಂತರ ಐ.ಎನ್.ಸಿ (ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್) ನೇತೃತ್ವದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ.

ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ದಂಗೆ / ಸಂಗ್ರಾಮಗಳ ಅವಧಿ:

1. ದೂಂಡಿವಾಘ ದಂಗೆ (1800):

- ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ವಿರುದ್ಧದ ಮೊದಲ ಹೋರಾಟ
- ದೂಂಡಿಯಾ ವಾಘನು ಮರಾಠ ಮೂಲದವನು. ಇದನು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಇವನು ವಾಘ (ಹುಲಿ) ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ.
- ಕೊಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥರ್ ನೇತೃತ್ವದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಇವನು ಕೊಲ್ಲಟ್ಟನು.

2. ಕೊಪ್ಪಳದ ದಂಗೆ (1818–1819):

ಜಮೀನ್ದಾರ ವೀರಪ್ಪನವರು ಇದರ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

3. ದೇಶಮುಖ ದಂಗೆ (1826):

ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ ದೇಶಮುಖ ಕೃಷ್ಣಾಪುರದಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲರಾವ್ ದೇಶಮುಖರು ದಂಗೆಯ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು.

4. ಸಿಂಧಗಿ ದಂಗೆ (1829):

ದಿವಾಕರ ದೀಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಬಾಲಾಜಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

5. ಕಿತ್ತೂರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ (1824):

- ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯ
- ಧಾರವಾಡದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಥ್ಯಾಕರೆಯ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ದತ್ತು ಪುತ್ರನು ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಇವನು 1824ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಿತ್ತೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.
- 1824 ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿದ್ದ **"ಕಾಂಪ್ಟಿನ್"** ಅಪಾರ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕಿತ್ತೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಚನ್ನಮ್ಮ ಜೈಲಿನಲ್ಲೇ 1829ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಳು.
- ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನು 1829–30 ದಂಗೆಯೆದ್ದನು. ಇವನು ಕಿತ್ತೂರಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದನು. ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

ADHIKARI ACADEMY

6. ಕೊಡಗು (1834–1837):

- ಕೊಡಗನ್ನು 1834ರಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಂಪರ ಈ ಭಾಗದ ದಂಗೆಯ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದನು.

7. ನಗರ /ಕೆಸಕ ದಂಗೆ (1831):

- ಕುಂಶಿಯ ಸಾದರಮಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕೆಳದಿ ರಾಜಮನೆತನದ ಚೂಪಿ ಬಸಪ್ಪನೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೆದ್ದನು ಹಾಗೂ 1839 ಇವನನ್ನು ನೇಣು ಹಾಕಲಾಯಿತು.
- ಈ ದಂಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂರನೇ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು ಹಾಗೂ ಕಮಿಷನರ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

8. ಬಾದಾಮಿ ದಂಗೆ (1841):

ನರಸಪ್ಪ ಪೆಟಕರ್ ಇದರ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದನು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 1857ರ ದಂಗೆಗಳು:

- ಹಲಗಲಿ ಬೇಡ– ಮುಧೋಳದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಲಗಲ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇವರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು.
- ಸುರಪುರ (1858)– ಸುರಪುರದ ಯುವರಾಜ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರ ಮನವೊಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.
- ನರಗುಂದ (1857)– ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್ ಭಾವೆ ನರಗುಂದದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಕಾಯ್ದೆ ಹಾಗೂ ಇವನ ದತ್ತು ಮಗನಿಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ದಂಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇವನಿಗೆ ಮುಂಡರಗಿ ಭೀಮರಾವ್ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನು.
- ಭಾಸ್ಕರರಾವ್‌ನನ್ನು ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಮುಂಡರಗಿ ಭೀಮರಾವ್– ಇವನು ದಂಗೆಯೆದ್ದನು ಮತ್ತು ಹಮ್ಮಿಗೆಯ ದೇಸಾಯಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗದಗಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು.
- ಸುಪಾ ಕಾನ್ಪುರ– ಈ ಪ್ರದೇಶದವು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ಈ ದಂಗೆಯನ್ನು ಸಾವಂತವಾಡಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಪಿಂಡಾರಿ ಕುಟುಂಬದವರು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಿದ್ದಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಇವರು 1857ರ ದಂಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು.

2. 1885ರ ನಂತರದ ಅವಧಿ– ಕಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನ ಪ್ರಭಾವ:

➢ ಮೊದಲ ಹಂತ (1885–1915)

ಹಲವಾರು ದೇಶಭಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ರಾಜಹಂಸ, ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತ (ಧಾರವಾಡದಿಂದ), ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ವೃತ್ತಾಂತ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ತಿಲಕರ ಕೇಸರಿಯು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತ್ತು

- 1903 ಬಾಂಬೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾವೇಶವು ಎರಡನೇ ಬಾರಿಗೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.
- ಗೋವಿಂದರಾಜ್ ಏಳಗಿ ಮಿಜಿನಿ ಕ್ಲಬ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಎರಡನೇ ಹಂತ (1915–1947)
- ತಿಲಕರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರವಾಸಕೈಗೊಂಡರು ಹಾಗೂ ಹೋಂ ರೂಲ್‌ನ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದರು.
- ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ 1916ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ 16ನೇ ಬಾಂಬೆ ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ತಿಲಕರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ಆರ್ಯಸಮಾಜವು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದರ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು.
- ಥೀಯೋಸೋಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ಹಳೆ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆ.ಪಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ:

- 192ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾವೇಶವು ನಡೆಯಿತು. ಹಾಗೂ ವಿ.ಪಿ.ಮಾಧವರಾವ್ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ನಾಗಪುರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಾವೇಶ (1920) ವು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಿ.ಸಿ.ಸಿ (ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿ)ಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡಿತು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೇಸರಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಗಂಗಾಧರರಾವ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಸಟ್ಟೂರರು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳೆಂದರೆ, ಪ್ರಜಾಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿ(1917), ಪ್ರಜಾ ಪ್ರಕಾಶ (1930) ಇವೆರಡು ಒಂದೂಗೂಡಿ ಪ್ರಜಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಪಕ್ಷವು (1934)ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವು ಹಾಗೂ ಇದು 1937ರಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ:

ಕೌಜಲಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್, ಕೌಜಲಗಿ ಹನುಮಂತರಾವ್, ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾವ, ಕೆ.ಎಸ್. ಕಾರಂತ್ ಮತ್ತು ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದರು.

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ನಾಡರು, ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾವ್ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

1924ರ ಬೆಳಗಾವಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಾವೇಶ:

- ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

- ಸಮಾವೇಶದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ವಿಜಯನಗರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ದ್ವಾರ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಂಪಿಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ಅಂಕೋಲಾದ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಎಂ.ಪಿ.ನಾಡಕರ್ಣಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ 40,000 ಜನರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಇದು 45 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು.

ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ (1930–1932):

ಬಡೋಲಿ ಚಳುವಳಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರೇಕೇರೂರು, ಸಿದ್ದಾಪುರ, ಅಂಕೋಲ ಮತ್ತು ಶಿರ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಯು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಗಾಂಧಿ ಇರ್ವಿನ್‌ರ ಒಪ್ಪಂದವು ಈ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿತು. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬಾಲಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಾರವಾರ ಮ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರು ಜೈಲು ಸೇರಿದಾಗ ಅಂತಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಧ್ವಜ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ:

- ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಜಾ ಪಕ್ಷವು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂದಾಯಿತು.
- ಹೊಸ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಮೊದಲ ಸಮಾವೇಶವು ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿ 1937ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಇದು ಧ್ವಜಾಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕರೆಕೊಟ್ಟಿತು.
- ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪರಿಷತ್‌ನ್ನು 1934ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಇದು 1938ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಭಾಗವಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿ (1942):

ಕೆ.ಪಿ.ಸಿ.ಸಿ.ಯು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಪಡೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯು ಬಾಂಬೆ, ಸಿ.ಜೆ. ಕಂಬ್ಲಿವಾಲ್ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಆರ್. ಆದ ದಿವಾಕರ ಇದರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕರು.

ಈಸೂರು ದುರಂತ (1942):

- ಇದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು ಮತ್ತು ಸಮಾಂತರ ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು.
- ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲು ಬಯಸುವ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಖಾದಿ ಟೋಪಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು ಮತ್ತು 5 ಜನರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಚಳುವಳಿ:

ಕಮಿಷನರ್ ಆಡಳಿತವು ಕೊನೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಗೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದವು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಕಮಿಷನರ್ ಆಡಳಿತ ಅವಧಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಚಳುವಳಿ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಚಳುವಳಿ ಇದಾಗಿದೆ.

- ಶಿವಪುರ ಸಮಾವೇಶ (1938)– ಮದ್ದೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿ 198ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಸಮಾವೇಶ ಜರುಗಿತು. ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಟಿ.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ತ್ರಿವರ್ಣ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕೆ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅವರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ವಿದುರಾಶ್ವತ್ಥ ದುರಂತ (1938):

- ಗೌರಿಬಿದನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಿದುರಾಶ್ವತ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋಲಿಬಾರ್ ನಡೆಸಿದ ಪರಿಣಾಮ 35 ಜನ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ರಮೇಶನ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮಹಾದೇವ ದೇಸಾಯಿಯವರನ್ನು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಳೂಹಿಸಿದರು. ನಂತರ ನಾಗೇಶ್ವರ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ಈ ದುರಂತದ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದರು.
- ಕೆ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ನ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಇದು ಏಕಸಭೆಯ ಶಾಸಕಾಂಗದ ರಚನೆಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.
- 1940 ಕೆಲವು ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಎರಡು ಮನೆಗಳುಳ್ಳ ಶಾಸನ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ನಂತರ ಮಹಾರಾಜರ ವಿರುದ್ಧ ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಯಾಯಿತು.

ಚಳುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಂದರೆ,:

ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತ – ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಮುಡುವೀಡು.

ಕರ್ಮವೀರ–ಆರ್.ಆರ್. ದ್ವಾರಕ

ತಾಯ್ನಾಡು –ಪಿ.ಆರ್ ದ್ವಾರಕ.

ನವಯುಗ ಪ–ಎ.ಪಿ.ಶೆಟ್ಟಿ

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಚಳುವಳಿ:

ಕಮಿಷನರ್ ಆಡಳಿತ ಕೊನೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕೊನೆಯ ಕಮಿಷನರ್‌ರ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲಾಯಿತು.

ದಿವಾನ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅವರ ಅಧಿಕಾರವಧಿಯಲ್ಲಿ 1881ರಲ್ಲಿ 141 ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. 1891ರಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರದ ಕೂಗು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 1918ರಲ್ಲಿ "ಸತ್ಯಾವಾದಿ" ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಹೋಂ ರೂಲ್ ಸಮಿತಿಯು ಇದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿತು.

ADHIKARI ACADEMY

1923ರಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಮತ್ತು ಇದರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1. ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು ಶಾಸನಬದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು.
2. ಇದು ಎಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
3. ಇದರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು 275ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು.
4. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮತಚಲಾವಣೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಸುಲ್ತಾನ ಪೇಟೆಯ ಗಣಪತಿ (ಬೆಂಗಳೂರು) ಗಲಭೆಯ (1928) ತನಿಖೆಗೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಇದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.

ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳುವಳಿ (1947):

1947ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ, ಪಟಿಯಾಲದ ನಂತರ ಮೈಸೂರು ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸೇರಿದ ಎರಡನೇ ರಾಜ್ಯವಾಯಿತು. ಅದರೆ, ಮಹಾರಾಜ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಕೆ.ಸಿ.ರೆಡ್ಡಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರ ಚಲೋ ಚಳುವಳಿಗೆ ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ 14–09–1947ರಂದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಾಳಪ್ಪ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿತ್ತು.

ಈ ಹೋರಾಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಘೋಷಣೆಗಳೆಂದರೆ, "ಮೈಸೂರು ಚಲೋ", "ಆರ್ಕಾಟ್ ಬಾಯ್‌ಕಟ್", "ತಂಬುಚಟ್ಟಿ ಚಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ".

ಹಲವು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾಲೇಜನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು.

ಕೆ.ಕಾಮರಾಜರು ಮದ್ರಾಸ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ನೇತೃವ ವಹಿಸಿದರು. ಎಸ್.ಕೆ. ಪಾಟೀಲರು ಬಾಂಬೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದರು. ಕಮ್ಯೂನಿಷ್ಟ್ ಪಕ್ಷವು ಸಹ ಈ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿತು.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೆ.ಸಿ.ರೆಡ್ಡಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 24 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1947ರಂದು ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಕೆ.ಸಿ.ರೆಡ್ಡಿಯವರು ಮೈಸೂರಿನ ಮೊದಲ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದರು ಹಾಗೂ ಇದರೊಂದಿಗೆ 9 ಜನರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವಿತ್ತು.

- ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಪರಿಷತ್‌ನ್ನು ಕೆ.ಆರ್. ಕಾರಂತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಫಜಲ್ ಅಲಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 1953ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್.ಎನ್.ಕುಂಜ್ರು ಹಾಗೂ ಕೆ.ಎಂ. ಪಣಿಕ್ಕರ್ ಇದರ ಸದಸ್ಯರು. ಇದು 1955ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು.
- 1956 ನವೆಂಬರ್ 1ರಂದು ಹೊಸ ರಾಜ್ಯದ ಉಗಮವಾಯಿತು.

- ಮುಂಚೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 9 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದವು ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ತುಮಕೂರು, ಕೊಡಗು, ಹಾಸನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.
- ಹೊಸ ರಾಜ್ಯವು 19 ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು ಹೊಸ ಮೈಸೂರು ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ಮಹಾರಾಜರಾಗಿದ್ದ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಅವರನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ನವೆಂಬರ್ 1, 1973ರಂದು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಗ ದೇವರಾಜ ಅರಸರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಣ ಚಳುವಳಿ:

- ಕರ್ನಾಟಕವು ವಿವಿಧ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳಿಂದ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು.ಇದು ನಿಜಾಮ, ಮರಾಠ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಒಡೆಯರ್ ನಾಡುವ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.
- 1912ರಲ್ಲಿ ಆದ ಬಂಗಾಳದ ಪುನರ್ ಮಿಲನ ಮತ್ತು ಭಾಷ್ಯವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಬಿಹಾರ, ಒರಿಸ್ಸಾ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವು ಏಕೀಕರಣ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿತು.
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು 20 ವಿವಿಧ ಆಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

1. ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶ
2. ಬಾಂಬೆ ಆದಿಪತ್ಯದ ಪ್ರದೇಶ
3. ಮದ್ರಾಸ್ ಆದಿಪತ್ಯದ ಪ್ರದೇಶ
4. ಕೊಡಗು
5. ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಕಂಟೂನ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರದೇಶಗಳು
6. ಹೈದರಾಬಾದ ರಾಜ್ಯ
7. ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಪ್ರಾಂತ್ಯ
8. ಸಿಂದಗಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯ
9. ಮಿರಜ ಪ್ರಾಂತ್ಯ
10. ಕಿರಿಯ ಮೀರಜ್
11. ದೊಡ್ಡ ಕುರುಂದ್ವಾಡ
12. ಚಿಕ್ಕ ಕುರುಂದ್ವಾಡ
13. ಜಮಖಂಡಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯ
14. ಮುದೋಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯ
15. ಜಟ್ಟಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯ

ADHIKARI ACADEMY

16. ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯ

17. ಸಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ

18 ಸವಣೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ

19. ರಾಮದುರ್ಗ ಸಂಸ್ಥಾನ

20. ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆ ಸಂಸ್ಥಾನ

ಚಳುವಳಿಯ ಪಥ:

- 1890ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- 1907 ಮತ್ತು 1908ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಾರರ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು.
- ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್‌ನ 1915ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರ "ಕರ್ನಾಟಕ ಗಧ ವೈಭವ" ಮತ್ತು ವಾಗ್ಭೂಷಣ ಪತ್ರಿಯಲ್ಲಿನ ಅವರ ಬರಹಗಳು.
- ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾವರು "ಸುಹಾಸಿನಿ" ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆದರು.
- ಹುಯಿಲ್‌ಗೋಳ ನಾರಾಯಣರ "ಉದಯವಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು".

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಮಹಾಸಭಾ–1946:

- ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯವೆಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲು ಆಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು.
- ಇದನ್ನು 1946ರಲ್ಲಿ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.
- ಧಾರ (1948) ಮತ್ತು ಜೆ.ಪಿ.ವಿ. ಸಮಿತಿಗಳ (1949) ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದವು.
- ವಾಂಛೂ ಸಮಿತಿಯು ಬಳ್ಳಾರಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.

ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ:

- ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮರಣಾನಂತರ (4ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ನಂತರ) ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ಗಳನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು.

ಹೈದರಬಾದಿನ ಕನ್ನಡಿಗರು:

ಇಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡಿಗರು ನಿಜಾಮನ ಉರ್ದು ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. 1885ರಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಹೈದರಾಬಾದ್ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಜನರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿತು. ಆದರೆ, ನಿಜಾಮನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ್ನು ಹಿಂದೂ ಪಕ್ಷವೆಂದು ಕರೆದು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಎಲ್ಲ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದನು. ಕನ್ನಡಿಗರು ತಿಲಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ನಾಯಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಶಿವಾಜಿ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸತೊಡಗಿದರು.

- 1972 ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು.
- 1930 ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು.
- ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳುವಳಿಯು ಕ್ಷೀಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಈ ದಂಗೆಯು ನಿಜಾಮರ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿತು. ಈ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕರುಗಳೆಂದರೆ, ಎಸ್.ಬಿ. ಅವಧಾನಿ, ಡಿ.ಪಿ.ಅವಧಾನಿ, ಕಲ್ಲೂರು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೇಲ್, ವಿಶ್ವನಾಥ ರೆಡ್ಡಿ ಮದ್ಗಲ್, ಚಟ್ಟನಹಳ್ಳಿ ವೀರಣ್ಣ ಮತ್ತು ಜಗನ್ನಾಥರಾವ್ ಚಂದ್ರಕಿ.
- ಬನ್ನಿಗೋಳ್ ದಾಸಪ್ಪನವರು ಅರಮನೆಯ ಎದುರುಗಡೆ ಅಸಫ್ ಜಾಹಿಯ ಧ್ವಜ (ನಿಜಾಮ್‌ನ ಧ್ವಜ) ವನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಕಾರಣ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಅಮರರಾದರು.
- 1946ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ರಮಾನಂದ ತೀರ್ಥರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ರಾಜ್ಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಾವೇಶ ನಡೆಯಿತು ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ನಿಜಾಮನು ಸ್ವಾತಂತ್ರವಾಗಿರಲು ಬಯಸಿದನು. ಆದರೆ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಜನರು ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ನಿಜಾಮನು ಜನರ ವಿರುದ್ಧದ ಒಂದು ಪಡೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅವರನ್ನು "ರಜಾಕಾರರು" ಎನ್ನುವರು.
- ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಿಜಾಮನ ವಿರುದ್ಧ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇದು ಗಾರುಡ ಸದಾಶಿವರಾವ್ ಅವರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.
- ಕೊನೆಗೆ ಅಂದಿನ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸರದಾರ ಪಟೇಲರು ಭಾರತ ಸೇನೆಗೆ ಹೈದರಬಾದಿನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1948ರಲ್ಲಿ (ಇದನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯಚರಣೆ ಎನ್ನುವರು) ಆದೇಶಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಜನರಲ್ ಚೌದರಿಯವರು ಮುನ್ನೆಡಿಸಿದರು ಮತ್ತು 18 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1948ರಂದು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಭಾರತದ ಭಾಗವಾಯಿತು.
- 1956ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರು:

1. ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ (1903–82):

- ಇವರು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.
- ಹರಿನಂದನಾಥ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಎಂಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ವಿವಾಹವಾದರು.

ADHIKARI ACADEMY

- ಇವರು ಪುಣೆಯ "ಮಹಿಳಾ ಸೇವಾ ಸದನ" ಹಾಗೂ ಪುಣೆಯ "ಸರ್ವೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ" ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಾವೇಶದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ಇವರು ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಜೈಲು ಸೇರಿದರು.
- ಕೇಂದ್ರಿಯ ಕರಕುಶಲ ಮಂಡಳಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.
- ಇವರಿಗೆ ಮಾಗ್ಸಸೆಸೆ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಂದಿವೆ.

2. ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಿದ್ಧಮ್ಮ:

- ಇವರು 1938ರಲ್ಲಿ ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಧ್ವಜಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಜೈಲು ಸೇರಿದರು.
- ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಗತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಇವರು ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು (ಎಂ.ಎಲ್.ಸಿ). ಇವರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸೇವಾ ಸದನಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

3. ಯಶೋಧರ ದಾಸಪ್ಪ:

ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಮೊದಲ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

4. ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿಗಾಡೆ:

ಇವರ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಇವರ ಪುಸ್ತಕದವಾದ ಜಯಗೀತದ "ಹಿಗ್ಗುತಿದೆ ವಿಶ್ವ" ಎಂಬ ಹಾಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. 1947ರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ತನ್ಮೂಲಕ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು.

5. ನಾಗಮ್ಮ ಪಾಟೀಲ

ಇವರು ಹರಿಜನರ ಉದ್ಧಾರ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ 4 ಆಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳು

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು:

- ಇವರು ನಂಬುದ್ರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಕೇರಳದ ಕೌಲಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.
- ಇವರ ಗುರುಗಳು ಗೋವಿಂದ ಭಗವತ ಪಾದ ಯೋಗಿ.
- ಇವರು 4 ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅವು ದ್ವಾರಕ, ಬದ್ರಿ, ಪುರಿ ಮತ್ತು ಶೃಂಗೇರಿ
- ಇವರು ಶಂಕರಾಭಾಷ್ಯಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ತೋತ್ರ, ಆನಂದ ಲಹರಿ ಮತ್ತು

ಭಜಗೋವಿಂದಂ ಎಂಬ ಭಜನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮ ಅಥವಾ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಅದ್ವೈತ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಏಕತತ್ವವಾದ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಈ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚವು ಮಾಯ ಅಥವಾ ಭ್ರಮೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.
- ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ "ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ" ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ರಾಮಾನುಜಚಾರ್ಯರು:

- ಇವರು ಇಂದಿನ ಮದ್ರಾಸಿನ ಸಮೀಪದ ತ್ರಿಪೆಂಬುರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.
- ಇವರನ್ನು ಆದಿಶೇಷರ ಅಪರಾಮೌರ ಎನ್ನುವರು.
- ಇವರು ಶ್ರೀಭಾಷವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ವರ್ಷದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೇವಾಲಯಗಳ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು.
- ಇವರು "ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವನ್ನು" ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಈ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ದೇವರು ವಿಷ್ಣುವು ಶ್ರೀ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯರೊಂದಿಗೆ ಇರುವನೆಂದು ಹೇಳಿ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪಂಥವನ್ನು "ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ" ಪಂಥ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಬಸವೇಶ್ವರ:

- ಇವರು ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- ಹರಿಹರನ "ಬಸವ ದೇವರ ರಗಳೆ" ಮತ್ತು ಬೀಮಕವಿಯ "ಬಸವ ಪುರಾಣಗಳ" ಬಸವಣ್ಣನವರ ದೇವನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಇವರು ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಾಲಾಂಭಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾದರಸ ಎಂಬುವರ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು.
- ಇವರ "ಅನುಭವ ಮಂಟಪ" ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರ್ಚಾಕೂಟವನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಬಸವ, ಅಲ್ಲಮ, ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಶರಣರು ಸೇರಿ ಹಲವಾರು "ವಚನ"ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು:

- ಉಡುಪಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಪಾಜಕ (ಜಿಲ್ಲೆ)ಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ "ಗೀತಭಾಷ್ಯ" ಗೀತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ. ಮಹಾಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ, ಭಾಗವತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಇವರು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಇವರು ವಿಷ್ಣುವೇ ಪರಮ ದೈವ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ದ್ವೈತ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಮಾಯಾ ತತ್ವವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು.

ADHIKARI ACADEMY